

ტექნიკური რეგლამენტი – იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა

თავი I. შესავალი

მუხლი 1. მენეჯმენტის გეგმის მიზანი

1. ტექნიკური რეგლამენტი – იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა (შემდგომში – მენეჯმენტის გეგმა) შემუშავებული იქნა „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, რომლის თანახმადაც მენეჯმენტის გეგმა სავალდებულოა ყველა დაცული ტერიტორიისათვის.
2. მენეჯმენტის გეგმის მთავარ მიზანს წარმოადგენს დაცული ტერიტორიებისათვის გრძელვადიანი მიზნების განსაზღვრა, რომლის შედეგების მიღწევაც უნდა დაისახოს შესაბამისმა პასუხისმგებელმა უწყებამ, მენეჯმენტის გეგმის ძალაში ყოფნის პერიოდში. ამ შედეგების მისაღწევად მან უნდა განახორციელოს კონკრეტული ქმედებები და განსაზღვროს ინდიკატორები მონიტორინგის განსახორციელებლად.

მუხლი 2. მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების არეალი

1. მენეჯმენტის გეგმა შემუშავებულია იმერეთის რეგიონში მდებარე სსიპ – დაცული ტერიტორიების სააგენტოს იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის (შემდგომში – ადმინისტრაცია) მართვას დაქვემდებარებული სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის, სათაფლიის აღკვეთილისა და ბუნების 16 ძეგლისათვის.
2. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის ნაწილია და მოიცავს „იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი–მე-11 პუნქტებით და მე-14–მე-20 პუნქტებით განსაზღვრულ დაცულ ტერიტორიებს და „ბუნების ძეგლების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულ ბუნების ძეგლს, კერძოდ:
 - ა) სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალს;
 - ბ) სათაფლიის აღკვეთილს;
 - გ) პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - დ) თეთრი (შემდგომში – თეთრა) მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - ე) ხომულის მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - ვ) ცუცხვათის მღვიმოვანის ბუნების ძეგლს;
 - ზ) ნავენახევის მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - თ) იაზონის მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - ი) საკაჟიის მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - კ) წყალწითელას ხეობის ბუნების ძეგლს;
 - ლ) მუხურის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლს;
 - მ) გაბზარული ტბის ბუნების ძეგლს;
 - ნ) საწურბლიას მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - ო) სოლკოტას მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - პ) დიდღელის მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - ჟ) მელოურის მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - რ) ბღერის მღვიმის ბუნების ძეგლს;
 - ს) ღლიანას მღვიმის ბუნების ძეგლს.

მუხლი 3. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მარეგულირებელი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩო

1. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონი, „იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, „ბუნების ძეგლების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, ასევე სხვა შესაბამისი საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები.

2. მენეჯმენტის გეგმა შემუშავდა „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნებისა და საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის, 2014 წლის 12 მარტის №110 ბრძანებით დამტკიცებული „დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის სტრუქტურის, შინაარსისა და თემატური ნაწილების შემუშავების მეთოდოლოგიის მომზადების ეტაპებისა და პროცედურის შესახებ“ დებულების შესაბამისად.

მუხლი 4. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შექმნის ძირითადი მიზნები

1. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები შეიქმნა „იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით და „ბუნების ძეგლების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით.

2. შექმნის ძირითადი მიზნებია:

ა) სათაფლიის ნაკრძალის შექმნის ძირითადი მიზანია: ტერიტორიაზე წარმოდგენილი მესამეული რელიქტური კოლხური ტიპის ტყის, ფლორის და ფაუნის იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების, მაგალითად, როგორიცაა კოლხური ბუჩქი (*Buxus colchica* Pojark.) დაცვის, მოვლის, შენარჩუნების, მონიტორინგის და ეკოგანათლების განხორციელების ხელშეწყობა;

ბ) სათაფლიის აღკვეთილის შექმნის მიზანია: თვითმყოფადი ბუნებრივი კულტურული გარემოსა და მისი ცალკეული კომპონენტების, მესამეული რელიქტური კოლხური ტიპის ტყის, უნიკალური და იშვიათი ორგანული თუ არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნების (სათაფლიის და დათვის მღვიმის) და ტერიტორიაზე გავრცელებული ფლორისა და ხმელეთის, წყლის ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების სახეობების და ღამურების), არქეოლოგიური და პალეონტოლოგიური ნიმუშების (ბალახისმჭამელი და ხორცისმჭამელი დინოზავრების ნაკვალევს) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისა და განხორციელების ხელშეწყობა;

გ) პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია: უნიკალური და იშვიათი არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნის პრომეთეს მღვიმის, კოლხური ტიპის ტყის მონაკვეთის, ხმელეთისა და წყლის ფლორის და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების და ღამურების) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისა და განხორციელების ხელშეწყობა;

დ) თეთრა მღვიმის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია: თვითმყოფადი ბუნებრივი კულტურული გარემოსა და უნიკალური და იშვიათი ორგანული თუ არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნის თეთრა მღვიმის – ბუნების იშვიათი ძეგლის, კოლხური ტიპის ტყის მონაკვეთის, ხმელეთის, წყლის ფლორისა და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების და ღამურების) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისა და განხორციელების ხელშეწყობა;

ე) ხომულის მღვიმის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია: თვითმყოფადი ბუნებრივი კულტურული გარემოსა და უნიკალური და იშვიათი ორგანული თუ არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნის ხომულის მღვიმის – ბუნების იშვიათი ძეგლის, არსებული ფლორისა და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების და ღამურების)

ნ) სოლკოტას მღვიმის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია: უნიკალური და იშვიათი არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნის სოლკოტას მღვიმის – ბუნების იშვიათი ძეგლის, ხმელეთის და წყლის ფლორისა და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების და ღამურების) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა და განხორციელების ხელშეწყობა;

ო) დიდელის მღვიმის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია: უნიკალური და იშვიათი არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნის – დიდელის მღვიმის – ბუნების იშვიათი ძეგლის, ხმელეთის და წყლის ფლორისა და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების და ღამურების) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისა და განხორციელების ხელშეწყობა;

პ) მელოურის მღვიმის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია: უნიკალური და იშვიათი არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნის – მელოურის მღვიმის – ბუნების იშვიათი ძეგლის, ხმელეთის და წყლის ფლორისა და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების და ღამურების) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისა და განხორციელების ხელშეწყობა;

ჟ) ბლერის მღვიმის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია: უნიკალური და იშვიათი არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნის – ბლერის მღვიმის – ბუნების იშვიათი ძეგლის, ხმელეთის და წყლის ფლორისა და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების და ღამურების) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისა და განხორციელების ხელშეწყობა;

რ) ღლიანას მღვიმის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია: უნიკალური და იშვიათი არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნის – ღლიანას მღვიმის – ბუნების იშვიათი ძეგლის, ხმელეთის და წყლის ფლორისა და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი ლოკალური ენდემური უხერხემლო ცხოველების და ღამურების, განსაკუთრებით ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატების და სახეობების) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისა და განხორციელების ხელშეწყობა. ღლიანას მღვიმე წარმოადგენს ზურმუხტის ქსელის საიტს (GE0000043);

ს) მუხურის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლის შექმნის მიზანია – ოკრიბის ქვაბულში სოფელ მუხურაში აღმოსავლეთ ექსპოზიციის ერთ-ერთ ფერდობზე მდებარე ცარცული კირქვით აგებული მღვიმიდან გადმოდენილი სამსაფეხურიანი უნიკალური და იშვიათი არაორგანული ბუნებრივი ძეგლის – 60-70 მ-ის სიმაღლის მდინარე მუხურის (წყალმცხერას) ჩანჩქერის, მღვიმეში თითო-თითო პატარა და დიდი ზომის ტბების, ხმელეთის და წყლის ფლორისა და ფაუნის (მღვიმეებში გამოვლენილი უხერხემლო ცხოველების და ღამურების) დაცვის, აღდგენის, შენარჩუნების, მონიტორინგის, ეკოგანათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისა და განხორციელების ხელშეწყობა.

მუხლი 5. მენეჯმენტის გეგმის განახლების პროცესი

1. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა განახლებულია მარეგულირებელი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩო-პროცედურების სრული დაცვით, სსიპ – დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა (შემდგომში – სააგენტო) და ადმინისტრაციის უშუალო მონაწილეობით, ასევე, არასამთავრობო ორგანიზაციების, ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების, მოსახლეობის, ადგილობრივი ტურიზმის, ბიზნესის ოპერატორებისა და სხვა დაინტერესებული მხარეების აქტიური ჩართულობით.

2. მენეჯმენტის გეგმას წინ უსწრებდა „ტექნიკური რეგლამენტის – იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 25 ივნისის №306 დადგენილება, რომლის მოქმედების პერიოდი იყო 6 წელი.

3. მენეჯმენტის გეგმა მომზადდა საქართველოსა და შვედეთის სამეფოს მთავრობებს შორის 2021 წლის დეკემბერში გაფორმებული საგრანტო შეთანხმების ფარგლებში განხორციელებული პროექტის „გადავარჩინოთ ბუნება – საქართველო“ ფინანსური მხარდაჭერით, სააგენტოსთან მჭიდრო თანამშრომლობით, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონის“ მიერ წარმოდგენილი

ადგილობრივი კონსულტანტების გუნდის მიერ. პროექტის „გადავარჩინოთ ბუნება – საქართველო“ მთავარ მიზანს წარმოადგენს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (შემდგომში – სამინისტრო) შესაძლებლობების გაზრდა ეროვნულ დონეზე მიმდინარე ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის გაუარესებისა და სახეობების კარგვის შესაჩერებლად, ჰაბიტატების დეგრადაციის და განადგურების, ბუნებრივი რესურსებით არამდგრადი სარგებლობის, კლიმატის ცვლილებისა და გარემოს დაბინძურების წინააღმდეგ პრევენციული ღონისძიებების გატარების საშუალებით.

4. მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების ეტაპები

№	თარიღი	ღონისძიება	მონაწილე მხარეები
1	24.07.2023	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის განახლების შესახებ გაცნობითი შეხვედრა სააგენტოში. განხილული საკითხები: პასუხისმგებელი და საკონტაქტო პირების განსაზღვრა, საჭირო ინფორმაციის მოძიება და გაანალიზება, გეგმა-გრაფიკის შემუშავება.	საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის – ბიომრავალფეროვნების სამმართველო, სააგენტო, შვედეთის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო (SIDA) წარმომადგენლები პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონის“ წარმომადგენლები წყალტუბოს, თერჯოლის, ტყიბულის მუნიციპალიტეტების და მერიის და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები
2	25.12.2023	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის პირველი სამუშაო ვერსიის შემუშავება და სააგენტოსათვის წარდგენა	არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონი“
3	25.12.2023 – 20.01.2024	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის პირველი სამუშაო ვერსიის განხილვა და შენიშვნების მომზადება	საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის – ბიომრავალფეროვნების სამმართველო, სააგენტო, ადმინისტრაცია
4	20.01.2024 -	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის პირველი სამუშაო ვერსიის კორექტირება წარმოდგენილი შენიშვნების მიხედვით	არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონი“

5	26.01.2024	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის პროგრამების შემუშავების მიზნით გამართული ონლაინშეხვედრა	საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის – ბიომრავალფეროვნების სამმართველო, სააგენტო, შვედეთის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო (SIDA) წარმომადგენლები პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონი“, წყალტუბოს, თერჯოლის, ტყიბულის მუნიციპალიტეტების და მერიის წარმომადგენლები
6	08.02.2024	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის მეორე სამუშაო ვერსიის შემუშავება, პროგრამების ნაწილის მომზადება და სააგენტოსათვის წარდგენა	არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონი“
7	08.02.2024 – 16.02.2024	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის მეორე სამუშაო ვერსიის განხილვა	საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის – ბიომრავალფეროვნების სამმართველო და სააგენტო, ადმინისტრაცია
8	16.02.2024	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის მეორე სამუშაო ვერსიისადმი წარმოდგენილი შენიშვნების ჩასწორება	არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონი“
9	15. 03. 2024	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის დაკორექტირებული ვერსიის განხილვა	საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის – ბიომრავალფეროვნების სამმართველო, სააგენტო და ადმინისტრაცია
10	10. 05. 2024	სამწლიანი საოპერაციო გეგმის შემუშავება	არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონი“, ადმინისტრაცია
11	14. 06. 2024	სამწლიანი საოპერაციო გეგმის განხილვა	განიხილება სააგენტო, ადმინისტრაცია

12	10.09. 2024	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის პროექტის საჯარო განხილვა	საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის – ბიომრავალფეროვნების სამმართველო, სააგენტო, შვედეთის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო (SIDA) წარმომადგენლები პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ეკოტონი“, წყალტუბოს, თერჯოლის, ტყიბულის მუნიციპალიტეტების და მერიის წარმომადგენლები.
----	-------------	---	---

მუხლი 6. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდი

მენეჯმენტის გეგმა ძალაშია მისი დამტკიცებიდან მომდევნო 9 წლის განმავლობაში, გარდა მენეჯმენტის გეგმის 38-ე მუხლისა, რომელიც ძალაშია ახალი მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებამდე.

მუხლი 7. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილებების შეტანა და განახლება

1. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილებების შეტანა ხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.
2. მენეჯმენტის გეგმის ძალაში შესვლიდან, არაუგვიანეს მეცხრე წლის პირველი კვარტლისა, სააგენტო დაიწყებს ახალი მენეჯმენტის გეგმის მომზადებას, რომელიც მიღებული უნდა იქნეს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

თავი II იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების აღწერა

მუხლი 8. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა და ფართობი

1. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში და წარმოადგენს ჩრდილოეთ იმერეთის დაბალმთისა და სამგურალის სერის ნაწილს. იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებს უკავია იმერეთის რეგიონის ნაწილი და ვრცელდება ოთხი მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე: წყალტუბო, ქუთაისი, ტყიბული და თერჯოლა.
2. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები მოიცავს შემდეგი კატეგორიის დაცულ ტერიტორიებს: 1 – ნაკრძალი, 1 – აღკვეთილი და 16 ბუნების ძეგლი, კერძოდ:
 - ა) სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფელ ბანოჯის მახლობლად და მოიცავს 330 ჰექტარს;
 - ბ) სათაფლიის აღკვეთილი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. ბანოჯის მახლობლად, სამხრეთით ესაზღვრება სათაფლიის ნაკრძალს და მოიცავს 34,4 ჰექტარს;
 - გ) ბუნების ძეგლები:
 - გ.ა) პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. ყუმისთავში და მოიცავს 41 ჰექტარს;
 - გ.ბ) თეთრა მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს ქალაქ წყალტუბოს ჩრდილოეთით 1,5 კმ-ის მანძილზე – 0,478 ჰა ფართობზე;
 - გ.გ) ხომულის მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. ხომულის ტერიტორიაზე და მისი ფართობი 0,3 ჰექტარს მოიცავს;

გ.დ) ცუცხვათის მღვიმოვანის ბუნების ძეგლი მდებარეობს ტყიბულის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ცუცხვათის შემოგარენში, მდ. შაფათაღელეს სანაპიროზე – ჭიმურას აუზში. მოიცავს 8,53 ჰა ფართობს;

გ.ე) ნავენახევის მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს თერჯოლის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ნავენახევის ტერიტორიაზე. მოიცავს 1 ჰა ფართობს;

გ.ვ) იაზონის მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს თერჯოლის მუნიციპალიტეტში, სოფ. გოდოგანის მიდამოებსა და მდინარე წყალწითელას ხეობაში. მისი ფართობია 0,2 ჰექტარი.

გ.ზ) საკაჟიის მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს თერჯოლის მუნიციპალიტეტის, სოფ. გოდოგანის მიდამოებში, მდინარე წყალწითელას ხეობის მარცხენა ფერდობზე. ფართობი შეადგენს 0,03 ჰექტარს;

გ.თ) წყალწითელას ხეობის ბუნების ძეგლი მდებარეობს თერჯოლის მუნიციპალიტეტის, სოფ. გოდოგანისა და ტყიბულის მუნიციპალიტეტის, სოფ. გელათის ხიდებს შორის მონაკვეთში, 7,5 კმ-იან ზოლში და 12 ჰექტარს მოიცავს;

გ.ი) გაბზარული ტბის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. ყუმისთავის ტერიტორიაზე. მოიცავს 0,2 ჰა ფართობს;

გ.კ) საწურბლიას მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. ყუმისთავის ტერიტორიაზე, მდ. სემის მარცხენა ნაპირზე. მოიცავს 0,4 ჰექტარ ფართობს;

გ.ლ) სოლკოტას მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. ყუმისთავიდან ჩრდილო-აღმოსავლეთით 1,5 კმ-ზე. მისი ფართობია 0,03 ჰექტარი;

გ.მ) დიდღელის მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. მელოურის ტერიტორიაზე. მისი ფართობია 0,2 ჰექტარი;

გ.ნ) მელოურის მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. მელოურის მახლობლად. მოიცავს 0,07 ჰექტარ ფართობს;

გ.ო) ბლერის მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. ქვილიშორის მახლობლად. მოიცავს 0,04 ჰექტარ ფართობს;

გ.პ) ღლიანას მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში, სოფ. ქვილიშორსა და ყუმისთავს შორის საზღვარზე. მოიცავს 0,01 ჰა ფართობს;

გ.ჟ) მუხურის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი მდებარეობს ტყიბულის მუნიციპალიტეტში და 4,3 ჰექტარს მოიცავს.

მუხლი 9. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შექმნის მოკლე ისტორია

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შექმნასთან დაკავშირებულია შემდეგი ისტორიული ფაქტები, კერძოდ: 1925 წელს ქუთაისელმა პედაგოგმა, ადგილობრივი მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმის თანამშრომელმა და ნატურალისტმა პეტრე ჭაბუკიანმა (დაკრძალულია დაცულ ტერიტორიაზე), პირველყოფილი ადამიანის საცხოვრებლის ძიებისას, სათაფლიის ტერიტორიაზე აღმოაჩინა კარსტული მღვიმე. პეტრე ჭაბუკიანმა 1933 წელს აღნიშნულ მღვიმემდე მისასვლელი გზის მშენებლობისას მერგელოვან კირქვაზე უკვე ცარცული პერიოდის გადაშენებული ქვეწარმავლის – დინოზავრის გაქვავებული ნაკვალევი იპოვა. პეტრე ჭაბუკიანის ინიციატივით, სათაფლია 1935 წელს ნაკრძალად გამოცხადდა და მისი მიზანი იყო არსებული გეოლოგიური, სპელეოლოგიური და ბოტანიკური ძეგლების დაცვა. სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალს სახელწოდება სათაფლიის მთის გამო ეწოდა, რომელიც ზღვის დონიდან 494 მ სიმაღლის ჩამქრალ ვულკანს წარმოადგენს. უძველესი დროიდან ეს მთა ფუტკრების იდეალურ ადგილსამყოფელს წარმოადგენდა და მომიჯნავე სოფლების მოსახლეობა ტრადიციულად მისდევდა მეფუტკრეობას. დროთა განმავლობაში და თავლის სიჭარბის გამო, აღნიშნულ მთას „სათაფლია“, ანუ „თაფლის ქვეყანა“ ეწოდა. 1957 წელს შეიქმნა სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაცია. 1958-59 წლებში ჩატარებული ტყეთმცოდნეობით მოხდა ნაკრძალის საზღვრების დაზუსტება და მისი ფართობი 354 ჰექტარით განისაზღვრა. 1963 წელს აშენდა ადმინისტრაციული შენობა, ხოლო 1984 წელს სპელეოლოგიური მუზეუმი, რომელთა დემონტაჟი მოხდა 2011 წელს – სარეაბილიტაციო სამუშაოებისას. 1979 წელს სათაფლიის

ნაკრძალს გამოეყო დინოზავრთა ნაკვალევი, სპელეოლოგიური მუზეუმი და კარსტული მღვიმე და შეიქმნა მღვიმეთა კომპლექსის დირექცია. 1984 წელს აღმოჩენილი იქნა წყალტუბოს მღვიმე, რომელსაც მოგვიანებით პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლის სახელი ეწოდა. 1988 წელს სახელმწიფო ნაკრძალის რეორგანიზაციის შედეგად ხობის რაიონში შეიქმნა კოლხიდა-სათაფლიის ნაკრძალის ერთიანი ადმინისტრაციული ცენტრი. 1991 წელს ისევ მოხდა რეორგანიზაცია და შეიქმნა სათაფლია-კოლხიდას სახელმწიფო ნაკრძალი. 1992 წლის 24 ოქტომბერს საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის №789 განკარგულებით სათაფლიის ნაკრძალს სპორტისა და ტურიზმის სამინისტროსაგან დაუბრუნდა დინოზავრთა ნაკვალევი, კარსტული მღვიმე და მასთან დაკავშირებული სხვა ობიექტები. 2009 წელს იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები საჩვენებელ მღვიმეთა საერთაშორისო ასოციაციის წევრი გახდა. 2011 წლის მარტში კანონში „იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ შეტანილ იქნა ცვლილებები. სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალს გამოეყო 34 ჰექტარი და შეიქმნა სათაფლიის აღკვეთილი, რომელიც გამოიყენება მხოლოდ ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის მიზნით. ამავე დროს დაზუსტდა სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის საზღვრები და ფართობი განისაზღვრა 330 ჰექტარით. ასევე ბუნების ძეგლების რაოდენობა გაიზარდა 18-მდე. 2013 წლის ნოემბერში მიღებული იქნა „ბუნების ძეგლების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი რომლის საფუძველზეც შეიქმნა მუხურას ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2013 წლის 10 მაისის №12 ბრძანებით „დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ტერიტორიული ადმინისტრაციების ტიპური დებულების დამტკიცების შესახებ“ შესაბამისად მარტვილისა და ოკაცის კანონის ადმინისტრაციას სამართავად იმერეთის დაცული ტერიტორიებიდან გადაეცა ოკაცეს კანონის ბუნების ძეგლი და ოკაცეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი.

მუხლი 10. გეოლოგია, გეომორფოლოგია და ნიადაგები

1. საქართველოს ტექტონიკური დანაწილების სქემის მიხედვით (ე. გამყრელიძე, 2000 წ.) რეგიონი შედის ნაწილობრივ ამიერკავკასიის მთათაშუა არესა და ნაწილობრივ მცირე კავკასიონის (ანტიკავკასიონის) ნაოჭა სისტემაში. ტერიტორია განთავსებულია ძირითადად მთათაშუა არის ცენტრალური აზეგების ზონაში, რომელიც აღმოსავლეთის მიმართულებით გადადის აღმოსავლეთ დაძირვის, ხოლო დასავლეთით დასავლეთ მოლასური დაძირვის ზონაში (რიონის მთათაშუა როფი), ხოლო მისი მცირე ნაწილი ხვდება მცირე კავკასიონის ნაოჭა სისტემის აჭარა-თრიალეთის ნაოჭა ზონის ჩრდილო ქვეზონაში. ტექტონიკური ერთეულები ერთმანეთისგან გამოიყოფიან სხვადასხვა ხასიათისა და მასშტაბის რეგიონალური რღვევებით. სხვადასხვა მიმართულების რღვევები განვითარებულია ტექტონიკური ერთეულების შიგნითაც. ყველა ნაოჭა სტრუქტურა წარმოდგენილია ბრაქინაოჭით, ხოლო რღვევითი აშლილობები ქმნიან ბლოკურ სტრუქტურას. ამასთან გამოყოფილი ბლოკები ერთმანეთისგან განსხვავდება როგორც დანაოჭების ხასიათით, ისე ჩამოყალიბების გეოლოგიური პირობებით.

2. რეგიონი აგებულია ძველი „ფუნდამენტის“ წარმონაქმნებით, რომლებიც მოიცავენ ქანებს ზედა პალეოზოურამდე ანუ ყველა იურულამდე წარმონაქმნს. ამასთან, იურულამდელი ასაკის წარმონაქმნებში გამოიყოფა ორი კომპლექსი, რომლებიც ერთმანეთისაგან განსხვავდება როგორც ასაკით, ისე დისლოკაციის ხასიათით:

ა) ქვედა კომპლექსი – შუაპალეოზოურ-კამბრიულამდელი კრისტალური და მეტამორფული წარმონაქმნები, რომელთა კონსოლიდირება მოხდა პალეოზოური ტექტონიკური ციკლის ადრეზაიკალურ და ადრეპერცინულ ეპოქებში;

ბ) ზედა კომპლექსი – ვულკანოგენ-დანალექი კვარცპორფირული წარმონაქმნები, რომელთა კონსოლიდირება მოხდა ჰერცინული ციკლის ბოლოს. კომპლექსი მასზე განლაგებული სტრუქტურული სართულისგან გამოიყოფილია ტექტოგენეზის მძლავრი ძველკამბრიული ფაზით;

გ) მას მოსდევს მეზო-კაინოზოური ნალექები, რომლებიც მთლიანობაში ქმნიან დანალექ საფარს.

3. დანალექ საფარში ლითოფაციალური, დისლოკაციის ხარისხის და წოლის პირობების მიხედვით გამოიყოფა შემდეგი ძირითადი სტრუქტურული სართულები: იურული, ცარცული, პალეოგენური, ნეოგენური და მეოთხეული.

ა) ქვედა იურული (ლიასური) ნალექები გავრცელებული ვიწრო ზოლების სახით და უშუალოდ გრანიტებს ან გვიან პალეოზოურ ვულკანოგენ-დანალექ წყებას ადევს თავზე. ისინი წარმოდგენილია: კონგლომერატებით, გრაველიტებით, კვარც-არკოზული ქვიშაქვებით, ფიქლისმაგვარი თიხებით, კვარც-ქარსიანი ქვიშაქვებით, ქვიშიანი კირქვებით და გამარმარილოებული ზოგენური კირქვებით;

ბ) შუა იურული ნალექები (ალენური, ბაიოსური) წარმოდგენილია ბრექჩიისებური გამარმარილოებული კირქვებით და პორფირიტული სერიის ვულკანოგენ-დანალექი წარმონაქმნებით;

გ) ზედა იურული ნალექები წარმოდგენილია ქვედა – ჭრელი წყების (თიხიანი ქვიშაქვებით და ქვიშებით) და ზედა წყების – ქვიშაქვებითა და ქვიშებით;

დ) ქვედა ცარცული ნალექები ძირითადად წარმოდგენილია კარბონატული, ტერიგენული და კარბონატულ-ტერიგენული ნალექებით, ვულკანოგენ-დანალექი ქანები უმნიშვნელო როლს თამაშობენ;

ე) ზედა ცარცი წარმოდგენილია კირქვებით, მერგელებით, რომლებშიც ტერიგენული, ვულკანოგენ-ტერიგენული და თიხოვანი წარმონაქმნებიც გვხვდება;

ვ) აღმაჯალ ჭრილს თანხმობით აგრძელებს პალეოგენი, რომლის ქვედა ნაწილი (პალეოცენი და ქვედა ეოცენი) წარმოდგენილია მერგელებით, კირქვებით და თიხებით, რომელიც სრულიად თანდათან გადადის შუა ეოცენურ ვულკანოგენ-დანალექ ქანებში, რომელიც წარმოდგენილია არგილიტებით, ტუფოარგილიტებით, ტუფებით, სხვადასხვა ნატეხოვანი ვულკანური ბრექჩიებითა და სხვადასხვა შედგენილობის ლავური განფენებით;

ზ) ოლიგოცენ-შუა მიოცენური მაიკოპის წყება წარმოდგენილია კარბონატული თიხებით, ქვიშაქვებით, იშვიათად მერგელებით და ქვიშებით;

თ) მეოთხეული სისტემა წარმოდგენილია ძველი და თანამედროვე ალუვიური და დელუვიური ნალექებით.

მუხლი 11. ჰიდროლოგია

1. იმერეთის რეგიონის წყლის ძირითადი არტერიებია მინარეები – რიონი და ყვირილა. სათავეს იღებს კავკასიონის მთავარი ქედის ფასის მთიდან, ზღვის დონიდან 2620 მ სიმაღლეზე. ერთვის შავ ზღვას ქ. ფოთში. მისი სიგრძე 327 კმ-ია და აუზის ფართობი 13 400 კვადრატული კილომეტრი. იმერეთის რეგიონში მისი მთავარი შენაკადებია: ჯოჯორა (სიგრძე 50კმ), ყვირილა (სიგრძე 140კმ), ხანისწყალი (სიგრძე 57კმ), ცხენისწყალი (სიგრძე 176კმ). შედარებით მცირე შენაკადებია: საქაო, ლუხუნისწყალი, ლაჯანური, ქორისწყალი, სულორი, კუმური, გუბისწყალი, ხევისწყალი, წყალწითელა, ოდასყურა, ყუმი, ყვირილა და მისი შენაკადები: ჭეშურა და შაბათაღელე, ბლერისწყალი, ოფიჭო, სემი, ოსუნელა და სხვ.

2. ქვემოთ წარმოდგენილია იმ მდინარეების ჩამონათვალი, რომლების ნაკადებზეცაა წარმოშობილი უნიკალური მღვიმეები, ტბები და კანიონები:

ა) სათაფლიის I მღვიმეში შესასვლელთან 5-10 მეტრის მოშორებით შემოდის მდ. ოდასყურის მიწისქვეშა ნაკადი. წვიმებისა და თოვლდნობის პერიოდში წყლის დებიტი მნიშვნელოვნად მატულობს. წყლის ტემპერატურა 13,0-14,0°-ის ფარგლებში მერყეობს;

ბ) სათაფლიის II მღვიმეში გაედინება ნაკადული, რომელიც რამდენიმე ტბას აჩენს და ნაზვავში იკარგება. წყლის ტემპერატურა 10-12°-ია; სათაფლიის III და სათაფლიის IV მღვიმეები მშრალია;

გ) პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლის მდ. ყუმის ვოკლუზების ჩრდილოეთით 0,7 კმ-ზე არის განვითარებული და მღვიმეში ეპიზოდურად გამდინარე ნაკადის კალაპოტში დაბალი და მეანდრირებული დახრილი დერეფნის საშუალებით შედის წყალი. იგი ძირითადად მდ. ოფიჭოდან ამოღვრილი წყლის ნაკადების განტვირთვის არეალს წარმოადგენს, რომელიც მღვიმის ქვედა ჰორიზონტის გავლით ყუმის ვოკლუზებში იწრიტება;

დ) ცუცხვათის მღვიმოვანის ბუნების ძეგლი მდებარეობს მდ. ყვირილას შენაკადის, მდ. ჭიშურას მარჯვენა სანაპიროზე – აუზის სამხრეთით. მღვიმე შედგება 13 სართულისგან. ქვევიდან პირველი სართული ადამიანისთვის გაუვალი ვიწრო ხვრელია, რომელშიც გაედინება მუდმივი ნაკადი – მდ. შაბათაღელე. მღვიმის ქვემოთ მდინარეს ჭიშურა ეწოდება. მეორე სართული (მთავარი ტალანი) ატარებს უზარმაზარი ბუნებრივი გვირაბის ხასიათს (სიგრძე – 200 მ, სიგანე – 10-30 მ, სიმაღლე 10-28 მ). მასში წყალი მხოლოდ შაბათაღელის წყალდიდობის დროს გაედინება. ტალანის განშტოებებში არის წყაროები, პატარა ტბა, კალციტის ნაწვეთი ფორმები. ჭერთან შენახულია ადამიანის მიერ დამაგრებული ძეგლები – ძველი საკულტო ნაგებობის ნაშთი. მეოთხე სართულიდან დაწყებული და უფრო ზევით მღვიმეები უწყლოა:

დ.ა) ცუცხვათის I მღვიმე (შაბათაღელის მიწისქვეშა კალაპოტი) მდებარეობს ტყიბულის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ცუცხვათსა და ჭალასთავს შორის, უახლოესი საავტომობილო გზიდან (სოფ. ჭალასთავიდან) 4 კმ-ზე, ოკრიბა-არგვეთის ქედზე, მდ. შაბათაღელე-ჭიშურას აუზი (მდ. ყვირილას სისტემა);

დ.ბ) ცუცხვათის II მღვიმე შაბათაღელის მიწისქვეშა კალაპოტის ზემოთ 15 მეტრზე, მდ. შაბათაღელე-ჭიშურას (მდ. ყვირილას სისტემა) აუზი. წყალდიდობისას მთავარი ტალანის ფსკერზე გაედინება მდ. შაბათაღელის ჭარბი ნაკადი, რომელიც ჩვეულებრივად მთლიანად ინთქმება ტალანის ჩრდილო შესასვლელთან არსებული ტბის ფსკერში. წყალმცირობის დროს მხოლოდ გუბეები რჩება. ერთ-ერთ განშტოებაში არის სასმელად ვარგისი წყარო. მომცრო ტბა წარმოდგენილია სკალისებურ მღვიმეშიც;

დ.გ) ცუცხვათის III (ბიზონის) მღვიმე გამომუშავებულია სოფ. ცუცხვათის ტერიტორიაზე, მდ. შაბათაღელე (მდ. ყვირილას სისტემა);

დ.დ) ცუცხვათის IV (ბრინჯაოს) მღვიმე მდებარეობს სოფ. ცუცხვათის ტერიტორიაზე, მდ. შაბათაღელე-ჭიშურა (მდ. ყვირილას სისტემა);

ე) იაზონის მღვიმე მდებარეობს მდ. წყალწითელას ხეობის სამხრეთ ნაწილში;

ვ) წყალწითელას ხეობის ბუნების ძეგლი მდებარეობს მდ. წყალწითელას კანიონში. წყალწითელას (ჭახათის) ეხი და წყალწითელას (ჭახათის) II ეხი – მშრალია;

ზ) გაბზარული ტბის ბუნების ძეგლი სიფონური ტბის დონე მდ. ყუმის გამოსასვლელების დონეს ემთხვევა;

თ) საწურბლიას მღვიმის ბუნების ძეგლი მდ. სემის მარცხენა ნაპირზე არის განვითარებული;

ი) დიდელის მღვიმის ბუნების ძეგლი მდებარეობს მდ. ოსუნელას ტაფობში. მღვიმეში ჩასასვლელი 20-მეტრიანი ტაფობის ძირში იხსნება. შესასვლელთან მიწისქვეშ დაკარგული ნაკადი მღვიმეში განშტოებიდან შემოდის და აქედან მთელ სიგრძეზე გაედინება. წყლის დებიტი 30 ლ.წმ., ტემპერატურა კი 11,5° იყო (30.11.2008);

კ) მელოურის მღვიმის ბუნების ძეგლი წყლის მუდმივი ნაკადი (დებიტი 30 ლ.წმ) მღვიმის მეანდრირებული მონაკვეთისთვის არის დამახასიათებელი. იგი დიდელის მღვიმეში გამდინარე ნაკადია, რომელიც ყუმისთავის ცნობილი ვოკლუზის ერთ-ერთი მასაზრდოებელი წყაროა. წყლის ტემპერატურა – 11,5° (VIII. 1986);

ლ) ბლერის მღვიმეში – ბუნების ძეგლის სიღრმეში გაედინება მუდმივმოქმედი ნაკადი, მდ. ბლერის წყალი;

მ) ლლიანას მღვიმის ბუნებრივი ძეგლი განვითარებულია მდ. ყუმის ცნობილი ვოკლუზური წყაროების მახლობლად, მდ. ყუმის აუზში. ლლიანას მიწისქვეშა დინება დებიტით 50–55 ლ.წმ (წყალმცირობისას), მჭიდრო კავშირშია ზედაპირულ ძაბრებთან. მღვიმის ჯერ კიდევ გავლილ მონაკვეთში სხვადასხვა სიგრძისა და სიღრმის ოთხი სიფონური ტბაა, წყლის ტემპერატურა 12° (ზამთარი) – 14°-ია (ზაფხული). მღვიმიდან გამომავალი მიწისქვეშა ნაკადი ზედაპირზე მდ. ყუმის ვოკლუზურ წყაროებს უერთდება;

ნ) დანარჩენი მღვიმეები მშრალია და მხოლოდ მცირე რაოდენობის წყალი ჟონავს სტალაგმიტების, სტალაგნატების და სტალაქტიდებიდან;

ო) მუხურის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი მდებარეობს ტყიბულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ოკრიბის ქვაბულში ტყიბულის რაიონის სოფელ მუხურში, აღმოსავლეთ

ექსპოზიციის ფერდობზე, ზღვის დონიდან 882 მ სიმაღლეზე. მუხურის ჩანჩქერი გადმოედინება აღმოსავლეთ ექსპოზიციის ფერდობზე მდებარე მღვიმიდან სამსაფეხურიანი ჩანჩქერის სახით და მისი სიმაღლე დაახლოებით 60-70მ-ია. მღვიმეში ერთი პატარა და ერთი დიდი ტბა არის. გარდა ამისა, მღვიმეში ანკარა მდინარეც მიედინება.

მუხლი 12. კლიმატი

1. იმერეთი ძირითადად მდებარეობს ზღვის ნოტიო სუბტროპიკული კლიმატის ოლქში. ზამთარი ცივია და ზაფხული შედარებით მშრალი და ცხელი. იანვრის თვის ტემპერატურა +2, +5, ზაფხულში მაქსიმალური ტემპერატურა +38, +40°C. ნალექების რაოდენობა 100-200მმ-ია. ნალექიან დღეთა რიცხვი საშუალოდ წელიწადში 150-ს შეადგენს.
2. კოლხეთის დაბლობი იმერეთის მხოლოდ მცირე ტერიტორიაზე ვრცელდება და იგი მოიცავს სამტრედია-ხონი-ქუთაისის მონაკვეთს. ამიტომ აღნიშნულ ტერიტორიაზე კოლხეთის დაბლობისათვის დამახასიათებელი უხვი ატმოსფერული ნალექების ინტენსივობა საგრძნობლად შემცირებულია.
3. რიონის აუზის უმეტესი ნაწილი იმერეთის მაღლობზეა. მისი სიმაღლე ზღვის დონიდან 500 მეტრიდან 1500 მეტრამდე მერყეობს. მაღლობი დასერილია მდინარეთა ხეობებით. შავი ზღვის გავლენა შესუსტებულია, რის გამოც ზამთარი დაბლობთან შედარებით საგრძნობლად ცივია. წლის უცივესი თვის იანვრის საშუალო ტემპერატურა 600 მ სიმაღლემდე დადებითია. 1200 მ სიმაღლეზე კი ანალოგიური მაჩვენებელი -4 და 1500 მ სიმაღლეზე -6 გრადუსი ყინვაა. უყინვო პერიოდის ხანგრძლივობა სიმაღლის მიხედვით 255 დღიდან 180 დღემდე მცირდება. ჰაერის აბსოლუტური მინიმალური ტემპერატურა საჩხერეში 31 გრადუსი ყინვაა.
4. წლის ცივ პერიოდში გაბატონებულია დასავლეთის და თბილ პერიოდში აღმოსავლეთის მიმართულების ქარები. ატმოსფერული ნალექები განსაკუთრებით მცირეა ჭიათურა-საჩხერის მონაკვეთზე (900-1200 მმ წელიწადში). აღნიშნული მიდამოები დასავლეთ საქართველოში ყველაზე მშრალია. მესხეთის ქედის ჩრდილოეთ ფერდობზე წლის განმავლობაში 1200-1400 მმ-ია. ლიხის ქედის ზედა ნაწილში და რაჭის ქედის სამხრეთ ფერდობებზე მოსული ნალექების წლიური რაოდენობა 1600-1800 მმ-ს აღწევს.

მუხლი 13. ლანდშაფტები და ჰაბიტატები

საქართველოს ბევრი სხვა დაცული ტერიტორიისგან განსხვავებით, რომლებიც განლაგებულია ნაწილობრივ შორეულ მაღალმთიან რაიონებში, დასავლეთ საქართველოში მდებარე იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები გორაკ-ბორცვიან ლანდშაფტში მდებარეობს, სადაც მრავალი ადამიანი ცხოვრობს. მოსახლეობის მიერ ტრადიციული მეურნეობის მეთოდების გამოყენებამ არსებულ ღია, ნახევრადბუნებრივ ჰაბიტატებს შეუცვალა ფორმა უკვე მრავალი საუკუნეა. პეიზაჟი წარმოდგენილია მოზაიკური სამოვრებით, ბუჩქებითა და ტყეებით, რომლებიც პატარ-პატარა სოფლებითაა გარშემორტყმული.

მუხლი 14. ბიომრავალფეროვნება

1. სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალი საქართველოს ნაკრძალთა შორის ერთ-ერთი პატარა ნაკრძალია, მისი ფართობი შეადგენს 330 ჰექტარს, თუმცა თავისი მრავალფეროვნებით იგი ერთ-ერთ ყველაზე საინტერესო ნაკრძალს წარმოადგენს გეოლოგიური, პალეონტოლოგიური, სპელეოლოგიური და ბოტანიკური იშვიათობების კუთხით, რომელიც აგრეთვე თავშესაფრით უზრუნველყოფს მრავალ იშვიათ, ენდემურ და რელიქტურ მცენარეს და რამდენიმე ცხოველთა სახეობას.
2. იმერეთის მღვიმეებში მრავალი ისეთი ახალი სახეობა ბინადრობს, რომელიც უნიკალურია, იშვიათია და გადაშენების პირასაა. იმერეთის დაცულ ტერიტორიებზე განსაკუთრებული აქცენტი კეთდება ბოტანიკურ და ზოოლოგიურ რელიქტური სახეობებისა და კომპლექსური მღვიმეთა სისტემების კონსერვაციაზე, ასევე, იქ აღმოჩენილ დინოზავრის ნაკვალევებზე. იმერეთის დაცული ტერიტორიები ღამურების მრავალი სახეობისთვის საცხოვრებელს

წარმოადგენს, რომლებიც იყენებენ მღვიმეების შესანიშნავ პირობებს და ირგვლივ მდებარე ტყის ჰაბიტატებს. გარდა გეოლოგიური ფორმირებისა და სპელეოლოგიური იშვიათობებისა მეცნიერებსა და დაინტერესებულ პირებს შეუძლიათ აღმოაჩინონ უხერხემლოების მშვენიერი სამყარო, რომლებიც კარსტულ მღვიმეებს განსაკუთრებით კარგად ეგუებიან (ტროგლობიონტი ბრმა კიბოები, ობოები, მტკნარი წყლის მოლუსკები), ნაკრძალი აგრეთვე მდიდარია მწერთა სახეობებით. სათაფლიის ღამურების სახეობების რიცხვი დღესდღეობით შემცირებულია. საქართველოს ენდემური ქართული ფუტკარის მნიშვნელოვანი პოპულაცია ბინადრობს სათაფლიის ნაკრძალის ტერიტორიაზე. აღსანიშნავია ნაკრძალის შერეული კოლხური ფართოფოთლოვანი ტყე, რომელიც ზღვის დონიდან დაახლოებით 600 მ სიმაღლეზე მდებარეობს, გამოირჩევა უამრავი რელიქტური ხისა და ბუჩქის სახეობებით. წარმოდგენილია ასევე ფრინველების დიდი მრავალფეროვნება.

3. ფლორა:

ა) სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიის 98% დაფარულია ახალგაზრდა კოლხური ტიპის ტყით, რომლის ასაკი 70-75 წელიწადს არ აღემატება. ნაკრძალად გამოცხადებამდე ეს ადგილი განადგურებული და დაზიანებული იყო ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ და მხოლოდ ნაკრძალად გამოცხადების შემდეგ დაიწყო მისი აღდგენა;

ბ) ნაკრძალის ტერიტორიაზე გვხვდება 100-ზე მეტი სახეობის მერქნიანი მცენარე (მათ შორის 4 სახეობის წიწვიანი) 35 ბოტანიკური ოჯახიდან. ბალახოვან მცენარეთა სრული სახეობრივი შემადგენლობის დასადგენად აუცილებელია ნაკრძალის საველე ინვენტარიზაცია. ტყის ძირითადი ტიპი რცხილნარ-ჯაგრცხილნარია, რომლსაც შეერევა: წიფელი, წაბლი, თელა, მუხა, და სხვ. ნაკრძალის ტერიტორიაზე გავრცელებული მერქნიანი მცენარეებიდან 49 სახეობა ხეა, დანარჩენი – პატარა ხე/ბუჩქი, ბუჩქი ან მერქნიანი ლიანა. ფოთლოვან მერქნიანთა (ბუჩქებისა და ლიანების) 9 სახეობა მარადმწვანეა;

გ) აღსანიშნავია, რომ 9 იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი მერქნიანი მცენარის სახეობა, რომლებიც საქართველოს „წითელ ნუსხაშია“ შეტანილი, ფართოდ არის გავრცელებული ნაკრძალში: ჩვეულებრივი წაბლი (*Castanea sativa* Mill.), იმერული მუხა (*Quercus imeretina* Stev. Ex Malleev), კოლხური ჯონჯოლი (*Staphylea colchica* Stev.), ძელქვა (*Zelkova carpinifolia* Pall.) და უთხოვარი (*Taxus baccata* L.). გარდა ამისა, კავკასიის ენდემია 17 სახეობა, ხოლო 1 სახეობა იმერეთის მუხა (*Quercus imeretina* Stev. Ex Malleev) – საქართველოს ენდემია;

დ) კოლხური ტყის ელემენტებს შორის – მესამეული პერიოდის რელიქტებიდან შემდეგი სახეობებია ფართოდ გავრცელებული ნაკრძალში: ქართული მუხა (*Quercus iberica*), კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana* Stev.), იმერული ხეშავი (*Rhamnus imeretina*), შქერი (*Rhododendron ponticum*), თავგისარა (*Ruscus ponticus*), ძმერხლი (*Ruscus colchicus*), კოლხური ჯონჯოლი (*Staphylea colchica* Stev.), კავკასიური (მაღალი) მოცვი (*Vaccinium arctostaphylos*), კოლხური ბზა (*Buxus colchica* Pojark), კავკასიური რცხილა (*Carpinus caucasica*), აღმოსავლური წიფელი (*Fagus orientalis*), ჩვეულებრივი წაბლი (*Castanea sativa* Mill.), ჩვეულებრივი მურყანი (*Alnus barbata*), ჯონჯოლი (*Staphylea pinnata*), წყავი (*Laurocerasus officinalis*) და სხვა. ნაკრძალის ტერიტორიაზე გვხვდება 3 ეგზოტი: ყირიმული ფიჭვი (*Pinus nigra subsp. pallasiana*), ცრუ აკაცია (*Robinia pseudoacacia*) და მარადმწვანე კვიპაროზი (*Cupressus sempervirens*). ნაკრძალში გავრცელებული ხე-მცენარეებიდან განსაკუთრებით კარგი განვითარებით ხასიათდება კოლხური ბზა. იგი ნაკრძალის ტერიტორიის ცენტრალურ ნაწილში კირქვიან შვერილებზე ქმნის საკმაოდ დიდ კორომებს.

4. ფაუნა:

ა) სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე ხერხემლიანი ცხოველებიდან გვხვდება ამფიბიების, ქვეწარმავლების, ფრინველებისა და ძუძუმწოვრების წარმომადგენლები, რომლებიც განაწილებული არიან ტყის სხვადასხვა ტიპებსა და ასოციაციებში შესაბამისი ჰაბიტატის ფარგლებში, თუმცა ზედაპირული წყლების არარსებობის გამო თევზებისა და მრგვალპირიანების წარმომადგენლებს ნაკრძალის ტერიტორიაზე ვერ ვხვდებით;

ბ) სათაფლიის ნაკრძალის ძუძუმწოვართა ფაუნა დიდი მრავალფეროვნებით და ინდივიდთა სიჭარბით არ გამოირჩევა. აქ ძირითადად გავრცელებულია საშუალო და მცირე ზომის ძუძუმწოვრები. ამის მიზეზად უნდა ჩაითვალოს ნაკრძალის ტერიტორიის სიმცირე, რომელიც 330 ჰექტარს შეადგენს, რაც მსხვილი ზომის ძუძუმწოვრებისთვის საკმარის ჰაბიტატს ვერ უზრუნველყოფს. საქართველოში გავრცელებული 109 სახეობის ძუძუმწოვრიდან, რომლებიც გაერთიანებული არიან 8 რიგში, ნაკრძალის ტერიტორიაზე გვხვდება 28 სახეობის ძუძუმწოვარი, რომლებიც ეკუთვნის 5 რიგს და 10 ოჯახს;

გ) მწერიჭამიების შემდეგი სახეობები შეინიშნება: სამხრეთული თეთრგულა ზღარბი (*Erinaceus concolor*), კავკასიური და ლევანტის თხუნელა (*Tapla caucasica*, *T. levantis*), დიდი და გულდენშტადტის კბილთეთრები (*Crociduraleucodon*, *C. suoveolens guldenstaedti*), სატუნინის ბიგა (*Sorex satunini*);

დ) მღვიმეები და მიმდებარე ტყეები ოპტიმალური ჰაბიტატებით უზრუნველყოფს ღამურებს. სათაფლია ცნობილი თავისი ღამურების თემით. *Rhinolophus* გვარში გვხვდება: დიდი ცხვირანალა (*Rhinolophus ferrumequinum*), პატარა ცხვირანალა (*Rhinolophus hipposideros Bechtein*); *Vespertilionidae* ოჯახის ან საერთო ღამურების ფარგლებში ვხვდებით: მლამიობი (*Myotis myotis*), ყურგრძელი მლამიობი (*Myotis bechsteini*), ნატერარის მლამიობი (*Myotis nattereri*), ულვაშა მლამიობი (*Myotis mystacinus*), მცირე მეღამურა (*Nyctalis leisteri*) და წითური მეღამურა (*Nyctalis noctula*). მღვიმეების როლი ღამურების, მათ შორის, საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცული სახეობების პოპულაციების შენარჩუნებაში განსაკუთრებით აღსანიშნავია. შესაბამისად, საჭიროა ღამურების პოტენციალური შემაწუხებელი ფაქტორების მინიმუმამდე დაყვანა;

ე) ქვემოთ წარმოდგენილია იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების გამოკვლეული ობიექტების მიხედვით ღამურების სახეობები:

ე.ა) სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალი – მცირე ცხვირანალა (*Rhinolophus hipposideros Bechtein*);

ე.ბ) სათაფლიის აღკვეთილი – მცირე ცხვირანალა (*Rhinolophus hipposideros Bechtein*);

ე.გ) პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლი – მცირე ცხვირანალა (*Rhinolophus hipposideros Bechtein*), დიდი ცხვირანალა (*Rhinolophus ferrumequinum*), სამხრეთული ცხვირანალა (*Rhinolophus Euryale*). აღნიშნული ღამურები მღვიმის სირღმეში აღარ ბინადრობენ, ისინი გამოსასვლელებსა და შემოგარენში ბინადრობენ;

ე.დ) თეთრა მღვიმე – მცირე ცხვირანალა (*Rhinolophus hipposideros Bechtein*), დიდი ცხვირანალა (*Rhinolophus ferrumequinum*), სამხრეთული ცხვირანალა (*Rhinolophus Euryale*), ბლაზიუსის ცხვირანალა (*Rhinolophus blasii*), წვეტყურა- ყურწვეტა მლამიობი (*Myotis blythii*), სამფერი მლამიობი (*Myotis emarginatus*), წყლის მლამიობი (*Myotis daubentonii*), ჩვეულებრივი მეგვიანე (*Eptesicus serotinus*), მცირე მეღამურა (*Nyctalis leisleri*), ჯუჯა ღამორი (*Pipistrellus pipistrellus*), ხმელთაშუაზღვის ღამორი (*Pipistrellus kuhlii*), ჩვეულებრივი ფრთაგრძელი (*Miniopterus schreibersii*);

ე.ე) ცუცხვათის მღვიმოვანი – მცირე ცხვირანალა (*Rhinolophus hipposideros Bechtein*), სამხრეთული ცხვირანალა (*Rhinolophus Euryale*), სამხრეთული ცხვირანალა (*Rhinolophus Euryale*). ყველა სახეობა ბინადრობს მხოლოდ ცუცხვათის VII მღვიმეში;

ე.ვ) ნავენახევის მღვიმე – დიდი ცხვირანალა (*Rhinolophus ferrumequinum*);

ე.ზ) წყალწითელას ხეობის ბუნების ძეგლი – მცირე ცხვირანალა (*Rhinolophus hipposideros Bechtein*), დიდი ცხვირანალა (*Rhinolophus ferrumequinum*), წვეტყურა- ყურწვეტა მლამიობი (*Myotis blythii*) ნაწახია მხოლოდ ორთვალა მღვიმეში;

ე.თ) მელოურის მღვიმე – მცირე ცხვირანალა (*Rhinolophus hipposideros Bechtein*), დიდი ცხვირანალა (*Rhinolophus ferrumequinum*), სამხრეთული ცხვირანალა (*Rhinolophus Euryale*);

ე.ი) ღლიანას მღვიმე – დიდი ცხვირანალა (*Rhinolophus ferrumequinum*), სამხრეთული ცხვირანალა

(*Rhinolophus Euryale*), წვეტყურა- ყურწვეტა მლამიობი (*Myotis blythii*), სამფერი მლამიობი (*Myotis emarginatus*), წყლის მლამიობი (*Myotis daubentonii*), ჯუჯა ღამორი (*Pipistrellus pipistrellus*), ხმელთაშუაზღვის ღამორი (*Pipistrellus kuhlii*), ჩვეულებრივი ფრთაგრძელი (*Miniopterus schreibersii*). ამ ბოლო სახეობის საკმაოდ დიდი პოპულაციები ბინადრობდა და 5000 -7000 ინდივიდს აღწევდა, თუმცა ბოლო წლებში კვლევა არ ჩატარებულა. არასამთავრობო ორგანიზაცია „Campester“, მიერ მომზადებულია ღლიანას მღვიმის მართვის გეგმა, სადაც გათვალისწინებულია საჭირო ღონისძიებები ხელფრთიანების დაცვის მიზნით. აღნიშნული დოკუმენტი წარმოდგენილი იქნება დანართის სახით;

ე.კ) მუხურის ჩანჩქერის მიმდებარე ტერიტორიაზე გვხვდება შემდეგი კავკასიის ენდემები: კავკასიური თხუნელა (*Talpa caucasica*), რადეს ბიგა (*Sorex raddei*), ვოლნუხინის ბიგა (*Sorex volnikhinii*), კავკასიური წყლის ბიგა (*Neomys teres*). მღვიმეში, საიდანაც გადმოედინება ჩანცქერი შესაძლოა ნანახი იქნეს შემდეგი ხელფრთიანები: დიდი ცხვირნალა (*Rhinolophus ferrumequinum*), მცირე ცხვირნალა (*Rhinolophus hipposideros*), სამხრეთული ცხვირნალა (*Rhinolophus euryale*), ზღაზის ცხვირნალა (*Rhinolophus blasii*), წვეტყურა მლამიობი (*Myotis blythii*), გრძელყურა მლამიობი (*Myotis bechsteinii*), ევროპული მაჩქათელა (*Barbastella barbastellus*), ჩვეულებრივი ფრთაგრძელი (*Miniopterus schreibersii*);

ვ) დანარჩენ მღვიმეებთან დაკავშირებით, კვლევების სიმცირის გამო, ინფორმაცია ვერ მოიპოვება;

ზ) სათაფლია მასპინძლობს სხვადასხვა მღრღნელებს, როგორიცაა – ძილგუდა (*Glis glis*), ტყის თაგვები (*Apodemus uralensis*, *A. mystacinus*), ბუჩქნარის მემინდვრია (*Microtus majori*), ფოთლოვან ტყეში მოსალოდნელია კავკასიური ციყვის არსებობაც (*Sciurus anomalus*). კურდღლისნაირებიდან – ევროპული კურდღელი (*Lepus europaeus*);

თ) სხვა მსხვილი ძუძუმწოვრებიდან შემდეგი სახეობები გვხვდება სათაფლიის ნაკრძალში: თეთრი (კლდის) კვერნა (თეთრგულა) (*Martes foina*), მაჩვი (*Meles meles*), წითელის მელა (*Vulpes vulpes*), ტურა (*Canis aureus*), ტყის კატა (*Felis sylvestris*), იშვიათად – შველი (*Capreolus capreolus*); ი) ნაკრძალის ფრინველებს დიდი მნიშვნელობა აქვს თავად ნაკრძალის კომპლექსისთვის, მაგალითად მცენარეების დაცვის კუთხით, ხილისა და თესლის გავრცელებისთვის, ასევე ესთეტიკური და სამეცნიერო აღქმის თვალსაზრისით. ფრინველების განაწილება ნაკრძალში დამოკიდებულია ტყეების ტიპებსა და მახასიათებლებზე. ნაკრძალის ტერიტორიაზე აღწერილი ფრინველების რიცხვი არაა საბოლოო, ორინტოლოგების მიერ მოსალოდნელია რაოდენობრივი და დამატებითი სახეობრივი ცვლილებები. ნაკრძალში გავრცელებული 39 სახეობის ფრინველებიდან 24 სახეობა გადამფრენია, ხოლო 15 სახეობა – მოზუდარი. სათაფლიის ნაკრძალი წარმოადგენს ისეთი ფრინველების საცხოვრებელ გარემოს, როგორიცაა: სოფლის მერცხალი (*Hirundo rustica*), სკვინჩა (ნიბლია) (*Fringilla coelebs*), გაზაფხულა ჭიჭკავი (ყარანა) (*Phylloscopus trochilus*), კლდის ჭრელი შაშვი (*Monticola saxatilis*) და ჩხიკვის (*Garrulus glandarius*) სამეფოს. ასევე ოფოვი (*Upupa epops*), მწყერი (*Coturnix coturnix*) და ტყის ქათამი (ვალდშნეპი) (*Scolopax rusticola*) ხშირად სტუმრობენ რეგიონს. ნაკრძალში მობინადრე ფრინველები მიეკუთვნებიან ფრინველთა ნომენკლატურის 7 რიგს (სახეობების ჩამონათვალი წარმოდგენილია დანართი 7-ში – (იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ფაუნის სახეობების სიები);

კ) სათაფლიის ნაკრძალის ქვეწარმავალთა ფაუნა შეიძლება ჩაითვალოს ზომიერად მრავალფეროვნად. ტერიტორიაზე გავრცელებული 6 სახეობის ხვლიკიდან ერთი – კოლხური ბოხმეჭა (*Anguis colchicus*) ეკუთვნის ბოხმეჭების ოჯახს – *Anguidae*. დანარჩენი 5 სახეობა ეკუთვნის ნამდვილი ხვლიკების ოჯახს – *Lacertidae*: მარდი ხვლიკი (*Lacerta agilis*), ართვინის ხვლიკი – *Darevskia derjugin*, ქართული ხვლიკი – *Darevskia rudis*. კოლხური ბოხმეჭა და ართვინის ხვლიკი კავკასიის ევორეგიონის ენდემებია. გველების ოჯახს რაც შეეხება, აქ არსებობს სამი ანკარასებრნთა (*Colubridae*) სახეობა: ჩვეულებრივი სპილენძა (*Coronella austriaca*),

ესკულაპის მცურავი (*Zamenis longissimus*), ამიერკავკასიური მცურავი (*Zamenis hohenackeri*) და ჩვეულებრივი ანკარა (*Natrix natrix*);

ლ) სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალში გავრცელებულია 5 სახეობის ამფიბია: ჩვეულებრივი (კავკასიური) გომბეშო (*Bufo (bufo) verrucosissimus*), მწვანე გომბეშო (*Pseudipidalea viridis*), აღმოსავლური ვასაკა (*Hyla orientalis*), ტბორის ბაყაყი (*Pelophylax ridibundus*), მცირე აზიური ბაყაყი (*Rana macronemis*). ნაკრძალის ტერიტორიაზე ამფიბიები არათანაბრად არიან განაწილებული, ხოლო გამრავლების პერიოდში მათი უმრავლესობა ტოვებს ნაკრძალს და ახდენს მიგრაციას მიმდებარე ტერიტორიაზე (მაგ: სოფელ ბანოჯის უბნებსა და გუმათქესის წყალსაცავისკენ);

მ) მღვიმის უხერხემლოები (მწერების გარდა) განსაკუთრებით აღსანიშნავია მღვიმის სახეობები – ობობასნაირები, კიბოსნაირები, მოლუსკები. მათი ნაწილი წარმოადგენს მიოცენის რელიქტს: ამ ფაუნისტური კომპლექსის გაჩენას წინ უძღვოდა უძველესი პარატეტიკის ზღვის ნაწილებად დაშლა 6-7 მილიონი წლის წინათ, ამ მოვლენამ კი ჩაკეტა მრავალი პოპულაცია ახლად გაჩენილ შიდა წყალსატევებში. იმერეთის მღვიმეების რელიქტური და ენდემური მღვიმის კრევეტი (*Troglocharis kutaissiana*) ენათესავება ბალკანეთის ნახევარკუნძულის მღვიმეების კრევეტებს, თუმცა მათგან 6 მილიონ წელიწადზე მეტი დამოუკიდებელი არსებობა აშორებს;

ნ) კვლევის ფარგლებში, რომელიც შ. ბარჯაძის ხელმძღვანელობით ჩატარდა ქართველი და ჩეხი ექსპერტების მიერ, გამოკვლეულ იქნა იმერეთის რეგიონში დაცულ ტერიტორიებსა და მის გარეთ არსებულ მღვიმეებში უხერხემლო ცხოველები;

ო) სათაფლიის ნაკრძალის ენტემოფაუნა საკმაოდ მდიდარია, თუმცა დღეისათვის იგი არ არის სრულყოფილად შესწავლილი. არსებული მასალების საფუძველზე, ცნობილია, რომ ნაკრძალი გამოირჩევა ხოჭოების მრავალფეროვნებით. ისინი სხვადასხვა ზომისა და შეფერილობით გამოირჩევიან. მათ შორის ტკაცუნა ხოჭოები ფირფიტულვაშიანები, ცხვირგრძელები და შავტანებია (*Tenebrionidae*), ზოგიერთი მათგანი „საპროფაგების“ (იკვებება ნიადაგის ორგანული ნივთიერებებით) როლს ასრულებენ ნიადაგში. ზოგიერთი ხოჭო მერქნიანი მცენარეების მავნებელია, დაცულ ტერიტორიაზე აღწერილია ბზუალა ხოჭოების (*Carabidae*) 48 სახეობა. აქ ასევე გავრცელებულია ჭიამაიები (*Coccinellidae*) 7 სახეობა, რომელთაც ფრთებზე განსხვავებული რაოდენობის წერტილები აქვთ და 6 სახეობის ბუგრი (ფრინველებსა და ფრინველის ბუდეებში ბინადრობენ), აგრეთვე პარაზიტი ენცირტიდების სახეობა;

პ) ცნობილია, რომ სათაფლიის მთას სახელწოდება სწორედ ფუტკრებისა და თაფლის უხვი მოსავლიანობის გამო დაერქვა. ამის შემდეგ დაცულ ტერიტორიას ეწოდა სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალი. აღნიშნული მთა მოკლელუვაშიანი ფუტკრების 2 ფორმის საუკეთესო საბინადრო გარემოა;

ჟ) გაზაფხულ-ზაფხულის პერიოდში ნაკრძალის ტერიტორია მწერების ლამაზი წარმომადგენლებით – პეპლებით მშვენდება. მრავალფეროვანია და მრავალრიცხოვანი მზომელების (*Geometridae*) ოჯახი, რომელთა 59 სახეობის პეპელაა აქ გავრცელებული. დღის პეპლების შესახებ ინფორმაცია მწირია, თუმცა აქ გვხვდება – ათეულობით მათი სახეობა – ხავერდულები (*Satyridae*), ცისფრულები (*Lycaenidae*), ნიმფალიდები (*Nymphalidae*), თეთრულები (*Pieridae*) და იალქნები (*Papilionidae*). ორფრთიანების რიგი წარმოდგენილია მაწუხელების (*Tabanidae*), კოლოებისა (*Culicidae*) და სირფიდების (*Syrphidae*) ოჯახების წარმომადგენლებით;

რ) სხვა უხერხემლოებიდან (არა მღვიმის სახეობები) საქართველოში 224 სახეობის ხმელეთის ნიჟარიანი მოლუსკია ცნობილი, ხოლო სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალში გვხვდება 18 სახის ხმელეთის ნიჟარიანი მოლუსკი;

ს) განამარხებული ფაუნა: მღვიმეების უმრავლესობა წარმოადგენს მნიშვნელოვან არქეოლოგიურ, პალეობოტანიკურ და პალეოზოოლოგიურ განამარხებული ნიმუშების აღმოჩენების ადგილს. მასალები ინახება ქ. თბილისსა და ქ. წყალტუბოში არსებულ სახელმწიფო მუზეუმებში. სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე აღმოჩენილია 2 ტიპის:

ბალახისმჭამელი და მტაცებელი დინოზავრების ნაკვალევი, რომლებიც დედამიწის განვითარების სხვადასხვა ეტაპებზე (ცარცული, იურული, ქვედა ეოცენი დასვხა) ცხოვრობდნენ, რასაც ცხადყოფს მიწის სხვადასხვა ფენებში გამოსახული და დღემდე შემორჩენილი ნაკვალევი. ისინი ცალკე ჯგუფად არიან გამოყოფილი და ეწოდებათ სათაფლია ზაურუსები (*Satapliasaurus*). ისინი გვანან ამერიკაში გამოვლენილ სტეგოზავრებს (*Stegosaurus*), ოჯახ ტირანოზავრების ალბერტოზავრებს (*Albertosaurus* ოჯახ *Tyranosauridae*-დან), პტეროზავრებს (ოჯახი *Pterosaurus*), ტრიცერატოპს-ანკილოზავრებს (*Triceratops*, *Ankylosauria*) და სხვა, მაგრამ მაინც განსხვავებულები არიან, ამიტომ ცალკე ჯგუფად არიან გაყვანილები და სახელწოდებაც აღმოჩენის ადგილიდან წარმოიშვა.

მუხლი 15. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

1. სათაფლიის ნაკრძალის, სათაფლიის აღკვეთილის, გაბზარული ტბის, მუხურის ჩანჩქერის და წყალწითელის ხეობის ბუნების ძეგლების საზღვრებს შიგნით არსებული მიწა სახელმწიფო საკუთრებაა. მღვიმის ბუნების ძეგლებთან დაკავშირებით აღსანიშნავია, რომ მხოლოდ მღვიმეები წარმოადგენს სახელმწიფო საკუთრებას, ხოლო მათ ზედაპირზე არსებული მიწა კერძო საკუთრებაა, გამონაკლისია პრომეთეს მღვიმის ტერიტორია, რომელზეც სააგენტოს ინფრასტრუქტურა მდებარეობს.
2. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისა და მართვის საკითხები განისაზღვრება მათი კატეგორიებისა და ტერიტორიულ-ფუნქციონალური ზონების მიხედვით, როგორც ეს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლშია აღწერილი.
3. „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის „2¹“ პუნქტის თანახმად „ბუნების ძეგლის მიზნობრივი დანიშნულების გათვალისწინებით შესაძლებელია ფიზიკური და იურიდიული პირებისათვის ბუნების ძეგლის სარგებლობაში გადაცემა მხოლოდ ეკოტურიზმისა და რეკრეაციული მიზნებისათვის, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით“ და ამავე კანონის მე-12 მუხლის 2³ პუნქტის თანახმად ბუნების ძეგლის ტერიტორიაზე დაშვებულია ფიზიკური პირისა და იურიდიული პირისთვის მენეჯმენტის გეგმით ან დროებითი რეგულირების წესით განსაზღვრული ვიზიტორთა ინფრასტრუქტურის ობიექტის მშენებლობის მიზნით, ამავე მენეჯმენტის გეგმით ან დროებითი რეგულირების წესით დადგენილი საბაზისო არქიტექტურულ-სამშენებლო და ტექნიკური პარამეტრებისა და ობიექტის სპეციალიზებული მიზნობრივი დანიშნულების ფარგლებში მიწის ნაკვეთის ოპტიმალური ფართობის საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით განსაზღვრული სასყიდლიანი აღნაგობის ფორმით სარგებლობაში გადაცემა არაუმეტეს 49 წლისა, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, აღნაგობის უფლების გასხვისებაზე ან გაქირავებაზე მიწის ნაკვეთის მესაკუთრის თანხმობის პირობით.
4. მიწათსარგებლობის შეზღუდვები, როგორიცაა სათაფლიის ნაკრძალზე, ვრცელდება სათაფლიის აღკვეთილზეც, ერთი გამონაკლისით, რომელიც მდგომარეობს შემდეგში, რომ განახლებადი ბუნებრივი რესურსების გამოყენება დასაშვებია დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის მკაცრი კონტროლის ქვეშ. სათაფლიის აღკვეთილი საჭიროების შემთხვევაში შეიძლება დაიყოს ცალკეულ ზონებად, რაც კონკრეტულად განსაზღვრავს მიწათსარგებლობის საკითხებს აღკვეთილის გარკვეულ ტერიტორიებზე. აღნიშნულის განისაზღვრა ხდება მენეჯმენტის გეგმით.
5. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები ძირითადად პატარა სოფლებით არის გარშემორტყმული. ადგილობრივ მოსახლეობას ცხოვრება დაბალ სოციალურ და ეკონომიკურ პირობებში უხდება. მწირი ნიადაგის გამო სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობები შეზღუდულია (მცირე მასშტაბით ხდება პირუტყვისა და ფრინველის მოშენება, ჩირის წარმოება და სხვ.), მაგრამ მოსახლეობა ძირითადად ან რეგიონულ ცენტრებშია დასაქმებული ან ემიგრირებულია სხვა ქვეყნებში. საქართველოს სხვა დაცული ტერიტორიებისაგან განსხვავებით აქ ძალზე ლიმიტირებულია ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა, შესაბამისად, მოქმედებს დაცვის ეფექტური ღონისძიებები. ადგილობრივი მოსახლეობა დაცული ტერიტორიების

შემოგარენიდან საკუთარი მოხმარებისათვის აგროვებენ სამკურნალო მცენარეებს, სოკოებს და სხვადასხვა კენკროვან ხილს.

მუხლი 16. ტრადიციული საქმიანობა

წყალტუბოს, თერჯოლისა და ტყიბულის მუნიციპალიტეტებს მაღალი პოტენციალი გააჩნია ღვინის ტურიზმის განვითარების მიმართულებით. ბოლო წლებში მოსახლეობამ აქტიურად დაიწყო მევენახეობისა და მეღვინეობის ტრადიციული მეთოდების გამოყენება. საკმაოდ განვითარებულია საოჯახო სასტუმროს ტიპის მომსახურება, მეპატრონეები ახორციელებენ საკვების მიწოდების უზრუნველყოფასაც. სოფლის მეურნეობის დარგებიდან ძირითადად განვითარებულია მევენახეობა, მესაქონლეობა, მეფრინველეობა, მებოსტნეობა, მეფუტკრეობა.

მუხლი 17. სოციო-ეკონომიკური ასპექტები

იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე დიდი რაოდენობის ტურისტის სტუმრობა ადგილობრივი ეკონომიკის განვითარებისათვის დიდ პოტენციალს ქმნის. მაგალითად, როგორიცაა: სასტუმროებისა და საოჯახო სასტუმროების პატარა ქსელის არსებობა, საჯარო და კერძო ტრანსპორტი, საკვები ობიექტების სერვისების შეთავაზება, რეგიონალური სოფლის მეურნეობის პროდუქტები, სუვენირები და სხვა.

მუხლი 18. სამეცნიერო კვლევა და მონიტორინგი

1. იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებს დიდი პოტენციალი აქვთ სამეცნიერო კვლევების ჩატარებისთვის. სურვილის შემთხვევაში უმაღლეს საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებებს შესაძლებლობა ექნებათ განახორციელონ კვლევები იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე ისეთ დარგებში, როგორიცაა: ენტომოლოგია, უმარტივესების ზოოლოგია, პალეონტოლოგია, გეოლოგია და სპელეოლოგია. აქვე ცალკე კვლევად შესაძლებელია გამოიყოს ღამურების საკითხი, როგორც ინდიკატორი სახეობა ბიოლოგიური კონსერვაციის კუთხით.

2. აღსანიშნავია, რომ წინა თეთრა მღვიმეში, ცუცხვათის მღვიმოვანში, იაზონის, საკაჟიას და საწურბლიას მღვიმეების, ასევე წყალწითელას ხეობის ბუნების ძეგლების ტერიტორიაზე მათი გამოვლენის შემდგომ აღმოჩენილი იქნა მრავალი არქეოლოგიური, პალეობოტანიკური და პალეოზოოლოგიური ნიმუშები, როგორიცაა განამარხებული მღვიმური დათვის, დომბის, ჯიხვის, მაჩვის, ტყის კატის, მღვიმური დათვი, გარეული ღორის და ფოცხვერის ძვლები, კბილები და სხვადასხვა ძვლებია გამოვლენილი. დღესდღეობით, თეთრა მღვიმეში აღმოჩენილი არქეოლოგიური და პალეონტოლოგიური ნიმუშები ინახება წყალტუბოს რეგიონალურ მუზეუმში, ხოლო დაანარჩენი მღვიმეების: ცუცხვათის მღვიმოვანის, იაზონის, საკაჟიას, საწურბლიას და წყალწითელას ხეობის 2 მღვიმის: წყალწითელას (ჭახათის) I და წყალწითელას (ჭახათის) II მღვიმეების ნიმუშები ინახება ქ. თბილისში, საქართველოს ეროვნულ მუზეუმში, სადაც განამარხებული ცხოველების და მცენარეების გარდა ასევე არის ადამიანის ძვლების ნიმუშები დაცული.

მუხლი 19. ეკოსაგანმანათლებლო პოტენციალი

1. მთლიანობაში, გარემოსთან დაკავშირებულ საკითხებზე ინფორმირებულობის დონე საჭიროებს მუდმივ მუშაობას და სხვადასხვა თაობებისათვის მუდმივი განახლებული ინფორმაციის მიწოდებას. ფორმალურ განათლებაში, ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული მისაღწევი შედეგები, რაც დაკავშირებულია ეკოგანათლებასთან, მდგრად განვითარებასთან, გარემოსდაცვით განათლებასთან, დაცულ ტერიტორიებთან და ა.შ. საჭიროებს მეტად თვალსაჩინოდ წარმოდგენას სასკოლო სახელმძღვანელოებსა და დამხმარე ციფრულ რესურსებში. სააგენტოსა და დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ხდება ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობების ორგანიზება. დაცული ტერიტორიების შესახებ სწავლება

შედის უმაღლესი განათლების პროგრამებში (მაგ.: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი და აგრარული უნივერსიტეტი).

2. საგანმანათლებლო კუთხით ადმინისტრაცია აქტიურად არის ჩაბმული რეგიონში გარემოსთან დაკავშირებულ საკითხებზე ცნობიერების ამაღლების საკითხში, დამყარებული აქვს კარგი ურთიერთთანამშრომლობა სკოლებთან და ინფორმაცია მორგებული აქვს სხვადასხვა მიზნობრივ ჯგუფებზე.

3. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილეთა რაოდენობა სტაბილურად მზარდია. თანამშრომლები ატარებენ ლექციებს, სემინარებს, საინფორმაციო შეხვედრებს სამიზნე ჯგუფების მიხედვით, მათ შორის მიმდებარე სოფლების ადგილობრივ მოსახლეობასთან და აწყობენ ეკოტურებს. ასევე წლის განმავლობაში „მწვანე კალენდრის“ მიხედვით ხდება გარემოსდაცვითი ღონისძიებების ორგანიზება, „დასუფთავების აქციების“ ჩატარება მოხალისეებთან ერთად. მომავალში სასურველია მონაწილეთა წახალისება. სკოლის მოსწავლეებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მაგ.: ღონისძიებაში მონაწილეობის სერტიფიკატების, სიმბოლური საჩუქრების, სუვენირების და ა.შ. მიღება, რაც გაზრდიდა მათ მოტივაციას.

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია – ეკოღონისძიებებში მონაწილეთა სტატისტიკა						
წელი	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ეკოღონისძიებაში მონაწილეთა რაოდენობა	31 328	29 422	420	2245	53 654	54 529

4. ადმინისტრაციისთვის მნიშვნელოვანია ეკოსაგანმანათლებლო სტრატეგიისა და სპეციალური პროგრამის შემუშავება; დღესდღეობით არ არსებობს სათანადოდ გადამზადებული კადრები საგანმანათლებლო საქმიანობების წარმართვის კუთხით, ეკოღონისძიებებს ახორციელებს მხოლოდ ერთი თანამშრომელი – ბუნებრივი რესურსების მართვის სპეციალისტი.

მუხლი 20. ეკოტურისტული პოტენციალი

1. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები წარმოადგენს ქვეყნის მდიდარ ბუნებრივ კულტურულ მემკვიდრეობას, რაც სხვადასხვა ეროვნების, ასაკისა და ინტერესის მქონე ვიზიტორს იზიდავს.

2. ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული 3 სხვადასხვა კატეგორიის 18 დაცული ტერიტორიიდან საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად მოწყობილია ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა პრომეთეს, სათაფლიის, ნავენახევის და თეთრას მღვიმეებზე. აღნიშნული მღვიმეების დათვალიერება შესაძლებელია მთელი წლის განმავლობაში.

3. პრომეთეს მღვიმე ვიზიტორს სთავაზობს კარსტული წარმონაქმნების გამორჩეულ ნიმუშებს. მღვიმეში აღმოჩენილი 22 დარბაზიდან, კეთილმოწყობილია მხოლოდ 6.

4. სათაფლია პალეონტოლოგიური თვალსაზრისით, ერთ-ერთი გამორჩეულია მსოფლიოში. აქ აღმოჩენილია სხვადასხვა ეპოქის როგორც მტაცებელი, ასევე ბალახისმჭამელი დინოზავრის ნაკვალევი, რომლებიც მსოფლიოში ცნობილი სახობებისგან განსხვავდებიან. სათაფლია ვიზიტორს სთავაზობს კეთილმოწყობილ ინფრასტრუქტურას.

5. ნავენახევის მღვიმე განსხვავებული და ლამაზი ფორმის სტალაგმიტებით, სტალაგნატებითა და სტალაქტიტებით მდიდარი და გამორჩეული ორსართულიანი და 4 დარბაზიანი მღვიმეა. ნავენახევის მღვიმის მიმდებარე ტერიტორიაზე მოწყობილია ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა.

6. თეთრა მღვიმე გამორჩეული ბუნების ძეგლია, არქეოლოგიური, სპელეოლოგიური და სპელეოთერაპიული თვალსაზრისით, ვიზიტორს სთავაზობს შესაბამის ინფრასტრუქტურას.

7. საწურბლიას მღვიმეს სპელეოლოგიური და სპელეოთერაპიული თვალსაზრისით დიდი პოტენციალი გააჩნია.

8. ზემოაღნიშნული ბუნების ძეგლების გარდა, იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებს, ეკოსაგანმანათლებლო, სპელეოლოგიური, კულტურული, სპელეოთერაპიული და პალეონტოლოგიური ტურების განვითარების შესანიშნავი პოტენციალი აქვს. აღსანიშნავია ასევე, რომ იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ კარგად არის განვითარებული კულტურული ტურები.

თავი III. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების გრძელვადიანი მიზნები

მუხლი 21. გრძელვადიანი მიზნები

დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის გრძელვადიანი მიზნები აღწერს ძირითადი ღირებულებების (ბიომრავალფეროვნების და სხვა ფასეულობების) იმ მდგომარეობას, რომლის მიღწევასაც სააგენტო და ადმინისტრაცია მიზნად ისახავს მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან 25 წლის განმავლობაში.

მუხლი 22. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების სპელეოლოგიურ, გეოლოგიურ, არქეოლოგიურ და პალეონტოლოგიურ ღირებულებებთან დაკავშირებული მიზნები

1. იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე არსებული მღვიმეები – ბუნების ძეგლები, აღმოჩენილი დინოზავრის ნაკვალევი, ასევე არქეოლოგიური და პალეონტოლოგიური სხვა ნიმუშები შესაბამისად არის კონსერვირებული, დაცული და გამოფენილი მღვიმეებსა და ვიზიტორთა ცენტრებში, მუდმივად იმყოფება მონიტორინგის ქვეშ.
2. მღვიმეების მართვა ხორციელდება მღვიმეებთან მიმართებაში არსებული სტანდარტებისა და მოთხოვნების შესაბამისად გარემოზე უარყოფითი ზეგავლენის გარეშე.

მუხლი 23. ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების მდგომარეობასთან დაკავშირებული მიზნები

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ხმელეთის და წყლის ბიომრავალფეროვნება ეფექტურად არის დაცული ბიოლოგიური პროცესებისა და სახეობების, მათ შორის იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი, ასევე ენდემური სახეობების მრავალფეროვნების შესანარჩუნებლად მიმდინარე კლიმატური ცვლილებების პირობებში. ჯანსაღ მდგომარეობაშია შენარჩუნებული დაცული ტერიტორიებისათვის დამახასიათებელი უნიკალური კოლხური ტიპის ტყეები და მათი ფრაგმენტები, სახეობები და ჰაბიტატები. ვიზიტორებს შესაძლებლობა აქვთ, დააკვირდნენ არსებულ უნიკალურ ბიომრავალფეროვნებას და მნიშვნელოვან სახეობებს და ჰაბიტატებს და ისიამოვნონ ბილიკებზე გადაადგილებით.

მუხლი 24. გარემოსდაცვით განათლებასთან და საზოგადოებასთან ურთიერთობასთან დაკავშირებული მიზნები

დაცული ტერიტორიები სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისთვის წარმოადგენს საუკეთესო გარემოს გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცოდნის ასამაღლებელი საქმიანობების განსახორციელებლად. უზრუნველყოფს საზოგადოებაში გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მიწოდებას, ცოდნის გაზრდას, ბუნებაში ქვეყნის საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავებას.

მუხლი 25. სამეცნიერო კვლევა-მონიტორინგთან დაკავშირებული მიზნები

1. დაცული ტერიტორიები სამეცნიერო სექტორისთვის სამეცნიერო კვლევების განხორციელებისთვის საუკეთესო ბაზას წარმოადგენს.
2. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი უზრუნველყოფს არსებული მდგომარეობის შეფასებას, ბიომრავალფეროვნების დაცვა-შენარჩუნებას და საჭიროების შემთხვევაში აღდგენითი ღონისძიებების დაგეგმვასა და განხორციელებას.

მუხლი 26. ეკოტურიზმის განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მაღალი ხარისხის ეკოტურისტულ მომსახურებას სთავაზობს ვიზიტორს, რაც ჰარმონიაშია ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვასთან და ტურიზმის მდგრად განვითარებასთან. ეკოტურიზმიდან მიღებული შემოსავალი ხელს უწყობს დაცული ტერიტორიების განვითარებას და კონსერვაციული ამოცანების განხორციელებას, ქმნის შემოსავლის ალტერნატიულ წყაროს ადგილობრივი მოსახლეობისთვის.

მუხლი 27. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მართვის ეფექტურობის გაძლიერებასთან დაკავშირებული მიზნები

იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებს ადმინისტრაციას მართავს შესაბამისი ადმინისტრაცია, რომელიც უზრუნველყოფილია საჭირო ფინანსური და ტექნიკური საშუალებებით და დაკომპლექტებულია შესაბამისი ცოდნისა და გამოცდილების მქონე თანამშრომლების ოპტიმალური რაოდენობით.

მუხლი 28. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ფარგლებს გარეთ სოციო-ეკონომიკურ განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

დაცული ტერიტორიები ადგილობრივი ეკონომიკის განუყოფელი ნაწილია. მომიჯნავე სოფლების მოსახლეობა აქტიურად არის ჩართული ვიზიტორთათვის სხვადასხვა სახის მომსახურებების შეთავაზებაში, იქნება ეს საოჯახო სასტუმროში დაბინავება, სატრანსპორტო საშუალებებით უზრუნველყოფა, ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტისა და სუვენირების შეთავაზება თუ სხვა, რითაც იქმნიან შემოსავლის ალტერნატიულ წყაროს და ზოგადად აუმჯობესებენ რეგიონის სოციალურ და ეკონომიკურ მდგომარეობას. ადგილობრივი მოსახლეობა მხარდაჭერას უცხადებს დაცულ ტერიტორიებს, თანამშრომლობს ადმინისტრაციასთან.

თავი IV. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების სიტუაციური ანალიზი

მუხლი 29. დაცულ ტერიტორიებზე არსებული ძირითადი ღირებულებების მდგომარეობა
სიტუაციური ანალიზის მოსამზადებლად განხორციელდა არსებული ინფორმაციის მოგროვება და შეფასდა ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულების მდგომარეობა და არსებული მდგომარეობა

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულება	საფრთხეები	არსებული მდგომარეობა
---	------------	----------------------

ჩვეულებრივი წაბლი	• კლიმატის ცვლილების ფონზე შესაძლო არასასურველი სახეობათა ცვლის პროცესის განვითარება; • სოკოვანი დაავადებების ინტენსივობის ზრდა.	დღესდღეობით მთელი საქართველოს მასშტაბით წაბლის ხეები გადაშენების საფრთხის წინაშე დგას, რადგანაც უკვე ათლწეულებია გავრცელდა წაბლის კიბო, რომელიც გამოწვეულია სოკოს წაბლის კიბოს (<i>Cryptonectria parasitica</i>) მიერ. აღნიშნული სოკოს წინააღმდეგ მიზანშეწონილია მისი ჰიპოვირულენტური შტამების მომრავლება და გავრცელება. ადმინისტრაციის მიერ აღნიშნული ღონისძიებები ამ ეტაპისათვის არ განხორციელებულა. წაბლის ხეების ნაწილი გამხმარია.
მღვიმის შესასვლელების გარშემო წარმოდგენილი მუდმივ ტენიან პირობებში წარმოდგენილი მცენარეულობა	• კლიმატური ცვლილებები. კლიმატის ცვლილებების ფონზე მოსალოდნელია მიკროკლიმატის შეცვლა, რაც წარმოადგენს რისკს არსებული მცენარეული საფარისათვის; • მზარდი ტურიზმი; • განათება მღვიმეებში.	დღესდღეობით კონკრეტული კვლევა კლიმატის ცვლილებების ფონზე შეცვლილი მიკროკლიმატის და მღვიმეების შესასვლელში ძირითადად გვიმრების სახეობრივი მრავალფეროვნების შეცვლის შესახებ არ არის განხორციელებული, თუმცა საყურადღებოა. ტურისტების ნაკადის გადაადგილება, რაც გარკვეულ ზეწოლას ახდენს მღვიმის შესასვლელში არსებული გვიმრების სახეობრივ მრავალფეროვნებაზე. დეტალური კვლევა არ ჩატარებულა დღემდე. ტურისტების გადაადგილებისას მღვიმეში არსებული განათება იწვევს მღვიმეების კედლებზე შუქის მოყვარული მცენარეების ზრდას, რისთვისაც საჭიროა მუდმივად სენსორებზე მომუშავე განათების არსებობა.

ხელფრთიანები	ეკოტურიზმისა და ინფრასტრუქტურის განვითარება მღვიმეებში, რაც იწვევს ხმაურს, რაც აფრთხობს მათ და უარყოფითად მოქმედებს მათ ზრდა-განვითარებაში.	წინა მენეჯმენტის გეგმის მონაცემების შესაბამისად ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობა არ იყო სახარბიელო. მაგალითად, ღამურის ზოგიერთი სახეობა, რომელთაც ადრე ხშირად გვხვდებოდა სათაფლიისა და პრომეთეს მღვიმეებში, მინიმალური რაოდენობით იყო წარმოდგენილი (ღამურებზე დაკვირვების რამდენიმე კვლევის თანახმად, რომლებიც განხორციელდა ღლიანას, მელოურის, სოლკოტას, ბღერისა და საწურბლიას მოუწყობელ მღვიმეებში, მათი არსებობა დადასტურებულია). ბოლო წლებში კვლევები ღამურებზე არ განხორციელებულა და მათი პოპულაციების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია არ არის ცნობილი, მხოლოდ ღლიანას მღვიმეშია შესწავლილი ღამურები და მომზადებულია ღლიანას მართვის გეგმა, სადაც არის დეტალური ინფორმაცია. ღამურების ბუნებრივი რაოდენობის ცვლილება ეკოტურიზმისა და ინფრასტრუქტურის განვითარებასთან ერთად ღამურების კოლონიებმა განიცადეს სხვადასხვა ფაქტორების ზეგავლენა: ანტროპოგენური, განათება, ჰაერის მოძრაობა და სხვა ფაქტორები. ღლიანას მღვიმეში კი მათი „სამშობიარი კოლონიები ფიქსირდება“.
კოლხური ბზა	კლიმატის ცვლილებების ფონზე ინვაზიური მავნებელი მწერების გამრავლება და კოლხური ტიპის ტყეების სახის შეცვლა.	ინვაზიური სახეობების: სოკოს ბზის სიდამწვრისა (<i>Cylindrocladium buxicola</i>) და ბზის ალურას (<i>Cydalima perspectalis</i>) გავრცელების 2016 წლიდანაა დაფიქსირებული და ბზის ხეების ძირითადი ნაწილი გამხმარია, სათაფლიის აღკვეთილში 34 ჰა ფართობზე 2017 და 2018 წლებში განხორციელებული ბიოლოგიური პრეპარატებით ბრძოლის მიუხედავად. აღნიშნული ინვაზიური სახეობების საქართველოში გავრცელება და ფეხის მოკიდება განპირობებულია კლიმატური ცვლილებების და მზარდი ტურიზმის გამო, რადგანაც ეს მათი გავრცელების ერთ-ერთი გზაა ასევე

მღვიმეები	• ეკოტურიზმის და ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება მღვიმეებსა და მათ მიმდებარე ტერიტორიაზე; • კლიმატური ცვლილებები და სტიქიური მოვლენები.	დღესდღეობით არსებული მონიტორინგის მასალებით მღვიმეებში მკვეთრი ცვლილებები არ აღინიშნება, მაგრამ მუდმივი მონიტორინგი წარმოებს ტემპერატურულ მონაცემებსა და წყლის ნაკადებზე, რადგანაც ეს მნიშვნელოვანია არა მარტო ბუნების ძეგლების კონსერვაციისათვის და შემდეგომი წლების ანალიზისათვის მდგომარეობის შეფასებისას, არამედ მღვიმეებში მყოფი ტურისტების უსაფრთხოებისთვისაც. გარდა ამისა გასულ წლებში განხორციელდა მღვიმის რადიაციული ფონის კვლევა, რაც დამაკმაყოფილებელია, თუმცა მომავალში სპელეოთერაპიის დაფუძნების პერსპექტივაში, მნიშვნელოვანია ეს კვლევები განხორციელდეს და კლიმატის ცვლილებების ფონზე იქნეს მიღებული გადაწყვეტილებები მართვის საკითხებთან დაკავშირებით.
წყალწითელას კანიონი	დღესდღეობით კანიონს საფრთხე არ ემუქრება	წყალწითელას კანიონი მდიდარია კოლხური ტიპის მცენარეულობით, ნიადაგების უნიკალური ტიპებით, რომელიც ფენებათ ჩანს, ასევე მოიცავს 2 მღვიმეს, რომლებიც ადამიანის უძველესი ადგილსამყოფელს წარმოადგენდა. დღესდღეობით კანიონი ეკოლოგიურ წონასწორობას ინარჩუნებს, თუმცა მუდმივი მონიტორინგი მნიშვნელოვანია, რადგანაც მისი მღვიმეები პერიოდულად იტბორება და ხდება თევზების ზოგიერთი სახეობების დროებით თავშესაფრად, მაგრამ სხვადასხვა კლიმატური ფაქტორების გამო ისინი იცლება წყლისაგან.
მუხურის ჩანჩქერი	დღესდღეობით ჩანჩქერს საფრთხე არ ემუქრება.	ჩანჩქერი მის სიახლოვეს მდებარე ფერდობებზე ხელს უწყობს თავისებური ტენიანი მიკროკლიმატის ჩამოყალიბებას და შესაბამისი ფლორისა და ფაუნის ელემენტების წარმოშობას, რომელიც განსხვავდება ამ ჩანჩქერისაგან დაშორებულ ტერიტორიაზე არსებული ფლორისა და ფაუნისაგან. მის ფერდობებზე მრავლადაა იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი კოლხური ბუჩა (<i>Buxus colchica</i>).

მუხლი 30. ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და ბუნებრივი რესურსებით მდგრადი სარგებლობა

1. წინა მენეჯმენტის გეგმით მონაცემების შესაბამისად ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობა არ იყო სახარბიელო. მაგალითად, ღამურის ზოგიერთი სახეობა, რომელთაც ადრე ხშირად გვხვდებოდა სათაფლიისა და პრომეთეს მღვიმეებში, მინიმალური რაოდენობით იყო წარმოდგენილი (ღამურებზე დაკვირვების რამდენიმე კვლევის თანახმად, რომლებიც განხორციელდა ღლიანას, მელოურის, სოლკოტას, ბლერისა და საწურბლიას მოუწყობელ მღვიმეებში, მათი არსებობა დადასტურებულია). ბოლო წლებში კვლევები ღამურებზე არ განხორციელებულა და მათი პოპულაციების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია არ არის ცნობილი.
2. ასეთივე მდგომარეობა იყო ხე-მცენარეებთან მიმართებაში. კოლხურ ტყეში ერთი სახეობა, კოლხური ბზა, არის დაზიანებული სოკოს მიერ, რომელსაც დაემატა ბზის ალურას პეპლის მავნებლობა, რამაც ბზის კორომი მიიყვანა ტოტალურ გახმობამდე. აღნიშნული პრობლემა მთელი საქართველოს მასშტაბითაა. განხორციელდა ბიოლოგიური პრეპარატით შესხურება, რადგანაც დაცულ ტერიტორიასთან იყო საქმე, მაგრამ შედეგი ვერ გამოიღო ამ ქმედებებმა. საჭიროა, გარკვეული დამატებითი ქმედებების განხორციელება.
3. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შემთხვევაში უკანონო ძოვება და პირუტყვის გადაადგილება პრობლემას აღარ წარმოადგენს, განსაკუთრებით სათაფლიის აღკვეთილში. თანამშრომლებს დადებითი და მჭიდრო ურთიერთობა აქვს ადგილობრივ მოსახლეობასთან და მოსახლეობის ცნობიერება არის მაღალი, რაც აისახება მათი დამოკიდებულებით დაცული ტერიტორიისადმი და ამის შედეგად სამართალდარღვევების რიცხვი კლებულობს. მაისი – ოქტომბრის თვეებში დაცულ ტერიტორიებზე აღინიშნება ვიზიტორთა მატება, რომლებიც აღნიშნულ ტერიტორიებს რეკრეაციული ღონისძიებებისათვის იყენებენ. შესაბამისად, შედარებით მაღალია შემთხვევითი ხანძრის გაჩენის საშიშროება, განსაკუთრებით კი ტრადიციულ საპიკნიკე ადგილებში დაცული ტერიტორიის გარეთ. ადმინისტრაცია სრულყოფილად არის აღჭურვილი ხანძარსაწინააღმდეგო ინვენტარით, ხოლო დაცვის განყოფილების მიერ ზაფხულის განმავლობაში ხდება ინტენსიური პატრულირება. ინფორმაცია ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების თაობაზე რეგულარულად მიეწოდება ვიზიტორებსა და ადგილობრივ მოსახლეობას.

მუხლი 31. კვლევა-მონიტორინგის საქმიანობა

1. ადმინისტრაციის ფუნქციონირების ძირითად მიზანს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია წარმოადგენს. აღნიშნულ საქმიანობას უძღვება ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი, რეინჯერებსა და დაცვის სამსახურის უფროსთან ერთად. დასაქმებულთა საქმიანობაში შედის ინფორმაციის შეგროვება ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე გავრცელებული ფლორისა და ფაუნის სახეობების შესახებ, სადაც ფოტოხაფანგების საშუალებით ფიქსირდება ძუძუმწოვრებისა და ფრინველების შესახებ ინფორმაცია.
2. რეგულარულად ხდება ფლორისა და ფაუნის სახეობებზე დაკვირვება და მათი დოკუმენტირება, რომლის დამუშავების შედეგად მზადდება ყოველწლიური სტატისტიკური მონაცემები და იგზავნება სააგენტოში. გადამუშავებული ინფორმაცია კი მიეწოდება საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულ სამსახურს. მონიტორინგი ხორციელდება ადმინისტრაციაში არსებული რესურსებით, თუმცა ხშირია ადმინისტრაციიდან კადრების გადინება, რაც ამ პროცესის ეფექტური წარმართვისათვის დაბრკოლებას წარმოადგენს. მნიშვნელოვანია ახალი თანამშრომლებისათვის საჭირო კვალიფიკაციის ასამაღლებელი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება. ასევე მონიტორინგის გასაუმჯობესებლად საჭიროა სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება აღრიცხვის მეთოდების, ვადების და იდენტიფიკაციის გზების.

3. რეგულარულად ხორციელდება ცხოველების და ფრინველების აღრიცხვა რეინჯერების და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტების მიერ. დათვლა ხდება ვიზუალურად, ფოტოხაფანგების, ნაკვალევის აღრიცხვისა და თითოეული სამცველოს მიხედვით. უკანასკნელი 20 წლის განმავლობაში მეცნიერების მიერ არ ჩატარებულა სპეციალური კვლევები. ცხოველების სტატისტიკური მონაცემების გაანალიზებით ირკვევა, რომ შველის, ტურის, მელიის და მგლის რიცხოვნობა გაზრდილია, განსაკუთრებით კი – ტურის, რომლის 350 ინდივიდი აღირიცხა 2019 წელს. მისი რიცხოვნობის მკვეთრი ზრდა კი სხვა სახეობების რიცხოვნობას განსაზღვრავს და ხშირ შემთხვევაში იკლებს მათი რაოდენობა. მცირეა შველის პოპულაცია, საკმაოდ სტაბილური პოპულაციებით გამოირჩევიან მაჩვი, სინდიოფალა და კურდღელი. ბოლო ორი წლის განმავლობაში – წავიც. ცხოველთა სახეობები წარმოდგენილია დანართ №7-ში.
4. იმერეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ მთელი წლის განმავლობაში მიმდინარეობს ტემპერატურული მონაცემების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება, ასევე აღირიცხება არასისტემური მოვლენები (წყალმოვარდნა და წყალდიდობა და სხვა).
5. ყოველწლიურად, გაზაფხულისა და ზაფხულის პერიოდში მიმდინარეობს ტყის ფიტოპათოლოგიური კვლევები, ფიტო-სანიტარული მდგომარეობის შესწავლის მიზნით. ანგარიშის წარმოდგენის შემდეგ კი იგეგმება კონკრეტული სახეობების, ხმობის შესაჩერებლად საჭირო ღონისძიებები.
6. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების შესახებ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია მხოლოდ მოძველებული სამეცნიერო კვლევითი მასალები, რომლებიც სათაფლიის ფლორისა და ფაუნის შესახებ მხოლოდ დანაწევრებულ ინფორმაციას შეიცავს. სათაფლიისა და პრომეთეს მღვიმის გარდა სხვა ბუნების ძეგლებისათვის არ არსებობს ყოვლისმომცველი ინვენტარიზაცია, რომელიც შეიძლება გამოყენებული იქნას. მნიშვნელოვანი საინფორმაციო ვაკუუმი იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების, სახეობების გავრცელებისა და კონსერვაციის სტატუსის, მცენარეებისა და ცხოველების ენდემური სახეობების, მავნე სახეობების პათოლოგიური გამოკვლევების შესახებ და ა.შ.
7. არ არსებობს კვლევების განხორციელების ერთიანი სისტემა (კვლევისა და მონიტორინგის სახელმძღვანელო წესები, მეთოდოლოგია, მონაცემთა მოპოვებისათვის აუცილებელი პირობები და ა.შ.). სამეცნიერო კვლევებისათვის არასაკმარისი დაფინანსების გამო ვერ ხორციელდება საკმარისი კვლევები.
8. მონიტორინგთან დაკავშირებით იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები ყოველწლიურად ამზადებს ბუნების მატრიანეს. მატრიანეში მოცემულია ინფორმაცია მეტეოროლოგიური მონაცემებისა და მღვიმეების მიკროკლიმატური მონაცემების შესახებ, ფაუნისა და ფლორის სიები, ცხოველების რაოდენობა, ეკო-საგანმანათლებლო აქტივობები და ტურიზმის მონაცემები. ადმინისტრაციაში არის ბუნებრივი რესურსების ერთი სპეციალისტი და ერთი ვაკანტურია.
9. მონიტორინგის კუთხით განხორციელებული იქნა მუშაპროექტების მონიტორინგი ფოტოხაფანგების გამოყენებით სათაფლიის ნაკრძალსა და ალკვეთილში. გასული 6 წლის განმავლობაში (2018-2024 წლის) იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის რეინჯერების მიერ ფოტოხაფანგების მიერ გადაღებულია 30-მდე ვიდეო და 50-ზე მეტი ფოტო. 30-ზე მეტი ვიდეო და 1000-მდე ფოტო არის გადაღებული ტელეფონებით.
10. 2018 წლიდან 2023 წლის პერიოდში გაცემული სამეცნიერო კვლევების წარმოების ნებართვების სტატისტიკური მონაცემებიდან ნათელი ხდება, რომ 2022 წ. და 2018 წ. თუ განვიხილავთ დარგების მიხედვით, კვლევები ძირითადად (12 კვლევა, 52 %) ზოოლოგიური მიმართულებისაა, რომელიც ძირითადად უხერხემლოების კვლევას ეძღვნება. ასევე მნიშვნელოვანია გენეტიკური კვლევები (4 კვლევა, 17 %) და აღსანიშნავია კავკასიის ბიომრავალფეროვნების შესწავლის მიზნით გენეტიკური კვლევებისათვის ცოცხალი ორგანიზმების შეგროვება პროექტის CaBol (Caucasus Barcode project)-ის ფარგლებში.
11. როგორც საქართველოს სხვა მრავალ რეგიონში, ბუების დაავადებას აქაც განსაკუთრებული ყურადღება და რეგულარული მონიტორინგი ჰქირდება. სააგენტოს მიერ აღნიშნულთან

დაკავშირებით მოწვეულნი იყვნენ საერთაშორისო სპეციალისტები ფიქსირდება წაბლის ხეებთან დაკავშირებული პრობლემები, რაც ასევე საჭიროებს მონიტორინგს.

12. 2020 წლის 30 სექტემბერს სათაფლიის აღკვეთილში ჩატარდა მავნებლის, აზიური ფაროსანას (*Halyomorpha halys*) საწინააღმდეგო შეწამვლითი სამუშაოები.

13. ასევე ერთ-ერთი პროექტის ფარგლებში განხორციელდა ტემპერატურის, ტენიანობის, ნახშირორჟანგის და რადონის კონცენტრაციის მონიტორინგი სათაფლიის, პრომეთესა და საწურბლიას მღვიმეებში. ექსპერტების მიერ ჩატარებული ტრენინგების შედეგად მღვიმეების მონიტორინგის სისტემა გაუმჯობესდება, ასევე საბოლოო ანგარიში მოიცავს რეკომენდაციების სიას მღვიმეების მოვლა-შენარჩუნებისა და დაცვის შესახებ, რაც დაფუძნებულია მონიტორინგის შედეგებზე. სპელეოთერაპიისათვის მოხდა ზოგიერთი მღვიმის ვარგისიანობის შეფასება.

14. მიუხედავად იმისა, რომ პრომეთესა და სათაფლიის მღვიმეებსა და ტყის ზოგიერთ ადგილებში ხორციელდება უწყვეტი მონიტორინგი, არსებობს მონიტორინგის პროგრამის გაძლიერების აუცილებლობა. მაგალითად, საჭიროა ყველა დანარჩენი ბუნების ძეგლების (მღვიმეები და მათი ზედაპირული ტერიტორიები) აბიოტური და ბიოტური მონაცემების, ეკოლოგიური მდგომარეობისა და ა.შ. სისტემატური მონიტორინგი. მონიტორინგის ამჟამად არსებული სისტემა არასრულყოფილია ჰაბიტატებისა და სახეობების გავრცელების კუთხით მიმდინარე ცვლილებების გამოვლენისათვის. არ არის წარმოდგენილი კონკრეტულად მონიტორინგის სპეციალისტი.

15. პრომეთესა და სათაფლიის მღვიმეებში მცენარეულობის ზრდის პრობლემა საჭიროებს შემდგომ კვლევას.

16. ამჟამად იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს შემდეგი სამეცნიერო კვლევები:

ა) საქართველოს კარსტული მღვიმეების უხერხემლო ცხოველთა ბიომრავალფეროვნება;

ბ) იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების სოკოების, ლიქენების, ხავსების და წყალმცენარეების ბიომრავალფეროვნება;

გ) ენტომოლოგიური კვლევები, რომლებიც ხორციელდება საქართველოს სხვადასხვა ინსტიტუტების მიერ.

17. ძუძუმწოვრების მონიტორინგი ამჟამად ფოტოხაფანგების გამოყენებით ხორციელდება სათაფლიის ნაკრძალსა და აღკვეთილში. 2023 წლის განმავლობაში გადაღებული იქნა 135 ფოტოსურათი და 43 ვიდეოჩანაწერი.

მუხლი 32. ტერიტორიის დაცვა-პატრულირება

1. დაცვის სამსახურის საქმიანობა მნიშვნელოვანია ადმინისტრაციის ფუნქციონირებაში. რეგულარულად მიმდინარეობს ტერიტორიის მონიტორინგი და რეინჯერების მიერ ტერიტორიებზე პატრულირება შედგენილი გეგმა-გრაფიკის მიხედვით. მიმდინარეობს ანთროპოგენური ზემოქმედების ცხელი წერტილების დატანა ბუნების ძეგლების რუკაზე, რაც საფრთხის მოსალოდნელ ადგილებში კონცენტრირების საშუალებას იძლევა. რეგულარულად ვლინდება უკანონო ქმედებები. კანონდარღვევის გამოვლენის ფაქტების მაჩვენებელი არ არის ძალიან მაღალი. ძირითადად გამოვლენილია უკანონო მოვება სერიოზულ საფრთხეს წარმოადგენს ტყეში მოზარდი აღმონაცენისათვის. დაფიქსირებულია ასევე, უკანონო ჭრების შემთხვევები (იარაღით მხოლოდ ერთი უკანონოდ გადაადგილების ფაქტი).

2. ადმინისტრაციაში შტატით განსაზღვრულია 25 თანამშრომელი, ხოლო ხელშეკრულებით დასაქმებული პირთა რაოდენობაა 46, რომელთა რიცხოვნობა იცვლება სეზონურად საჭიროებისამებრ. მათ შორის: 1 ადმინისტრაციის დირექტორი, 1 დაცვის განყოფილების უფროსი, 1 ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი, 3 უბნის უფროსი რეინჯერი და 15 რეინჯერი. დაცვის განყოფილების თანამშრომლები კარგად არიან მომზადებულნი მათი მოვალეობების შესასრულებლად, თუმცა დროდადრო დამატებით უწევთ ისეთი ფუნქციის შესრულებაც, რაშიც არ გაუვლიათ სპეციფიკური ტრენინგი, მაგ: ვიზიტორთა მართვა ზაფხულის თვეებში, პირველადი სამედიცინო დახმარება, სამაშველო ღონისძიებები, ინფრასტრუქტურის მართვა.

3. ამ ეტაპზე დაცვის საქმიანობა ხორციელდება 4 უბანზე, დანარჩენ ობიექტებზე ხორციელდება სისტემატური პატრულირება: სათაფლია, პრომეთე, ნავენახევი, საწურბლია. სათაფლია: 1 უბნის უფროსი და 5 რეინჯერი, პრომეთე: 1 უბნის უფროსი და 4 რეინჯერი, ნავენახევი: 1 უბნის უფროსი და 4 რეინჯერი, საწურბლია: 2 რეინჯერი.
4. თოთოეულ რეინჯერს დამტკიცებული აქვს ყოველდღიური სამოქმედო პატრულირების გეგმა. ყოველი თვის დასაწყისში დირექტორის ბრძანებით განისაზღვრება მომავალი თვის, დაცვის უფროსის, უბნის უფროსებისა და რეინჯერების ყოველდღიური პატრულირების გეგმა-გრაფიკი. რეინჯერებს აქვთ ყოველდღიური საათობრივი გრაფიკი უბნების მიხედვით.
5. დაცვის განყოფილება აღჭურვილია 2 GPS აპარატურით და ფლობს მისი გამოყენების წესებს.
6. რეინჯერებს არა აქვთ საკვებისათვის დამატებითი დაფინანსება, რადგანაც ტერიტორია ვაკეა და მათთან მიღწევა არ არის რთული და არ საჭიროებს დღეებით და კვირათაგან მორიგეობას.
7. ბოლო 5 წლის განმავლობაში გაიზარდა პატრულების რაოდენობა და, შესაბამისად, გაიზარდა პატრულირებისას დაფარული მანძილიც. დაცვის განყოფილების ფუნქციონირების შემდგომი გაუმჯობესებისა და სამართალდარღვევათა გამოვლენის ეფექტური პროგრამის შემუშავებისათვის წინა წლებში მოხდა პატრულირების გეგმების და მარშრუტების განახლება. რეინჯერებს აქვთ ყოველდღიური საათობრივი გრაფიკი უბნების მიხედვით.
8. ტერიტორიის დაცვის კონტროლი ხორციელდება დაცვის საქმიანობის უფროსისა და ადმინისტრაციის დირექტორის, ასევე საჭიროების შემთხვევაში ასევე სხვა თანამშრომლების მიერ. ტერიტორიაზე ხორციელდება გეგმური და მოულოდნელი რევიზიები საზაფხულო და საშემოდგომოდ.
9. ადმინისტრაციას გააჩნია შემდეგი სატრანსპორტო საშუალებები: 9 ავტომობილი და 1 ავტობუსი. ავტომობილები შემდეგნაირად არის გადანაწილებული: დირექტორი – 1; დაცვის განყოფილების უფროსი – 1; ადმინისტრაციული განყოფილების უფროსი – 1; სათაფლიის უბნის უფროსი – 1; პრომეთეს უბნის უფროსი – 1; ნავენახევის უბნის უფროსი – 1; სათაფლიის რეინჯერი – 1; პრომეთეს მღვიმეს – 1 ავტობუსი. ადმინისტრაციის ბალანსზე რიცხული 3 ავტომობილი განსაკუთრებით ხშირად საჭიროებს შეკეთებას, მათ შორის, 2 (ფოტონ ტუნლანდი) შესაცვლელია.

მუხლი 33. ეკოტურიზმი

1. ეკოტურიზმი და ვიზიტორთა მომსახურება:
 - ა) იმერეთის მღვიმეები კავკასიის რეგიონში ტურისტული დანიშნულების პოპულარულ ადგილებს წარმოადგენს, ტერიტორია შთაბეჭდავი მღვიმეებით გამოირჩევა, განსაკუთრებით აღსანიშნავია პრომეთეს მღვიმე, პრეისტორიული ხანის დინოზავრის ნაკვალევით და კარსტული მღვიმით სათაფლია, განსხვავებული, მღვიმური ფორმებით მდიდარი ნავენახევის მღვიმე და არქეოლოგიური, სპელეოლოგიური და სპელეოთერაპიული თვალსაზრისით გამორჩეული თეთრა მღვიმე;
 - ბ) ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული 3 კატეგორიის 18 დაცული ტერიტორიიდან ეკოტურიზმი განვითარებულია პრომეთეს, სათაფლიის, ნავენახევის და თეთრას მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე. აღნიშნული მღვიმეების დათვალიერება შესაძლებელია მთელი წლის განმავლობაში;
 - გ) იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდში ვიზიტორთათვის შემუშავდა შემდეგი შეთავაზებები:
 - გ.ა) პრომეთეს მღვიმე: სპელეოლოგიური ტური გიდის თანხლებით (ქართულ და ინგლისურ ენებზე), სანაოსნო ტური, საინფორმაციო მასალები, სამოქალაქო ქორწინების გაფორმებისთვის სივრცე, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენება: ბილეთების ელექტრონული დაჯავშნის სისტემა (www.guru.ge), მობილური აპლიკაცია (Parks.ge);
 - გ.ბ) სათაფლიის აღკვეთილი: პალეონტოლოგიური და სპელეოლოგიური ტური გიდის თანხლებით (ქართულ და ინგლისურ ენებზე), გასეირნება კოლხურ ტყეში, შუმის პანორამული გადასახედის, ველური ფუტკრის საბინადრო გარემოსა და საგამოფენო დარბაზის

დათვალიერება, საინფორმაციო მასალა, ეკოსაგანმანათლებლო ტურები/პროგრამები – ღია გაკვეთილები საგანმანათლებლო მოედანზე, სამოქალაქო ქორწინების გაფორმებისთვის სივრცე, სუვენირების მაღაზიის და კაფეების სერვისები. თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენება, ბილეთების ელექტრონული დაჯავშნის სისტემა (www.guru.ge), მობილური აპლიკაცია (Parks.ge);

გ.გ) ნავენახევის მღვიმე: სპელეოლოგიური ტური გიდის თანხლებით (ქართულ და ინგლისურ ენებზე), ეკოსაგანმანათლებლო ტურები/პროგრამები – ღია გაკვეთილები საგანმანათლებლო სივრცეში, საინფორმაციო მასალა. თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენება: ბილეთების ელექტრონული დაჯავშნის სისტემა (www.guru.ge), მობილური აპლიკაცია (Parks.ge). ეკოტურისტული სერვისების უზრუნველყოფა ნავენახევის მღვიმეში ხორციელდება 2018 წლიდან;

გ.დ) თეთრა მღვიმე: მრავალფეროვანი სპელეოლოგიური ტური, სპელეოგამაჯანსაღებელი თერაპია, ქართულ და ინგლისურ ენაზე საინფორმაციო მასალა, ღვინის ტური სამი სახეობის ღვინის დეგუსტაციით. თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენება: მობილური აპლიკაცია (Parks.ge), ტურისტული მომსახურების გაწევის მიზნით ტერიტორია იჯარით არის გაცემული და ტურისტული სერვისების მიწოდებას ახორციელებს შპს თეთრა ჯგუფი, აღნიშნულ ტერიტორიაზე ინფრასტრუქტურა მოეწყო 2020 წელს;

დ) პრომეთეს, ნავენახევის, სათაფლიის და თეთრას მღვიმეებისთვის შემუშავებულია უსაფრთხოების/საევაკუაციო გეგმები;

ე) იმერეთის მღვიმეების პოპულარიზაციაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ასევე ქ. ქუთაისში და ასევე ქუთაისის აეროპორტში მდებარე ტურისტული საინფორმაციო ცენტრები. დაცული ტერიტორიების ქუთაისის აეროპორტთან და ქვეყნის მთავარ სამანქანო/სარკინიგზო მაგისტრალთან სიახლოვის გამო, ტუროპერატორებისა და ინდივიდუალური ვიზიტორებისთვის სირთულეს არ წარმოადგენს აღნიშნულ ადგილებამდე მისვლა;

ვ) ადმინისტრაციას ჰყავს სამი ვიზიტორთა მომსახურების უფროსი სპეციალისტი, ასევე, დამატებით, დამხმარე პერსონალი. ზაფხულის თვეების განმავლობაში დამატებით ხელშეკრულების საფუძველზე შტატგარეშე თანამშრომელი ემატებიან.

2. იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით არსებობს შემდეგი ინფრასტრუქტურა:

ა) პრომეთეს მღვიმე: ვიზიტორთა ცენტრი, საგამოფენო დარბაზი, კეთილმოწყობილი ბილიკები, სანაოსნო მონაკვეთი, ავტოსადგომი, კაფეტერია, საინფორმაციო დაფები;

ბ) სათაფლიის დაცული ტერიტორია: დინოზავრის ნაკვალევის საკონსერვაციო ნაგებობა, განახლებული იურული პარკი, სათაფლიის მღვიმე, საგანმანათლებლო მოედანი, საგამოფენო დარბაზი, შუშის პანორამული გადასახედი, კაფეტერია, სუვენირების მაღაზია, კოლხური ტყის ბილიკი, საინფორმაციო დაფები, კეთილმოწყობილი ბილიკები;

გ) ნავენახევის მღვიმე: ვიზიტორთა ცენტრი, ამფითეატრი, საგანმანათლებლო სივრცე, მოსაცდელი პავილიონი, კეთილმოწყობილი მღვიმე, სუვენირების მაღაზია, კაფეტერია, საინფორმაციო დაფები;

დ) თეთრა მღვიმე: ვიზიტორთა ცენტრი, კეთილმოწყობილი მღვიმე, ავტოსადგომი;

ე) 2023 წელს დასრულდა იმერეთის მღვიმეების და მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების დამაკავშირებელი სამანქანოსთან ინტეგრირებული საფეხმავლო ბილიკების (58 კმ) მოწყობა თანმდევი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურით. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების დამაკავშირებელი ბილიკების სიგრძე შეადგენს 11 კმ-ს. ტერიტორიაზე მოეწყო საპიკნიკე (2), ცეცხლის დასანთები (2), მოსასვენებელი (2) ადგილები და საინფორმაციო დაფები. 2022-2023 წლებში განხორციელდა პრომეთეს მღვიმის და სათაფლიის ტურისტული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია;

ვ) საწურბლიას მღვიმის ბუნების ძეგლზე სპელეოთერაპიის სერვისის განვითარების მიზნით მოეწყო შესაბამისი ინფრასტრუქტურა: ვიზიტორთა ცენტრი; ამბულატორია, მღვიმეში დამონტაჟდა განათების სისტემა. საწურბლიას მღვიმე პირობითად ორ – აქტიურ და პასიურ

ზონად გაიყო. თუმცა მიმდინარე ეტაპზე ადგილზე არ არსებობს შესაბამისი სერვისი განვითარებული და შეთავაზებული ვიზიტორთათვის.

3. ტურისტული მოთხოვნის ანალიზი:

ა) პრომეთეს, სათაფლიის, ნავენახევის და თეთრას მღვიმეებს ძირითადად ინდივიდუალურად, ერთდღიანი ტურით სტუმრობენ ვიზიტორები. მიუხედავად იმისა, რომ მღვიმეების მონახულება მთელი წლის განმავლობაში შესაძლებელია, ძირითადი ტურისტული სეზონი მაისი-ოქტომბრის თვეებს მოიცავს და პიკს ივნისი-აგვისტოს თვეებში აღწევს. შაბათ-კვირას ვიზიტორთა რაოდენობა განსაკუთრებით მაღალია. ინდივიდუალური ვიზიტორების რაოდენობა სჭარბობს ჯგუფური ვიზიტების რაოდენობას; როგორც წესი, სხვა ქვეყნიდან ჩამოსული სტუმრებისათვის სტანდარტული პროგრამა თბილისიდან, ბათუმიდან და ქუთაისიდან იწყება, ღამის გასათევი ადგილი კი ქუთაისსა და წყალტუბოში იჯავშნება:

ვიზიტორთა სტატისტიკა დაცული ტერიტორიების მიხედვით 2018-2023წწ							
N	დაცული ტერიტორია	2018 წ	2019 წ	2020 წ	2021 წ	2022 წ	2023 წ
1	პრომეთეს მღვიმე	185516	184264	19345	104112	175788	230677
2	სათაფლია	81556	74198	13805	36080	94677	96956
3	ნავენახევის მღვიმე	543	2943	0	0	4530	4860
4	თეთრა მღვიმე				2498	6615	9580

ა.ა) 2023 წელს პრომეთეს მღვიმეს ესტუმრა 230 677 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (175 788 ვიზიტორი) 31%-ით არის გაზრდილი. ვიზიტორთა რაოდენობამ 2019 წლის მონაცემს (184264 ვიზიტორი) გადააჭარბა 25 %-ით. პრომეთეს მღვიმის ვიზიტორების 78 % სხვა ქვეყნის, ხოლო 22% საქართველოს მოქალაქეა;

ა.ბ) 2023 წელს სათაფლიის ესტუმრა 96 956 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით (94 677 ვიზიტორი) გაზრდილია 2%-ით. ვიზიტორთა რაოდენობამ 2019 წლის მონაცემს (74 198 ვიზიტორი) გადააჭარბა 31%-ით. სათაფლიის ვიზიტორების 29% სხვა ქვეყნის, ხოლო 71% საქართველოს მოქალაქეა;

ა.გ) 2023 წელს თეთრა მღვიმეს ესტუმრა 9580 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (6615 ვიზიტორი) 45%-ით არის გაზრდილი. ვიზიტორთა შორის 62% სხვა ქვეყნის, ხოლო 38% საქართველოს მოქალაქეა;

ა.დ) 2023 წელს ნავენახევის მღვიმეს ესტუმრა 4860 ვიზიტორი, 2022 წლის ანალოგიურ პერიოდის მონაცემებთან შედარებით (4530 ვიზიტორი) 7%-ით არის გაზრდილი. ვიზიტორთა შორის 12% სხვა ქვეყნის, ხოლო 88% საქართველოს მოქალაქეა;

ბ) იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შედეგად დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ წლიდან წლამდე იზრდება კვების და განთავსების ობიექტების რაოდენობა, კერძოდ 2023 წლის მდგომარეობით ფუნქციონირებს 40 საოჯახო სასტუმრო, 27 მაღაზია და 26 კვების ობიექტი. 2014 წლის მაჩვენებელთან შედარებით საოჯახო სასტუმროების და კვების ობიექტების რაოდენობა გაზრდილია 3-ჯერ, მაღაზიების რაოდენობა კი 5-ჯერ.

4. ეკოტურიზმის განვითარებასთან დაკავშირებული გამოწვევები:

ა) ზაფხულის თვეებში ვიზიტორების ჭარბი რაოდენობა გარკვეულ ზეგავლენას ახდენს პრომეთესა და სათაფლიის მღვიმეებზე, რომლებიც იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მთავარ ტურისტულ მიმზიდველობას წარმოადგენს. შესაძლებელია, რომ ვიზიტორთა დიდმა რაოდენობამ ნეგატიურად იმოქმედოს მღვიმეების გარემოზე. აღნიშნულის დარეგულირება შესაძლებელია ვიზიტორების ნაკადების გადანაწილებით;

ბ) სათაფლის დაცულ ტერიტორიაზე ვიზიტორთა მისაღები სივრცე საჭიროებს გაფართოებას;

- გ) არასაკმარისია საინფორმაციო მასალები (ბროშურები, ტრიპლეტები, რუკა-ბუკლეტები) საჭიროებს განახლებას და სხვადასხვა მიზნობრივ ჯგუფზე მორგებას;
- დ) იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული პოტენციალი საჭიროებს შესწავლას;
- ე) ასათვისებელია საწურბლიას მღვიმის სპელეოთერაპიის განვითარების პოტენციალი, რისთვისაც საჭიროა შესაბამისი კომპეტენციის ადამიანური რესურსი, ჯანდაცვის სამინისტროსთან თანამშრომლობა;
- ვ) გასაძლიერებელია შესაძლებლობების ფარგლებში საკუთარი ვებგვერდის მართვა.

მუხლი 34. გარემოსდაცვითი განათლება

1. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილეთა რაოდენობა სტაბილურად მზარდია; თანამშრომლები ატარებენ ლექციებს, სამუშაო შეხვედრებს, ორგანიზებას უკეთებენ სამუშაო და გაცნობითი სახის შეხვედრებს მიმდებარე სოფლების მოსახლეობასთან და აწყობენ სპეციალურ ეკოტურებს. დამატებით, „მწვანე კალენდრის“ მიხედვით ხდება ღონისძიებების ორგანიზება და „დასუფთავების აქციების“ ჩატარება მოხალისეებთან ერთად.

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია – ეკოლოგისძიებებში მონაწილეთა სტატისტიკა						
წელი	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ეკოლოგისძიებაში მონაწილეთა რაოდენობა	31 328	29 422	420	2245	53654	54529

2. საჭიროა გარემოსდაცვით აქტივობებში მონაწილეთა წახალისება. მაგ: სერტიფიკატების, მცირე სუვენირების და ა.შ. მიღება, რაც გაზრდიდა ბავშვთა და მოზრდილთა მოტივაციას და უფრო მეტად დააკავშირებდა დაცულ ტერიტორიებთან. სტაბილურად მზარდი საგანმანათლებლო ღონისძიებებისა და მონაწილეების რაოდენობის გაზრდის გამო არსებობს ეკო საგანმანათლებლო სტრატეგიისა და პროგრამის შემუშავების აუცილებლობა; დღესდღეობით არ არსებობს შესაბამისად გადამზადებული კადრები საგანმანათლებლო საქმიანობების წარმართვის კუთხით – ღონისძიებებს ახორციელებს ბუნებრივი რესურსების თანამშრომელი.

3. ეკოგანათლებასთან დაკავშირებული გამოწვევები და შესაძლებლობები:

- ა) ეკოგანათლებისა და ინტერპრეტაციის სპეციალისტის არარსებობა;
- ბ) არსებული გარემოსდაცვითი პროგრამების დახვეწა და სრულ შეთავაზებად ჩამოყალიბება. სისტემური მუშაობა მოსახლეობის სხვადასხვა ჯგუფთან;
- გ) მჭიდრო კონტაქტი საგანმანათლებლო ორგანიზაციებთან;
- დ) ერთიანი საინფორმაციო ბაზის შექმნა ეკოლოგიურ-საგანმანათლებლო საქმეში გამოცდილების გაზიარების მიზნით როგორც ქვეყნის, ასევე საერთაშორისო დონეზე; აუცილებელი ორგანიზაციულ-მატერიალური ბაზის ფორმირება;
- ე) ნორჩი რეინჯერის პროგრამის მიხედვით აქტივობების დანერგვა და განხორციელება სამიზნე ჯგუფების მიხედვით;
- ვ) მნიშვნელოვანია ადმინისტრაციას მართვას დაქვემდებარებული ტერიტორიის მიხედვით სპეციალური ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება სხვადასხვა ასაკის მიზნობრივი ჯგუფებისთვის;
- ზ) შესაბამისი ფინანსების მოზიდვა და სკოლის მოსწავლეებისა და სტუდენტების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით ეკოსაგანმანათლებლო ტურების ორგანიზება დაცულ ტერიტორიებზე, ბუნებაში ქვეყნის შესაბამისი ცოდნის მიღებისა და საჭირო უნარჩვევების გამომუშავების მიზნით;
- თ) რეინჯერთა გადამზადება ეკოგანათლებასა და ინტერპრეტაციაში, მათი აქტიური ჩართვა საინტერპრეტაციო-საგანმანათლებლო საქმიანობებში.

მუხლი 35. საზოგადოებასთან ურთიერთობა

1. მარკეტინგსა და პოპულარიზაციასთან დაკავშირებულ ძირითად ღონისძიებებს სააგენტო ახორციელებს (ახალი კორპორაციული სტილის შემუშავება ლოგოს ჩათვლით და ცნობადობის სხვა ასპექტები). ახალი ვებგვერდი ყველა დაცული ტერიტორიებისათვის ბმულების ჩათვლით ამჟამად დამუშავების პროცესშია. მედიასთან დაკავშირებულ სამუშაოებს შესაბამის დაცულ ტერიტორიებთან ერთად უშუალოდ სააგენტო ახორციელებს.
2. მომიჯნავე სოფლების მოსახლეობა ხშირად განსაკუთრებით მგრძნობიარეა დაცული ტერიტორიებზე გარკვეული აკრძალვების არსებობის გამო. წარსულში მოსახლეობასთან კომუნიკაცია შეზღუდული იყო. ამჟამად პერმანენტულად ეწყობა შეხვედრები და შესაბამისად კომუნიკაცია ადგილობრივ მოსახლეობასთან გაუმჯობესდა. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები გაფანტულია დიდ ტერიტორიაზე, მაგრამ ეს ხელს არ უშლის ადგილობრივ მოსახლეობასთან აქტიურ კომუნიკაციას.
3. ადმინისტრაცია საზოგადოებასთან კომუნიკაციის სხვადასხვა გზებს იყენებს, მაგალითად, სოციალურ ქსელს. ამჟამად მიმდინარეობს ვებგვერდის შემუშავების პროცესი. ამას გარდა ხდება საინფორმაციო ბროშურების ფართო გავრცელება (ინფორმაცია ასევე იხ. ტურისტული მომსახურებების ნაწილში). ადმინისტრაციას არ ჰყავს კომუნიკაციისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობების კუთხით სპეციალურად გადამზადებული კადრები და სპეციალურად მედიისათვის თავმოყრილი ინფორმაცია. სასურველია გაიზარდოს დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ადგილობრივი პრესისთვის ჩატარებული შეხვედრების რაოდენობა.
4. გაზრდილია მედიის ინტერესი მღვიმეების მიმართ, ასევე რადიოში, ჟურნალებსა და ვებპორტალებზე უკვე შესაძლებელია მრავალრიცხოვანი ჩანაწერებისა და ინფორმაციის მოძიება). კომუნიკაციის გაუმჯობესებას ხელს შეუწყობს საკომუნიკაციო სტრატეგიის არსებობა და სტრატეგიულად დაგეგმილი ღონისძიებების გატარება.
5. ბოლო წლების განმავლობაში დაიწყო ურთიერთთანამშრომლობა საერთაშორისო პროექტების ფარგლებში, მაგალითად, „ჩეხეთის განვითარების სააგენტოს“ პროექტი და დაცული ტერიტორიების „თვინინგის პროექტი“. ინფორმაციისა და გამოცდილების ურთიერთგაცვლის მიზნით თანამშრომლობის გაფართოების შესაძლებლობები არსებობს სხვა უცხოურ დაწესებულებებთან, მაგ: ევროპის სხვადასხვა მღვიმეების ადმინისტრაციებთან.
6. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები – მღვიმეთა საერთაშორისო ასოციაციის (International Show Caves Association – ISCA) წევრია 2008 წლიდან.

მუხლი 36. ადმინისტრაციის მდგომარეობა, ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა

1. ადმინისტრაციაში შტატით განსაზღვრულია 26 თანამშრომელი, ხოლო ხელშეკრულებით 46, დღესდღეობით სულ დასაქმებულია 63 თანამშრომელი, მაგრამ მათი რიცხოვნობა იცვლება სეზონურად საჭიროებისამებრ. ადმინისტრაციას ხელმძღვანელობს დირექტორი და მას ორი სტრუქტურული განყოფილება გააჩნია: დაცვის განყოფილება და ადმინისტრაციული განყოფილება. თანამშრომლების შემდეგი შემადგენლობაა დღესდღეობით: 1 ადმინისტრაციის დირექტორი, 1 დაცვის განყოფილების უფროსი, 1 ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი, 3 უბნის უფროსი რეინჯერი და 15 რეინჯერი.
2. დაცვის განყოფილებას ხელმძღვანელობს 1 დაცვის უფროსი. დაცვის განყოფილების ძირითად პასუხისმგებლობის სფეროს წარმოადგენს პატრულირებისა და მონიტორინგის ღონისძიებების განხორციელება და ინფრასტრუქტურის ტექნიკური მომსახურება; ამ საქმიანობების გარდა, აღნიშნული განყოფილების თანამშრომლები ასევე ჩართულნი არიან ვიზიტორთა მომსახურებასა და საგანმანათლებლო საქმიანობებში. განყოფილებას ხელმძღვანელობს განყოფილების უფროსი და დაკომპლექტებულია უბნის უფროსი რეინჯერთ, 15 რეინჯერთა და ბუნებრივი რესურსების მართვის 2 უფროსი სპეციალისტით (რომელთაგან ერთი ამჟამად ვაკანტურია);

3. თანამშრომელთა კვალიფიკაცია:

- ა) თანამშრომლების საკვალიფიკაციო მოთხოვნები გაწერილია და დამტკიცებულია სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანებით;
- ბ) თანამშრომელთა დასაქმება ხდება კონკურსის საფუძველზე. საკონკურსო კომისია წარმოდგენილია სააგენტოს თანამშრომლების მიერ;
- გ) თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით არ არსებობს გაწერილი სწავლების პროგრამა, რომელიც სავალდებულო იქნება როგორც ახლად მიღებული თანამშრომლებისათვის, ასევე მოქმედი თანამშრომლებისთვის;
- დ) თანამშრომლების ცვლილებასთან დაკავშირებით გასათვალისწინებელია მათი პროფესიული განვითარებაც, რაც გულისხმობს იმას, რომ საჭიროა არსებობდეს გარკვეული პროგრამა, რომლის მიზანიც იქნება ახალი თანამშრომლების გადამზადება;
- ე) თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლების საკითხი სისტემის დონეზე საჭიროებს დამატებით კვლევას და ძირითადი საჭიროებების გამოვლენას თანამშრომლების გადამზადების კუთხით;
- ვ) ადმინისტრაციული განყოფილება პასუხისმგებელია დაგეგმვასა და მენეჯმენტზე, შესყიდვების გეგმის მომზადებაზე, კადრების მართვაზე, ვიზიტორთა მართვაზე, კომუნიკაციასა და საზოგადოებასთან ურთიერთობებზე. გარდა ამისა, აღნიშნული განყოფილება პასუხისმგებელია მიმდინარე სამშენებლო საქმიანობებისა და მესამე მხარისათვის იჯარით გაცემული ინფრასტრუქტურის მონიტორინგზე. ადმინისტრაციის განყოფილებასაც ხელმძღვანელობს განყოფილების უფროსი და მასში შედის ვიზიტორთა მომსახურების 3 უფროსი სპეციალისტი (შტატში მყოფი 26 თანამშრომელი და 44 დამხმარე შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებული). მომსახურების დონის ამაღლების მიზნით საჭიროა მენეჯმენტის გადამზადება პერიოდულად: კომუნიკაციის, დაცვის და უსაფრთხოების კუთხით;
- ზ) თანამშრომლების უმრავლესობას გააჩნია გამოცდილების გარკვეული დონე და აუცილებელი უნარ – ჩვევები. მიუხედავად ამისა, დასაქმებულთა ტრენინგი და რესურსების გაძლიერება უწყვეტი პროცესია. თანამშრომლებს წარსულში რამდენიმე ტრენინგი ჩაუტარდათ, მაგრამ არსებობს პროფესიონალური ტრენინგების ნაკლებობა. ასევე ტრენინგების ჩატარებისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს სეზონურობა და დაიგეგმოს ნოემბერი, დეკემბერი, იანვარი, თებერვალი;
- თ) ადმინისტრაციაში დასაქმებულ თანამშრომელთა ანაზღაურება დაბალია, რთულია ადმინისტრაციის შესაბამისი კადრებით შევსება. თანამშრომელთა მიერ შესრულებული სამუშაოს ინდიკატორები არაა განსაზღვრული, რაც ანაზღაურების სისტემას უფრო სამართლიანს გახდიდა და, თავის მხრივ, დადებით ზეგავლენას მოახდენდა და გაუჩინდა მოტივაციას თითოეულ თანამშრომელს.

4. ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა

ადმინისტრაციას გააჩნია კარგად განვითარებული ინფრასტრუქტურა:

- ა) პრომეთეს მღვიმე: ვიზიტორთა ცენტრი, საგამოფენო დარბაზი, მღვიმის საფეხმავლო და სანაოსნო მონაკვეთი, ავტოსადგომი, კაფეტერია;
- ბ) სათაფლიის დაცული ტერიტორია: ადმინისტრაციული შენობა, სუვენირების მაღაზია, კაფეტერია, საგამოფენო დარბაზი, კოლხური ტყის ბილიკი, კარსტული მღვიმე, შუმის პანორამული გადასახედი, იურული პარკი;
- გ) ნავენახევის მღვიმე: ვიზიტორთა ცენტრი, ამფითეატრი, საგანმანათლებლო სივრცე, მოსაცდელი პავილიონი, კეთილმოწყობილი მღვიმე;
- დ) თეთრა მღვიმე: ვიზიტორთა ცენტრი, კეთილმოწყობილი მღვიმე, ავტოსადგომი;
- ე) ადმინისტრაციისათვის მნიშვნელოვანი საკითხია ინფრასტრუქტურის მართვა. შენობების მშენებლობიდან რამდენიმე წლის შემდეგ საჭირო გახდა სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარების აუცილებლობა, რის გამოც ადმინისტრაცია მნიშვნელოვანი აღდგენითი ხარჯების წინაშე დგას. მნიშვნელოვანია ფრინველების მინის კონსტრუქციებთან გადაფრენის დროს მონიტორინგის წარმოება და შესაძლო რისკების მაქსიმალურად შემცირება;

ვ) სატრანსპორტო აღჭურვილობის კუთხით ადმინისტრაცია სრულად არის უზრუნველყოფილი ყოველდღიური საქმიანობების განსახორციელებად; ადმინისტრაციას გააჩნია 9 ავტომანქანა, ავტობუსი ტურისტული მიზნებისათვის. ქალაქებიდან (ქუთაისი, წყალტუბო) თანამშრომლების ტრანსპორტირება პრობლემურია, რადგანაც არ არსებობს შესაბამისი საზოგადოებრივი ტრანსპორტი;

ზ) ადმინისტრაციის სამუშაო სივრცე ამჟამად განთავსებულია წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის სოფელ ყუმისთავში (პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლი). ადმინისტრაციულ შენობაში 2023 წელს განხორციელდა ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია. 2023 წელს ასევე მოხდა პრომეთეს ვიზიტორთა ცენტრში არსებული ეზოს ახალი ქვით მოპირკეთება. ოფისში 6 პორტატული კომპიუტერია და 2 ლეპტოპი (პრომეთე-სათაფლია-ნავენახევი). საჭიროა დამატებითი საოფისე (მინიმუმ 1 კომპიუტერი: პორტატული მოწყობილობები კარგი იქნება ვიზიტორთა სპეციალისტებისათვის 3 ცალი) და სავსე აღჭურვილობის შეძენა, რათა გაუმჯობესდეს თანამშრომლების სამუშაო გარემო და ამაღლდეს მათი მუშაობის ეფექტურობა. დღეისათვის ადმინისტრაციას აქვს 8 ფოტოხაფანგი, აქედან რამდენი არის მუშა 5 მდგომარეობაში, არაცერთი არ არის შესაკეთებელი, დანარჩენი გამოსულია მწყობრიდან. ადმინისტრაციას ასევე აქვს 10 სამკერდე კამერა. ადმინისტრაციას არ აქვს ცეცხლსასროლი იარაღი. ასევე ადმინისტრაციას არ აქვს რეინჯერების თავშესაფარი;

თ) სათაფლიაზე და ნავენახევი არ არის მუდმივი წყალმომარაგება და ხდება ხელშეკრულებით წყლის შესყიდვა საპირფარეშოების და სველი წერტილების ფუნქციონირებისათვის;

ი) ადმინისტრაცია ანგარიშვალდებულია სააგენტოს ცენტრალური აპარატის მიმართ და ამზადებს ყოველკვარტალურ და წლიურ ანგარიშებს. ამას გარდა ყოველწლიურად მზადდება ბუნების მატიაზე. ყოველი წლის დასასრულს განისაზღვრება მომავალი წლის პრიორიტეტები/საქმიანობები და სააგენტოს წარედგინება წლიური სამოქმედო გეგმა საქონლისა და მომსახურების შესყიდვასთან დაკავშირებით, რაც საქართველოს სხვა დაცული ტერიტორიების მსგავსად ცენტრალიზებულად, თბილისში, სააგენტოს მიერ ხდება;

კ) სათაფლიის და პრომეთეს მღვიმეებთან დადგმულია ნარჩენებისათვის შესაბამისი ურნები. დაცული ტერიტორიის შიგნით ნარჩენები გროვდება ადმინისტრაციის მიერ სპეციალურ შეგროვების ურნებში, ხოლო მათი გატანა ხორციელდება წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის დასუფთავების სამსახურის მიერ. მიუხედავად იმისა რომ ადმინისტრაცია მოხალისეების მონაწილეობით რეგულარულად აწყობს დასუფთავების აქციებს, ნარჩენების მართვა ისევ პრობლემად რჩება;

ლ) გასაუმჯობესებელია სატელეფონო და ინტერნეტკავშირი;

მ) მოსაგვარებელია სათაფლიის აღკვეთილის წყალმომარაგების საკითხი;

ნ) დაცული ტერიტორიების მომიჯნავედ არსებული კირქვის საზაღოების ფუნქციონირებით გამოწვეული ხმაური, ვიბრაცია, მტვერი, ზეგავლენას ახდენს დაცულ ტერიტორიებსა და გარემოზე;

ო) ბუნების ძეგლების უმრავლესობა მღვიმეს წარმოადგენს, რომელთა ზედაპირის ფართობი ზუსტად არაა განსაზღვრული. საჭიროა მათი დემარკაცია.

5. დაფინანსების წყარო:

ა) ადმინისტრაციის დაფინანსება ძირითადად ხორციელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან და სააგენტოს კანონმდებლობით ნებადართული სხვა (საკუთარი) შემოსავლებიდან. დამატებით, დაფინანსება ასევე ხორციელდებოდა სხვადასხვა წყაროებიდან (მ.შ. დონორი ორგანიზაციებიდან);

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დაფინანსება					
დაფინანსების წყაროები (ლარი)	2020	2021	2022	2023	სულ

სახელმწიფო ბიუჯეტი	260,581	470,543	548,084	961,042	2,240,249
კანონმდებლობით ნებადართული (საკუთარი) შემოსავლები	142,383	201,561	412,734	504,019	1,260,697
სხვა წყაროები (მ.შ. დონორები)	235,459	45,339	45,828	477,143	803,769
სულ	638,423	717,443	1,006,646	1,942,203	4,304,715

ბ) 2018-2019 წლებში გაიზარდა რეინჯერების ხელფასებიც. 2017 წელს თუ რეინჯერის ხელფასი შეადგენდა 450 ლარს, 2018 წელს გახდა 650 ლარი და 2023 წელს რეინჯერის ხელფასი 1090 ლარია. რეინჯერებისთვის ასევე განსაზღვრულია CNF სახელფასო დანამატი.

თავი V დაცული ტერიტორიების ზონირება და დაშვებული საქმიანობები

მუხლი 37. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ზონირება

- იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები მდებარეობს იმერეთის რეგიონში – წყალტუბოს, თერჯოლის, ქუთაისის და ტყიბულის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე.
- იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე ცალკეული ზონები არ გამოიყოფა.

მუხლი 38. იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე დაშვებული საქმიანობა

- სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:
 - არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა და მონიტორინგისა;
 - ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობისა და ამ მიზნისთვის მარტივი ინფრასტრუქტურის მოწყობისა (ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკების მოწყობა, შეზღუდული რაოდენობის საინფორმაციო შემეცნებითი და გამაფრთხილებელი დაფების განთავსება ბილიკებთან);
 - ბუნებრივი რესურსების აღრიცხვისა;
 - სამეცნიერო და საგანმანათლებლო მიზნით ვიზიტორთა შეზღუდული გადაადგილებისა;
 - აქტიური დაცვის ღონისძიებების გატარებისა (დაცვის ინფრასტრუქტურის და სახანძრო პირების მოწყობა, მავნებლებთან ბიოლოგიური მეთოდებით ბრძოლა, სტიქიური უბედურების, კატასტროფისა და საგანგებო მდგომარეობის დროს, სამსახურებრივი მოვალეობების განხორციელების მიზნით, სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაციის პერსონალის ავტომობილთა და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილება).
- სათაფლიის აღკვეთილში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:
 - არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა;
 - მონიტორინგის სამუშაოების განხორციელებისა;
 - ტურისტულ-საგანმანათლებლო საქმიანობისა;
 - ბუნებრივი რესურსების აღრიცხვისა;
 - საკადასტრო სამუშაოების საქმიანობისა;
 - სამეცნიერო და საგანმანათლებლო მიზნით, ვიზიტორთა კონტროლირებადი და რეგლამენტირებული გადაადგილებისა;
 - დაცვისა და მოვლის ღონისძიებებისა;
 - ბილიკების მოწყობისა და არსებული ბილიკების მოვლისა;
 - კეთილმოწყობილ მღვიმეში ვიზიტორთა ფეხით გადაადგილებისა გამყოლის (გიდი, ადმინისტრაციის თანამშრომელი) თანხლებით;

კ) დაცვისა და ტურისტულ-საგანმანათლებლო საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა და კეთილმოწყობისა;

ლ) მცენარეთა ცალკეული ნაწილების შეგროვება საპერბარიუმე და კვლევითი საქმიანობის განხორციელებლად;

მ) „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის „2¹“, „2³“, „2⁴“ და „2⁵“ პუნქტებით განსაზღვრული საქმიანობისა.

ნ) საქართველოს ტყის კოდექსის 37-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა.გ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობა, აგრეთვე „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის „2⁶“ პუნქტით სპეციალური დანიშნულებით სარგებლობისა და საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობისა.

3. შემდეგ ბუნების ძეგლებში – პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლი, თეთრა მღვიმის ბუნების ძეგლი, ხომულის მღვიმის ბუნების ძეგლი, ცუცხვათის მღვიმოვანის ბუნების ძეგლი, ნავენახევის მღვიმის ბუნების ძეგლი, იაზონის მღვიმის ბუნების ძეგლი, საკაჟიას მღვიმის ბუნების ძეგლი, საწურბლიას მღვიმის ბუნების ძეგლი, სოლკოტას მღვიმის ბუნების ძეგლი, დიდდელის მღვიმის ბუნების ძეგლი, მელოურის მღვიმის ბუნების ძეგლი, ზღერის მღვიმის ბუნების ძეგლი, ღლიანას მღვიმის ბუნების ძეგლი აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

ა) არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა;

ბ) მონიტორინგის სამუშაოების განხორციელებისა;

გ) ტურისტულ-საგანმანათლებლო საქმიანობისა;

დ) ბუნებრივი რესურსების აღრიცხვისა;

ე) საკადასტრო სამუშაოების საქმიანობისა;

ვ) ვიზიტორთა კონტროლირებადი და რეგლამენტირებული გადაადგილებისა;

ზ) დაცვისა და მოვლის ღონისძიებებისა;

თ) ბილიკების მოწყობისა და არსებული ბილიკების მოვლისა;

ი) კეთილმოწყობილ მღვიმეში ვიზიტორთა ფეხით გადაადგილების გამყოლის (გიდი, ადმინისტრაციის თანამშრომელი) თანხლებით;

კ) ინვაზიური სახეობების წინააღმდეგ ბრძოლისა;

ლ) „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის „2¹“, „2³“ და „2⁴“ პუნქტებით განსაზღვრული საქმიანობისა;

მ) დაცვისა და ტურისტულ-საგანმანათლებლო საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა და კეთილმოწყობისა და საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობისა.

4. შემდეგ ბუნების ძეგლებში – წყალწითელას ხეობის, მუხურის ჩანჩქერის და გაბზარული ტბის ბუნების ძეგლებში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

ა) არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა და მონიტორინგისა;

ბ) საგანმანათლებლო საქმიანობისა;

გ) ბუნებრივი რესურსების აღრიცხვისა;

დ) საკადასტრო სამუშაოების საქმიანობისა;

ე) ვიზიტორთა კონტროლირებადი და რეგლამენტირებული გადაადგილებისა;

ვ) დაცვისა და მოვლის ღონისძიებებისა;

ზ) ბილიკების მოწყობისა და არსებული ბილიკების მოვლისა;

თ) კეთილმოწყობილ ბილიკებზე ვიზიტორთა ფეხითა და ცხენით გადაადგილებისა, რთულ მონაკვეთებში გამყოლის (გიდი, ექსკურსიამდოლი, ადმინისტრაციის თანამშრომელი) თანხლებით გადაადგილებისა;

ი) „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის „2¹“, „2³“ და „2⁴“ პუნქტებით განსაზღვრული საქმიანობისა;

კ) დაცვისა და ეკოტურისტულ – საგანმანათლებლო საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა და კეთილმოწყობისა და საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობისა.

5. ამ მუხლის მე-2-მე-4 პუნქტებით განსაზღვრულ დაცულ ტერიტორიებზე დაშვებულია ბილიკების მოწყობის, მოვლის, ინფრასტრუქტურის დაცვის, ვიზიტორთა უსაფრთხო და შეუფერხებელი გადაადგილების მიზნით, ბილიკების გასწვრივ 20-მეტრიან ზოლში ხეების ჭრა და ბილიკების ჩახერგილობისაგან გაწმენდა.

6. ადმინისტრაციის გადაწყვეტილებით ამ მუხლით განსაზღვრულ დაცულ ტერიტორიებზე შესაძლებელია ნაწილობრივ ან სრულიად შეიზღუდოს ვიზიტორთა გადაადგილება.

თავი VI მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები

მუხლი 39. მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები

1. მენეჯმენტის გეგმა მოიცავს მართვის შემდეგ ექვს პროგრამას:

ა) ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და მონიტორინგი;

ბ) პატრულირება და კანონდღსრულება;

გ) ეკოტურიზმი;

დ) გარემოსდაცვითი განათლება;

ე) საზოგადოებასთან ურთიერთობა;

ვ) მენეჯმენტი და ადმინისტრაცია.

2. მენეჯმენტის გეგმის აღნიშნული პროგრამების მიზნები და ქმედებები ესადაგება ძირითად პირდაპირ და არაპირდაპირ საფრთხეებს, გამოწვევებსა და მენეჯმენტის შეზღუდვებს, რომლებიც აღწერილია სიტუაციურ ანალიზში.

მუხლი 40. ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის და მონიტორინგის პროგრამა

	მიზანი 1: იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესება, არსებული მონაცემთა ბაზის დახვეწა და შედეგების მენეჯმენტის პროცესებში ინტეგრირება. ინდიკატორი 1: 2033 წლისთვის იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციას აქვს და იყენებს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის გაუმჯობესებულ სისტემას და გაუმჯობესებულ მონაცემთა ბაზას, რაც ხელს შეუწყობს მენეჯმენტის ეფექტურობის გაზრდას. საბაზისო ინფორმაცია: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის არსებული პრაქტიკა, რომელსაც აქვს სისტემური ხასიათი და შესაბამისი კვლევების ანგარიშები.				
№	აქტივობა	ინდიკატორი	ინდიკატორის დადასტურების წყარო	საბაზისო ინფორმაცია	პასუხისმგებელი ორგანიზაცია/პარტნიორები
1.1	ზურმუხტის ტერიტორიის ჰაბიტატების იდენტიფიცირება და სახეობების გამოვლენა, საველე შესწავლა და მონიტორინგი (ზურმუხტის ქსელი)	იდენტიფიცირებულია სახეობები და ჰაბიტატები დატანილია რუკაზე	მომზადებული ზურმუხტის ქსელის რუკა	არ არსებობს, მხოლოდ სახეობათა კონსერვაციის ცენტრის Nacres – ის ანგარიში, სადაც ხვდება პრომეთეს მღვიმე	დონორი, კვლევითი ორგანიზაცია, ადმინისტრაცია

1.2	ინვაზიური მერქნიანი მცენარეების სახეობების იდენტიფიცირება, პრიორიტეტიზაცია და მონიტორინგი	იდენტიფიცირებული ინვაზიური მერქნიანი მცენარეების სახეობები, დარუკებული გავრცელების არეალები	ინვაზიური მერქნიანი მცენარეების სახეობების დარუკებული გავრცელების არეალები და ლოკაციები, ანგარიშები	არსებული კვლევის ანგარიში	დონორი, კვლევითი ორგანიზაცია
1.3	ძუძუმწოვარ ცხოველთა სახეობების (დამურები) მონიტორინგი	კვლევისა და მონიტორინგის შედეგები/ანგარიშები	კვლევისა და მონიტორინგის ანგარიშები	წინა წლების კვლევები	დონორი, კვლევითი ორგანიზაცია, ადმინისტრაცია
1.4.	„წითელი ნუსხის“ მერქნიანი მცენარეების იშვიათი თანასაზოგადოების (წაბლი, კოლხური ბზა და სხვა.) გავრცელების დაზუსტება და მდგომარეობის მონიტორინგი	მონიტორინგის ანგარიშები, დარუკებული არეალები	ადმინისტრაციის ანგარიშები და „ბუნების მატთანე“, საჭიროების მიხედვით მონიტორინგის ანგარიშების სავსე გადამოწმება	ადმინისტრაციის ანგარიშები	დონორი, ადმინისტრაცია, სააგენტო
1.5	მეტეოროლოგიური მონაცემების შეგროვება და მონიტორინგი	მეტეოროლოგიური მონაცემების ანგარიშები	ადმინისტრაციის ანგარიშები და „ბუნების მატთანე“	ადმინისტრაციის ანგარიშები და „ბუნების მატთანე“	დონორი, ადმინისტრაცია
1.6	მღვიმეების მიკროკლიმატის მონიტორინგი	ანგარიში	ადმინისტრაციის ანგარიშები და „ბუნების მატთანე“	ადმინისტრაციის ანგარიშები და „ბუნების მატთანე“	ადმინისტრაცია
1.7	ფოტოხაფანგების მასალების მონაცემთა ბაზის შექმნა, ანალიზი	მოქმედი და გამართული მონაცემთა ბაზა	ფოტო და ვიდეო-მასალები, ცხრილის სახით არსებული აღრიცხვის უწყისი	არსებული მონაცემები	სააგენტო
1.8	ბიომრავალფეროვნების კვლევისა და მონიტორინგის შედეგად მიღებული მასალების პირველადი დამუშავება და ანალიზი	მონიტორინგის პირველადი, დამუშავებული მასალები	ადმინისტრაციის ანგარიში და „ბუნების მატთანე“	ადმინისტრაციის თანამშრომლების არსებული გამოცდილება და ანგარიშები	დონორი, სააგენტო
1.9	ფრინველების კვლევა, მათ შორის საკვანძო სახეობების, შემდგომი მონიტორინგისათვის	მონიტორინგის პირველადი, დამუშავებული მასალები, სტატისტიკური მასალები ფრინველების რიცხოვნობის შესახებ	გაუმჯობესებული ადმინისტრაციის ანგარიში და „ბუნების მატთანე“	ანგარიშები	დონორი, სააგენტო

1.10	ტყის ინვენტარიზაცია და ტყის მართვის გეგმის შემუშავება	ტყის მართვის გეგმა, შეფასებული წითელი ნუსხით დაცული მერქნიანი მცენარეების მდგომარეობა და ტყის აღდგენის და დაცვის ღონისძიებები	ტყის ინვენტარიზაციის მართვის გეგმა	შემუშავებული და სამინისტროს მიერ დამტკიცებულია ტყის მართვის გეგმის დოკუმენტი	დონორები, კვლევითი ორგანიზაციები
1.11	მინიმუმ ერთხელ დეტალური ფიტოპათოლოგიური კვლევების ჩატარება	პათოლოგიური გამოკვლევები ანგარიში მავნებლებთან და დაავადებებთან ბრძოლის ღონისძიებების მითითებით.	პათოლოგიური გამოკვლევები ანგარიში	შემუშავებულია სატყეო პათოლოგიური კვლევების დასკვნები და წაბლის კორომების აღდგენა-გაჯანსაღების ღონისძიებები	დონორები, კვლევითი ორგანიზაციები, სააგენტო
მიზანი 2: ადმინისტრაციის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგში ინდიკატორი 2: ბიომრავალფეროვნების კვლევა-მონიტორინგის სფეროში 2033 წლისთვის თანამშრომლების მინიმუმ 30 %-ის კვალიფიკაცია და უნარები გაზრდილია. საბაზისო ინფორმაცია: ბიომრავალფეროვნების სისტემატიურ მონიტორინგში ჩართულ რეინჯერებს არ აქვთ გავლილი ტრენინგი					
№	აქტივობა	ინდიკატორი	დადასტურების წყარო	საბაზისო ინფორმაცია	პასუხისმგებელი ორგანიზაცია/ პარტნიორები
2.1	ცხოველების აღრიცხვის, მონაცემების შეგროვების, ფოტოხაფანგების გამოყენების და პირველადი მასალების დამუშავების საველე ტრენინგი. ფრინველების, ძუძუმწოვრების, დამურების, მცენარეების, უხერხემლოების გამოვლენა, აღრიცხვის და მონიტორინგის საველე ტრენინგი	ტრენინგების რაოდენობა, ტრენინგებში მონაწილეთა რაოდენობა	ჩატარებული ტრენინგების ანგარიში	ადმინისტრაციის ანგარიშებში ასახული მასალები და სიტუაციური ანალიზი (თანამშრომლების დიდ ნაწილს საველე ტრენინგი არ აქვს გავლილი)	დონორი განმახორციელებელი ორგანიზაცია
2.2	ზურმუხტის ტერიტორიის და სახეობების მონიტორინგის და მეთოდოლოგიის შესახებ საველე ტრენინგი	ტრენინგების რაოდენობა, ტრენინგებში მონაწილეთა რაოდენობა	ზურმუხტის საიტის და სახეობების მონიტორინგის ანგარიში	ადმინისტრაციის ანგარიშებში ასახული მასალები და სიტუაციური ანალიზი (თანამშრომლების დიდ ნაწილს საველე ტრენინგი არ აქვს გავლილი)	დონორი განმახორციელებელი ორგანიზაცია

2.3	ტყის ხანძრებთან ბრძოლის ტრენინგი	ტრენინგების რაოდენობა, ტრენინგებში მონაწილეთა რაოდენობა	მცირე ფართობზე ლოკალიზებული ხანძარი; დროული რეაგირებით მოკლე დროში ჩამქრალი ხანძარი; ხანძრის ადგილას გადარჩენილი ბიომრავალფეროვნება	ადმინისტრაციის ანგარიშებში ასახული მასალები და სიტუაციური ანალიზი (თანამშრომლების დიდ ნაწილს ტრენინგი არ აქვს გავლილი ან დიდი ხნის წინათ აქვთ გავლილი)	დონორი განმახორციელებელი ორგანიზაცია
-----	----------------------------------	---	---	--	--------------------------------------

მუხლი 41. პატრულირებისა და კანონდსრულების პროგრამა

	მიზანი 1: იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ დაცულ ტერიტორიაზე თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით ეფექტური პატრულირების უზრუნველყოფა და უკანონო ქმედებების დროული აღკვეთა ინდიკატორი 1: დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის მიერ ტერიტორიის დაცვა-პატრულირების დროს თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და გადამზადებული თანამშრომლების რაოდენობა, რაც ეფექტურ დაცვა პატრულირებას უზრუნველყოფს. მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების ბოლო წელს ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ დაცულ ტერიტორიებზე უკანონო ქმედებები შემცირებულია 70 %-მდე 2024 წელთან შედარებით. საბაზისო ინფორმაცია: ბიომრავალფეროვნების სისტემატიური მონიტორინგისათვის მცირეა სათანადო აღჭურვილობა, დასაწერია თანამედროვე ახალი ტექნოლოგიები (მაგალითად SMART-ი) და რეინჯერები ბიომრავალფეროვნების მიმართულებით გადასამზადებელია.				
№	აქტივობა	ინდიკატორი	დადასტურების წყარო	საბაზისო ინფორმაცია	პასუხისმგებელი ორგანიზაცია/ პარტნიორები
1.1	პატრულირების ყოველთვიური გეგმა-გრაფიკების შედგენა და დამტკიცება	პატრულირების გეგმა-გრაფიკების რაოდენობა	დამტკიცებული გეგმა-გრაფიკები	წინა წლის გეგმა-გრაფიკები და ანგარიშები	ადმინისტრაცია, სააგენტო
1.2	არსებული პატრულირების მარშრუტების გადახედვა, განახლება და ახალი მარშრუტების გამოვლენა არსებული რისკების გათვალისწინებით	განახლებული საპატრულო მარშრუტები და რუკა	არსებული საპატრულო მარშრუტები	არსებული საპატრულო მარშრუტები	ადმინისტრაცია, სააგენტო
1.3	პატრულირების დროს ბუნებრივი რესურსების და ბიომრავალფეროვნების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება	მონიტორინგის შედეგები ანგარიშები	მონიტორინგის ობიექტების ადგილზე შერჩევით გადამოწმება.	მონიტორინგის ყოველთვიური ანგარიში	ადმინისტრაცია (რეინჯერთა სამსახური)
1.4	პატრულირების სისტემის ეფექტურობის მონიტორინგი (ანალიზი) მენეჯმენტის გეგმის სასიცოცხლო ციკლის ყოველ 3 წელიწადში ერთხელ და საჭიროების შემთხვევაში მისი შემდგომი განახლება.	მონიტორინგის ანგარიში და ანალიზი	პატრულირების სისტემის ეფექტურობის მონიტორინგის შერჩევით მოულოდნელი საველე გადამოწმება	არსებული პატრულირების სისტემა და პატრულირების გეგმა-გრაფიკები და ანგარიშები	ადმინისტრაცია, სააგენტო, გარე ექსპერტი

1.5	არასისტემური ქმედებების: სტიქიური მოვლენების (ქარქვევები, ქარიშხალი, ზვავი, წყალდიდობა და სხვ.) აღრიცხვა.	შესაბამისი ანგარიშები, გამოვლენილი ზიანის და ზარალის შესამაბისი მასალები/ოქმები	ადმინისტრაციის ანგარიშები და „ბუნების მატთანე“	ადმინისტრაციის ანგარიშები და „ბუნების მატთანე“	ადმინისტრაცია
	მიზანი 2: იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების დაცვის განყოფილება დაკომპლექტებულია მაღალკვალიფიციური ადამიანური რესურსით, ეფექტური ფუნქციონირებისათვის არსებობს ყველა საჭირო ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა ინდიკატორი 2: 2033 წლისთვის დაცვის განყოფილების თანამშრომლების მინიმუმ 70%-ის გაძლიერებული უნარები. განახლებული საპატრულო ინფრასტრუქტურის და აღჭურვილობის რაოდენობა. საბაზისო ინფორმაცია: არ არსებობს შემუშავებული ტრენინგ მოდულები, სწავლებას არ აქვს უწყვეტი ხასიათი.				
2.1	იმერეთის მღვიმეთა დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დაცვის განყოფილების თანამშრომლებისთვის (რეინჯერები) ტრენინგის საჭიროებების განსაზღვრა: მოთხოვნები, (სამსახურებრივ ცეცხლსასროლ იარაღთან დაკავშირებული კურსი; კანონის აღსრულება, სამართალდარღვევის შესახებ ინფორმაციის მოგროვება, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმის მომზადება /პირველადი დახმარება და სამაშველო ოპერაციები/ რუკების კითხვა, GPS ნავიგატორი /ბრაკონიერობასთან ბრძოლის ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება /გუნდური მუშაობა / კონფლიქტების მართვა, ეფექტური კომუნიკაცია და საზოგადოებასთან ურთიერთობა /თვითგარდარჩენის საწყისი კურსი/ავტოსატრანსპორტო საშუალებების ეფექტური გამოყენება, მოვლა-შენახვა)	შემუშავებული და დამტკიცებული ტრენინგ-მოდულები	ტრენინგ მოდულების მიხედვით შერჩევით რეინჯერების მომზადების შემოწმება	გასულ წლებში ჩატარებული ტრენინგების შესახებ ანგარიშები	დონორი, ექსპერტი
2.2	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების დაცვის განყოფილების თანამშრომლების, რეინჯერების აღჭურვა სათანადო ინდივიდუალური აღჭურვილობით: (სეზონური უნიფორმა (როგორც	შეძენილი აღჭურვილობის რაოდენობა	შესყიდვების და მიღება-ჩაბარების დოკუმენტი		სააგენტო, დონორი

	საპატრულო, ისე ვიზიტორთა მომსახურებისთვის), ზურგჩანთა, მცირე ზომის წყალგაუმტარი საბუთების ჩანთა, პირველადი დახმარების კომპლექტი, დანა, ფანარი, დურბინი, მედიკამენტების სავსე აფთიაქი)				
2.3	ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობის შეძენა (უნიფორმა, კომპლექტი წყლის სასხურებელი ცეცხლმაქრი, მოტოპომპა და სხვა)	შეძენილი ხანძარსაწინააღმდეგო ინვენტარი	საკმარისი და გამართულ მდგომარეობაში არსებული ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობა ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობის მდგომარეობის შეფასების დოკუმენტი/ შესყიდვის მიღება-ჩაბარების აქტები	არსებული ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობა	სააგენტო, ადმინისტრაცია, დონორი

მუხლი 42. ეკოტურიზმის პროგრამა

	მიზანი: 2033 წლისათვის იმერეთის მლმიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიებზე განვითარებულია ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, სერვისები და პროდუქტები ეკოლოგიური მთლიანობის ხელყოფის გარეშე ინდიკატორი: ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე გაუმჯობესებული ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, სერვისების და ვიზიტორების რაოდენობა გაზრდილია 10-15%-ით 2024 წელთან შედარებით. საბაზისო ინფორმაცია: ამჟამად იმერეთის მლვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა მომსახურების უზრუნველყოფა ხორციელდება 4 მლვიმეში – პრომეთეს, სათაფლიის, ნავენახევისა და თეთრას მლვიმეებში, სადაც მოწყობილია შესაბამისი ინფრასტრუქტურა. პრომეთეს მლვიმეზე მოწყობილია ვიზიტორთა ცენტრი, საგამოფენო დარბაზი, კეთილმოწყობილი ბილიკები, სანაოსნო მონაკვეთი, ავტოსადგომი, კაფეტერია, საინფორმაციო დაფები. სათაფლიის დაცული ტერიტორიაზე: დინოზავრის ნაკვალევის საკონსერვაციო ნაგებობა, განახლებული იურული პარკი, სათაფლიის მლვიმე, საგანმანათლებლო მოედანი, საგამოფენო დარბაზი, შუშის პანორამული გადასახედი, კაფეტერია, სუვენირების მაღაზია, კოლხური ტყის ბილიკი, საინფორმაციო დაფები, კეთილმოწყობილი ბილიკები. ნავენახევის მლვიმეზე ვიზიტორთა ცენტრი, ამფითეატრი, საგანმანათლებლო სივრცე, მოსაცდელი პავილიონი, კეთილმოწყობილი მლვიმე, სუვენირების მაღაზია, კაფეტერია, საინფორმაციო დაფები. თეთრა მლვიმეზე: ვიზიტორთა ცენტრი, კეთილმოწყობილი მლვიმე, ავტოსადგომი. არსებობს იმერეთის მლვიმეების და მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების დამაკავშირებელი სამანქანოსთან ინტეგრირებული საფეხმავლო ბილიკები თანმდევი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურით.				
№	აქტივობა	ინდიკატორი	დადასტურების წყარო	საბაზისო ინფორმაცია	პასუხისმგებელი ორგანიზაცია/ პარტნიორები

1.1	მინ. ერთი ბუნების ძეგლის (გაბზარული ტბის) ეკოტურისტული პოტენციალის კვლევა/შეფასება	მინ. ერთი ბუნების ძეგლის ეკოტურისტული პოტენციალის კვლევა	კვლევის/შეფასების ანგარიშის დოკუმენტი	იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიებიდან 4 დაცულ ტერიტორიაზე განვითარებულია ტურისტული სერვისები	დონორი
1.2	ვიზიტორთა გამტარუნარიანობის შეფასება პრომეთეს, სათაფლიის, ნავენახევის და თეთრას მღვიმის ტერიტორიებისთვის	გამტარუნარიანობის შეფასების ანგარიში	ანგარიშის დოკუმენტი	ამჟამად არსებობს ზოგადი რეკომენდაციის სახით ჩანაწერები, რითაც ხელმძღვანელობს ადმინისტრაცია	დონორი
1.3	პრომეთეს მღვიმის ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განახლება	განახლებული ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა	ანგარიში ფოტომასალით	ადმინისტრაციის მიერ ყოველწლიურად მომზადებულია საჭიროებების ანალიზი ეკოტურისტულ ინფრასტრუქტურასთან მიმართებაში	დონორი, ადმინისტრაცია
1.4	სათაფლიის ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განახლება	განახლებული ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა	ანგარიში ფოტომასალით	ადმინისტრაციის მიერ ყოველწლიურად მომზადებულია საჭიროებების ანალიზი ეკოტურისტულ ინფრასტრუქტურასთან მიმართებაში	დონორი, ადმინისტრაცია
1.5	სათაფლიის ვიზიტორთა მისაღები სივრცის გაფართოება	გაფართოებული ვიზიტორთა მისაღები სივრცე	ანგარიში ფოტომასალით	ამჟამად სივრცე არასაკმარისია	დონორი, ადმინისტრაცია
1.6	ნავენახევის მღვიმის ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განახლება	განახლებული ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა	ანგარიში ფოტომასალით	ადმინისტრაციის მიერ ყოველწლიურად მომზადებულია საჭიროებების ანალიზი ეკოტურისტულ ინფრასტრუქტურასთან მიმართებაში	დონორი, ადმინისტრაცია
1.7	ადგილობრივი სერვისის მიმწოდებლების შესახებ მონაცემთა ბაზის სრულყოფა	სრულყოფილი მონაცემთა ბაზა	მონაცემთა ბაზის დოკუმენტი	ამჟამად არსებობს მონაცემთა ბაზა	ადმინისტრაცია

1.8	ტუროპერატორებთან და ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრებთან კომუნიკაცია ელექტრონული საშუალებით, სხვადასხვა პროდუქტისა და სერვისის შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით	გაგზავნილი ელექტრონული ინფორმაციის რაოდენობა	ანგარიში	ამჟამად არსებობს მოქმედი სისტემა	ადმინისტრაცია
1.9	დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების და კულტურული მემკვიდრეობისათვის ღირებული მახასიათებლების მქონე ობიექტების შესახებ მონაცემთა ბაზის მომზადება	განახლებული მონაცემთა ბაზა	მონაცემთა ბაზის დოკუმენტი	ამჟამად არ არსებობს მონაცემთა ბაზა	ადმინისტრაცია
1.10	სულ მცირე, 5 არსებული საინფორმაციო დაფის განახლება პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლის ტერიტორიაზე	განახლებული 5 საინფორმაციო დაფა	ანგარიში ფოტომასალით	ამჟამად არსებობს 5 საინფორმაციო დაფა	დონორი
1.11	სულ მცირე, 9 არსებული საინფორმაციო დაფის განახლება ნავენახევის მღვიმის ბუნების ძეგლის ტერიტორიაზე	განახლებული 9 საინფორმაციო დაფა	ანგარიში ფოტომასალით	ამჟამად არსებობს 9 საინფორმაციო დაფა	დონორი
1.12	სულ მცირე, 40 არსებული საინფორმაციო დაფის განახლება სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე	განახლებული 40 საინფორმაციო დაფა	ანგარიში ფოტომასალით	ამჟამად არსებობს 40-ამდე საინფორმაციო დაფა, რომელიც პერიოდულად საჭიროებს განახლებას	დონორი
1.13	საინფორმაციო დაფების და ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის ინვენტარიზაცია	ინვენტარიზაციის ანგარიში	ინვენტარიზაციის ანგარიშის დოკუმენტი	ამჟამად არსებობს საინფორმაციო დაფების ინვენტარიზაციის დოკუმენტი, ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის ინვენტარიზაციის დოკუმენტი საჭიროებს სრულყოფას	ადმინისტრაცია

1.14	საწურბლიას მღვიმეში სპელეოთერაპიის განვითარების პოტენციალის შესახებ შეთავაზების მომზადება	შეთავაზების დოკუმენტი	დოკუმენტი	ამჟამად საწურბლიას მღვიმეზე მოწყობილია შესაბამისი ინფრასტრუქტურა, თუმცა სპელეოთერაპიის სერვისი არ არის დანერგილი, საჭიროა შეთავაზების სახით შესაბამისი დოკუმენტის მომზადება	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორი
------	---	-----------------------	-----------	---	---------------------------------

მუხლი 43. გარემოსდაცვითი განათლების პროგრამა

მიზანი 1: დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია ფლობს საკმარის რესურსს გარემოსდაცვითი განათლების და ცნობიერების ამაღლების საქმიანობების განხორციელებისათვის. ინდიკატორი 1: 2033 წლისთვის არსებობს მინიმუმ 2 თანამშრომელი, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან გარემოსდაცვით განათლებაზე, თანამშრომლების 20%-ის უნარები გაძლიერებულია გარემოს დაცვასა და ინტერპრეტაციაში. საბაზისო ინფორმაცია: ადმინისტრაციას არ ჰყავს ეკოგანათლების სპეციალისტი. საქმიანობას ახორციელებს ერთი ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი.					
№	აქტივობა	ინდიკატორი	დადასტურების წყარო	საბაზისო ინფორმაცია	პასუხისმგებელი ორგანიზაცია/ პარტნიორები
1.1	თემატური მასალების/ პრეზენტაციების/ბროშურების მომზადება სამიზნე ჯგუფებისთვის: ბიომრავალფეროვნება, დაცული ტერიტორიები, ბუნებრივი ეკოსისტემები, ნარჩენების მართვა და სხვა გარემოსდაცვითი გამოწვევების თემატიკებით	მომზადებულია თემატური მასალები	მომზადებულია თემატური მასალების სისწორის შემოწმება	არსებული მასალები	დონორი, ექსპერტი, სააგენტო, ადმინისტრაცია
1.2	საინფორმაციო და საინტერპრეტაციო მასალების/გზამკვლელების მომზადება. მათ შორის: ცხოველები, ფრინველები, მცენარეები, მწერები და ა.შ	არსებობს მინ. 5 სხვადასხვა სახის საინფორმაციო-საინტერპრეტაციო ბროშურა/ წიგნი/ გზამკვლევი	სხვადასხვა სახის საინფორმაციო-საინტერპრეტაციო ბროშურა/ წიგნი/ გზამკვლევის შინაარსის მიზნობრივი შემოწმება	ადმინისტრაციის ანგარიშები და სტატისტიკური ინფორმაცია	დონორი, ექსპერტი, სააგენტო

1.3	გარემოსდაცვითი ღონისძიებების კალენდრის შექმნა და გარემოსდაცვითი ღონისძიებების დაგეგმვა კალენდრის მიხედვით	მოქმედი ღონისძიებების კალენდარი და განხორციელებული ღონისძიებების ანგარიშები	მოქმედი ღონისძიებების კალენდარი და განხორციელებული ღონისძიებების ანგარიშების სისწორისა და ეფექტურობის შეფასება	გასული წლების ადმინისტრაციის მიერ განხორციელებული ღონისძიებების ანგარიშები	სააგენტო
1.4	გარემოსდაცვითი ცოდნის ამაღლების მიზნით საგანმანათლებლო დაწესებულებისთვის ეკოსემინარების გამართვის ხელშეწყობა	განხორციელებული ეკოტურებისა და ბანაკების რაოდენობა/ მონაწილეთა რაოდენობა	ეკოსემინარების მოწყობის ხელშეწყობის ეფექტურობის სისწორის შეფასება	ადმინისტრაციის განხორციელებული ეკოტურების და ბანაკების ორგანიზების გამოცდილება	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორი

მუხლი 44. საზოგადოებასთან ურთიერთობის პროგრამა

	მიზანი 1: იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციასა და ადგილობრივ თვითმმართველობებს, ადგილობრივ თემებს, რეგიონში არსებულ არასამთავრობო ორგანიზაციებს და ადგილობრივ და რეგიონალურ მედიასაშუალებებს და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს შორის ეფექტური კომუნიკაციის დანერგვა და მართვის პროცესებში მათი ჩართულობის ხელშეწყობა. ინდიკატორი 1: 2033 წლისთვის ადგილობრივი თვითმმართველობების, ადგილობრივი თემების, რეგიონში არსებული არასამთავრობო ორგანიზაციების და ადგილობრივი და რეგიონალური მედიასაშუალებების და სხვა დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მართვაში გაზრდილია 20%-ით (2024 წელთან შედარებით). საბაზისო ინფორმაცია: არსებული თანამშრომლობა, დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის დონე დაცული ტერიტორიების მართვაში.				
№	აქტივობა	ინდიკატორი	დადასტურების წყარო	საბაზისო ინფორმაცია	პასუხისმგებელი ორგანიზაცია/ პარტნიორები
1.1	თანამშრომლობა და კომუნიკაცია ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებთან	შეხვედრების და ერთობლივი აქტივობების ანგარიშები	შეხვედრების და ერთობლივი აქტივობების ანგარიშების დოკუმენტაციის შემოწმება	გასული წლების ადმინისტრაციის ანგარიშები	ადმინისტრაცია, ადგილობრივი მუნიციპალიტეტები
1.2	თანამშრომლობა და კომუნიკაცია ადგილობრივ / ეროვნულ და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციებთან	შეხვედრების და ერთობლივი აქტივობების ანგარიშები		გასული წლების ადმინისტრაციის ანგარიშები	ადმინისტრაცია, ადგილობრივი მუნიციპალიტეტები, ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციები

1.3	თანამშრომლობა და კომუნიკაცია მედია-საშუალებებთან	სატელევიზიო საინფორმაციო მასალების მოსამზადებლად მასალების მიწოდება	სატელევიზიო საინფორმაციო მასალების მოსამზადებელი მასალების შინაარსის სისწორის შემოწმება	ადმინისტრაციის მონაცემთა ბაზა	სააგენტო, ადმინისტრაცია
1.4	ფილმის და ვიდეო-კლიპების მომზადება იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების და მისი ბიომრავალფეროვნების შესახებ	არსებობს მინ. 1 დოკ. ფილმი	ფილმის ეფექტურობის შეფასება	არსებული მასალები	დონორი, სააგენტო, ადმინისტრაცია
1.5	თანამშრომლობა და კომუნიკაცია ადგილობრივ თემებთან	შეხვედრების ანგარიშები	შეხვედრების ანგარიშები თემატურობის შეფასება	გასული წლების ადმინისტრაციის ანგარიშები და მონაცემთა ბაზა	სააგენტო, ადმინისტრაცია

მუხლი 45. მენეჯმენტი და ადმინისტრაცია

მიზანი 1: იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დაკომპლექტება საკმარისი რაოდენობის კვალიფიციური ადამიანური რესურსით და მენეჯმენტის ეფექტური ფუნქციონირებისათვის თანამშრომლების უნარების გაძლიერების საშუალებების შექმნა. ინდიკატორი 1: 2033 წლისთვის ადმინისტრაცია დაკომპლექტებულია საკმარისი რაოდენობის კვალიფიციური თანამშრომლების რაოდენობით, ადმინისტრაცია აღჭურვილია ყველა შესაბამისი ინფრასტრუქტურითა და აღჭურვილობით, რაც უზრუნველყოფს დაცული ტერიტორიის ეფექტურ მართვას. საბაზისო ინფორმაცია: დამტკიცებული საშტატო ნუსხა – 26 თანამშრომელი, ხელშეკრულებით დასაქმებული – 44 თანამშრომელი. ადმინისტრაციის ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა: ამჟამად, იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა მომსახურების უზრუნველყოფა ხორციელდება 4 მღვიმეში – პრომეთეს, სათაფლიის, ნავენახევისა და თეთრას მღვიმეებში, სადაც მოწყობილია შესაბამისი ინფრასტრუქტურა. პრომეთეს მღვიმეზე: მოწყობილია ვიზიტორთა ცენტრი, საგამოფენო დარბაზი, კეთილმოწყობილი ბილიკები, სანაოსნო მონაკვეთი, ავტოსადგომი, კაფეტერია, საინფორმაციო დაფები (მიმდინარეობს როლერის პროექტირება). სათაფლიის დაცულ ტერიტორიაზე: დინოზავრის ნაკვალევის საკონსერვაციო ნაგებობა, განახლებული იურული პარკი, სათაფლიის მღვიმე, საგანმანათლებლო მოედანი, საგამოფენო დარბაზი, შუმის პანორამული გადასახედი, კაფეტერია, სუვენირების მაღაზია, კოლხური ტყის ბილიკი, საინფორმაციო დაფები, კეთილმოწყობილი ბილიკები. ნავენახევის მღვიმეზე: ვიზიტორთა ცენტრი, ამფითეატრი, საგანმანათლებლო სივრცე, მოსაცდელი პავილიონი, კეთილმოწყობილი მღვიმე, სუვენირების მაღაზია, კაფეტერია, საინფორმაციო დაფები. თეთრა მღვიმეზე: ვიზიტორთა ცენტრი, კეთილმოწყობილი მღვიმე, ავტოსადგომი. არსებობს იმერეთის მღვიმეების და მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების დამაკავშირებელი სამანქანოსთან ინტეგრირებული საფეხმავლო ბილიკები თანმდევი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურით. დაცვის განყოფილების აღჭურვილობის ჩამონათვალი: 5 ფოტოხაფანგი, 6 რაცია, 2 GPS ნავიგატორი, 15 სამკერდე კამერა, 1 ფოტოაპარატი, უნიფორმების განახლება/შესყიდვა და ა.შ.)
--

№	აქტივობა	ინდიკატორი	დადასტურების წყარო	საბაზისო ინფორმაცია	პასუხისმგებელი ორგანიზაცია/პარტნიორები
1.1	ადმინისტრაციისთვის ტრენინგების ჩატარება მენეჯმენტის საკითხებში (ლიდერობა, ბუნებრივი რესურსების მართვა, პატრულირება, ეფექტური მართვა, კონფლიქტების მართვა, ეფექტური კომუნიკაცია, პრევენტაციისა და ინტერპრეტაციის უნარები, საზოგადოებასთან ურთიერთობები, დონორებთან კომუნიკაცია, პროექტების წერა, ფონდების მოძიება და ნარჩენების მართვა)	სულ მცირე, ერთი ჩატარებული ტრენინგი 7 მონაწილისთვის ყოველწლიურად	შერჩევით დატრენინგებულ მონაწილეთა ცოდნის შეფასება	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტომასალა)	დონორი, სააგენტო
1.2	ადმინისტრაციის კადრების შევსება საჭირო რესურსით	გაზრდილია მინიმუმ 30% კადრით საჭიროებისამებრ	გაზრდილი კადრების ეფექტურობის შეფასება		სააგენტო, ადმინისტრაცია
	მიზანი 2: დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ინფრასტრუქტურა (საველე ინფრასტრუქტურის ჩათვლით) შეესაბამება მოთხოვნებს და ფუნქციონირებს ეფექტურად. ინდიკატორი 2: მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდში განხორციელებული ახალი ინფრასტრუქტურული პროექტების რაოდენობა გაზრდილია 3-ით; მოვლა-შენახვის გეგმის აქტივობებიდან მინიმუმ 80 % შესრულებულია. საბაზისო ინფორმაცია: არსებული ინფრასტრუქტურის ნუსხა.				
2.1	დამატებითი ინფრასტრუქტურის საჭიროებების გამოვლენა	საჭიროებების ანალიზის ანგარიში და საჭიროებების ნუსხა	გამოვლენილი ინფრასტრუქტურის ეფექტურობის შეფასება	არსებული ინფრასტრუქტურა	ადმინისტრაცია
2.2	ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვის გეგმის მომზადება	შემუშავებული დოკუმენტი	არსებული დოკუმენტი	არსებული გეგმა ამჟამად მსგავსი დოკუმენტი არ არსებობს	სააგენტო, გარე ექსპერტი, კონსულტანტი

2.3	იჯარით გაცემული ობიექტების მონიტორინგი	საიჯარო ხელშეკრულებები და ანგარიშები	საიჯარო ხელშეკრულებები/ მონიტორინგის ანგარიშები	აუქციონის პირობები/ გასული წლების მონიტორინგის ანგარიშები, 2024 წლის მდგომარეობი თ იჯარით გაცემული 3 ობიექტი – სათაფლია, პრომეთე, თეთრა	ადმინისტრაცია, სააგენტო
	მიზანი 3: იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის გრძელვადიანი მართვის ეფექტიანობის უზრუნველყოფა. ინდიკატორი 3: 2028 წლისთვის მენეჯმენტის გეგმის მიზნების 50%, ხოლო 2033 წლისთვის – მინიმუმ 70% მიღწეულია; საბაზისო ინფორმაცია: არსებული შესყიდვის გეგმა. მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა.				
3.1	ყოველწლიური შესყიდვის გეგმის მომზადება შესაბამისი საორიენტაციო ბიუჯეტით	შესყიდვის გეგმა	შესყიდვის გეგმის შემოწმება	გასული წლების შესყიდვის გეგმები	ადმინისტრაცია, სააგენტო
3.2	ინვენტარიზაციის განხორციელება	ინვენტარიზაციის ანგარიში	ინვენტარიზაციის ანგარიშების სისწორის შემოწმება	გასული წლების ანგარიშები	ადმინისტრაცია, სააგენტო
3.3	სამწლიანი საოპერაციო გეგმის განახლება/მომზადება	შეთანხმებული და დამტკიცებული საოპერაციო გეგმა	საოპერაციო გეგმით განსაზღვრული ქმედებების შესრულების შემოწმება	გასული წლების საოპერაციო გეგმები	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორი
3.4	ნარჩენების მართვის შემუშავება	ნარჩენების მართვის გეგმა	2024 წელს მსგავსი დოკუმენტი არ არსებობს	ადმინისტრაციის ანგარიშები საბაზისო ინფორმაცია	დონორ(ებ)ი, კონსულტანტი
3.5	ნარჩენების შეგროვებისთვის კონტეინერების განთავსება საჭიროებისამებრ ტერიტორიაზე (ნარჩენების გეგმის განხორციელების ხელშეწყობა)	ტერიტორიაზე განთავსებული ნარჩენების კონტეინერები (საჭიროებისამებრ)	ტერიტორიაზე განთავსებული ნარჩენების კონტეინერების რაოდენობის გადამოწმება ლოკაციების მიხედვით	ანგარიში ფოტომასშტაბით	მუნიციპალიტეტები, დონორი

3.6	დანაგვიანების პრევენციის მიზნით სულ მცირე 3 საინფორმაციო/გამაფრთხილებელი ბანერის განთავსება ბილიკებზე	ბილიკებზე განთავსებული 3 ბანერი	ანგარიში ფოტომასალით	ამჟამად განთავსებული ა სათაფლიაზე	დონორი
3.7	დაცვის განყოფილების ავტოპარკის მოვლა-შენახვა ინტეგრირებულია ადმინისტრაციის მოვლა-შენახვის გეგმაში. საჭიროებისამებრ ავტოპარკის (სატრანსპორტო საშუალებების მოვლა-პატრონობა) განახლება	ადმინისტრაციის მოვლა-შენახვის გეგმა/შესაბამისი შესყიდვისა და მიღება-ჩაბარების დოკუმენტი. ავტოპარკის მდგომარეობის დოკუმენტების ინტეგრირება მოვლა-შენახვის გეგმაში და განახლებული ავტოპარკი	ავტოპარკის მდგომარეობის დოკუმენტების ინტეგრირება მოვლა-შენახვის გეგმაში და განახლებული ავტოპარკი	არსებული ავტოპარკის ჩამონათვალი და მათი მდგომარეობა	სააგენტო, დონორი
მიზანი 4: იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე შრომის უსაფრთხოების მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება. ინდიკატორი: თანამშორმელებისა და ვიზიტორების უსაფრთხოების დაცვის მიზნით შემუშავებული შესაბამისი დოკუმენტები საბაზისო ინფორმაცია: ამჟამად მსგავსი დოკუმენტი არ არსებობს					
4.1	იმერეთის მღვიმეების ყველა ობიექტის შესწავლა და უსაფრთხოების მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება	შემუშავებული შესაბამისი დოკუმენტი	შემუშავებული შესაბამისი დოკუმენტის მიხედვით განხორციელებული აქტივობები	2024 წელს მსგავსი დოკუმენტი არ არსებობს	სააგენტო, ადმინისტრაცია, დონორი, გარე ექსპერტი
მიზანი 5: იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე შრომის უსაფრთხოების ნორმების გათვალისწინება მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში. ინდიკატორი: თანამშორმელებისა და ვიზიტორების უსაფრთხოების დაცვის მიზნით შემუშავებული შესაბამისი დოკუმენტები. საბაზისო ინფორმაცია: ამჟამად მსგავსი დოკუმენტი არ არსებობს					
5.1	დოკუმენტების შემუშავება	შემუშავებული შესაბამისი დოკუმენტი	შემუშავებული შესაბამისი დოკუმენტის მიხედვით განხორციელებული აქტივობები	2024 წელს მსგავსი დოკუმენტი არ არსებობს	სააგენტო, ადმინისტრაცია, დონორი, გარე ექსპერტი

თავი VII. მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგი, ანგარიშგება და შეფასება

მუხლი 46. ინდიკატორები და მათი შერჩევის საფუძველი

მენეჯმენტის გეგმის პროგრამის მიზნები, ქმედებები და მათთან შესაბამისობაში არსებული ინდიკატორები აღწერილია მენეჯმენტის გეგმის თავ VI-ში – მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები. მიზნების და ქმედებების ინდიკატორები შემუშავებულია მათი გაზომვადობის პრინციპით (კონკრეტული, გაზომვადი, რეალისტური, მიღწევადი და დროში დაკონკრეტებული).

მუხლი 47. მენეჯმენტის გეგმის მიზნებისა და ქმედებების მონიტორინგისა და შეფასების პროცედურები და ეტაპები

დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგს ახორციელებს ეტაპობრივად:

- ა) ყოველწლიური მონიტორინგი: ყოველი წლის ბოლოსთვის ადმინისტრაცია მოამზადებს განხორციელებული ქმედებებისა და ღონისძიებების ანგარიშს მენეჯმენტის გეგმის მე-6 თავში განსაზღვრულ და დაგეგმილ ქმედებებსა და ღონისძიებებთან მიმართებაში. აღნიშნული ანგარიში წარმოადგენს სამწლიანი საოპერაციო გეგმის განხილვა-განახლების საფუძველს, რომელიც, თავის მხრივ, წლიური ბიუჯეტის განსაზღვრისა და წარდგენის საფუძველია;
- ბ) მენეჯმენტის ეფექტურობის ოთხწლიანი ინტერვალით მონიტორინგი: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მეხუთე წლის ბოლოს ადმინისტრაცია განხორციელებს მენეჯმენტის გეგმის ეფექტურობის შეფასებას. ადმინისტრაცია შეძლებს, ზუსტად შეაფასოს მართვის ეფექტურობის პროგრესი და მიღებული გამოცდილების გათვალისწინებით მოახდინოს მენეჯმენტის გეგმის ქმედებებისა და ღონისძიებების ადაპტირება;
- გ) საბოლოო შეფასება: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-9 წელს ადმინისტრაცია განხორციელებს მენეჯმენტის გეგმის დეტალურ შეფასებას. ადმინისტრაცია შესაბამისი ექსპერტიზის და ორგანიზაციების ჩართულობით განხორციელებს განახლებული სიტუაციური ანალიზის, მიზნებისა და ქმედებების განხილვას. განახლებული სიტუაციური ანალიზის, მიზნებისა და ქმედებების განხილვის შედეგები წარმოადგენს ახალი, მომდევნო ცხრაწლიანი მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების საფუძველს.

მუხლი 48. მენეჯმენტის გეგმის მიზნების და აქტივობების მონიტორინგის გეგმა

№	აქტივობა	დროის პერიოდი	პასუხისმგებელი
1	მონიტორინგის გეგმის და ფორმატის შემუშავება და შეთანხმება	მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან პირველი წლის ბოლოს	ადმინისტრაცია, სააგენტო
2	ყოველწლიური მონიტორინგის და ანგარიშგების განხორციელება	მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მომდევნო წლის I კვარტალში (ყოველწლიურად)	ადმინისტრაცია
3	შუალედური შეფასება, ანგარიშგება და სტრატეგიული მიზნების გადახედვა საჭიროებისამებრ	მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მეოთხე წლის ბოლოს	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორი
4	საბოლოო ანგარიშგება და შეფასება	მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მე-9 წლის დასაწყისი	ადმინისტრაცია
5	მენეჯმენტის გეგმის განახლება	მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მე-9 წელი	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორი

მუხლი 49. მენეჯმენტის გეგმის მიზნების და ქმედებების შესრულების პროგრესის მონიტორინგი მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგის მიზანია მართვის ადაპტაციური მიდგომის დანერგვა და განხორციელება. მენეჯმენტის გეგმის მუდმივი მონიტორინგი და მისი ანალიზი იძლევა შესაძლებლობებს, საჭირო ცვლილებების განხორციელების და მათი ადაპტაციისათვის მენეჯმენტის გეგმაში.

მუხლი 50. მენეჯმენტის გეგმის მიზნებისა და ქმედებების მონიტორინგის პროცედურები და ეტაპები

დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგს ახორციელებს ეტაპობრივად:

- ა) ყოველწლიური მონიტორინგი: ყოველი წლის ბოლოსთვის ადმინისტრაცია მოამზადებს განხორციელებული ქმედებებისა და ღონისძიებების ანგარიშს მენეჯმენტის გეგმის მე-6 თავში განსაზღვრულ და დაგეგმილ ქმედებებსა და ღონისძიებებთან მიმართებაში. აღნიშნული ანგარიში წარმოადგენს 3-წლიანი საოპერაციო გეგმის განხილვა-განახლების საფუძველს, რომელიც, თავის მხრივ, წლიური ბიუჯეტის განსაზღვრისა და წარდგენის საფუძველია;
- ბ) მენეჯმენტის ეფექტურობის 4-წლიანი ინტერვალით მონიტორინგი: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-5 წლის ბოლოს ადმინისტრაცია განახორციელებს მენეჯმენტის გეგმის ეფექტურობის შეფასებას. ადმინისტრაცია შეძლებს, ზუსტად შეაფასოს მართვის ეფექტურობის პროგრესი და მიღებული გამოცდილების გათვალისწინებით მოახდინოს მენეჯმენტის გეგმის ქმედებებისა და ღონისძიებების ადაპტირება;
- გ) საბოლოო შეფასება: მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდის მე-9 წლის დასაწყისში ადმინისტრაცია განახორციელებს მოქმედი მენეჯმენტის გეგმის დეტალურ შეფასებას და მოამზადებს ანგარიშს. მომდევნო 9-წლიანი პერიოდისთვის მენეჯმენტის გეგმის განახლების პროცესი, რომელსაც ადმინისტრაცია შესაბამისი ექსპერტიზისა და ორგანიზაციების ჩართულობით განახორციელებს, დაეფუძნება აღნიშნული შეფასების შედეგებს.

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის დანართები

დანართი 1. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა საქართველოს მასშტაბით.

დანართი 2. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა რეგიონის მასშტაბით.

დანართი 3. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების საზღვრები.

დანართი 4. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები და ზურმუხტის ქსელის რუკა.

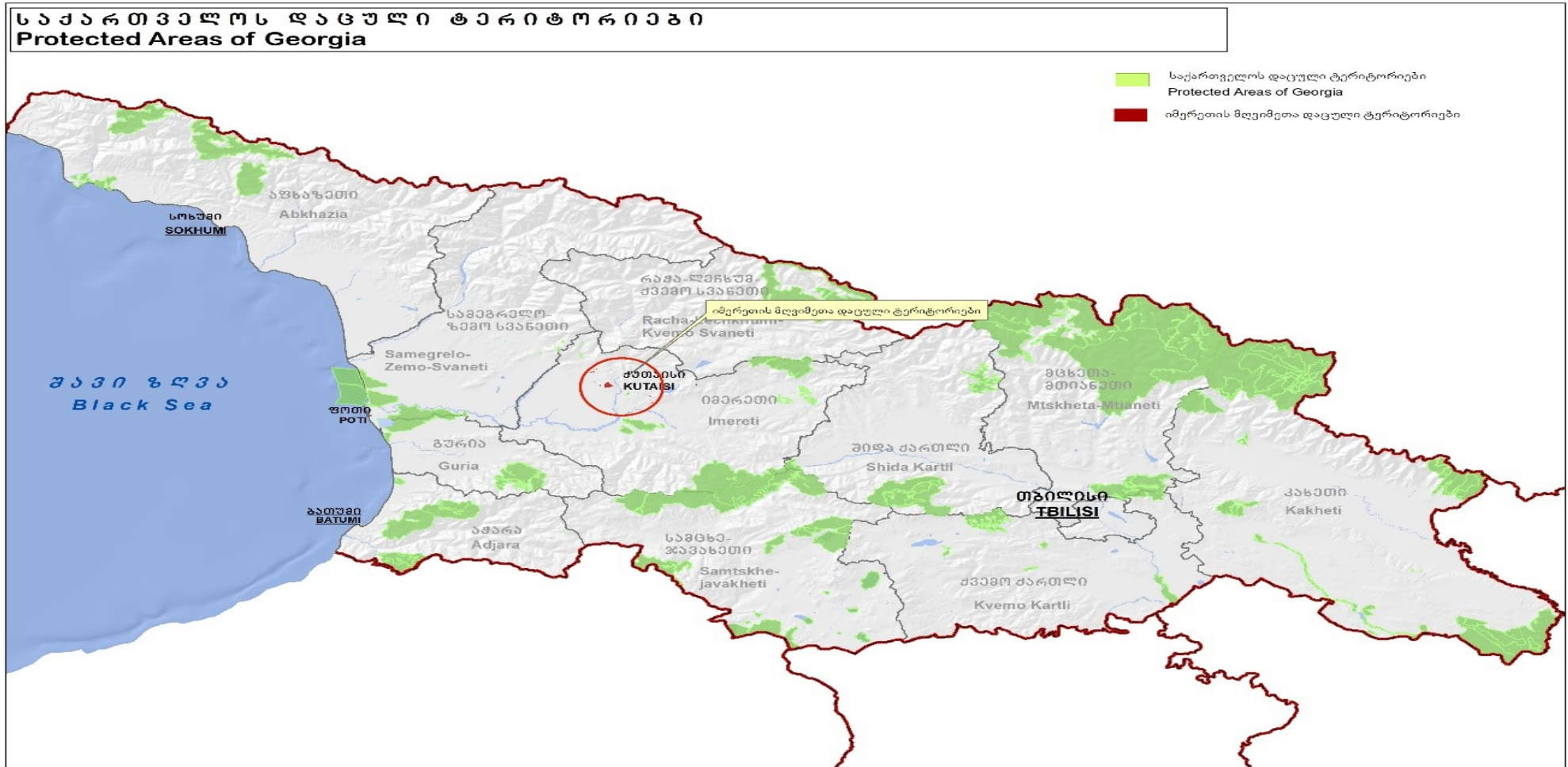
დანართი 5. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ფლორის/მცენარეების სია.

დანართი 6. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების სოკოები.

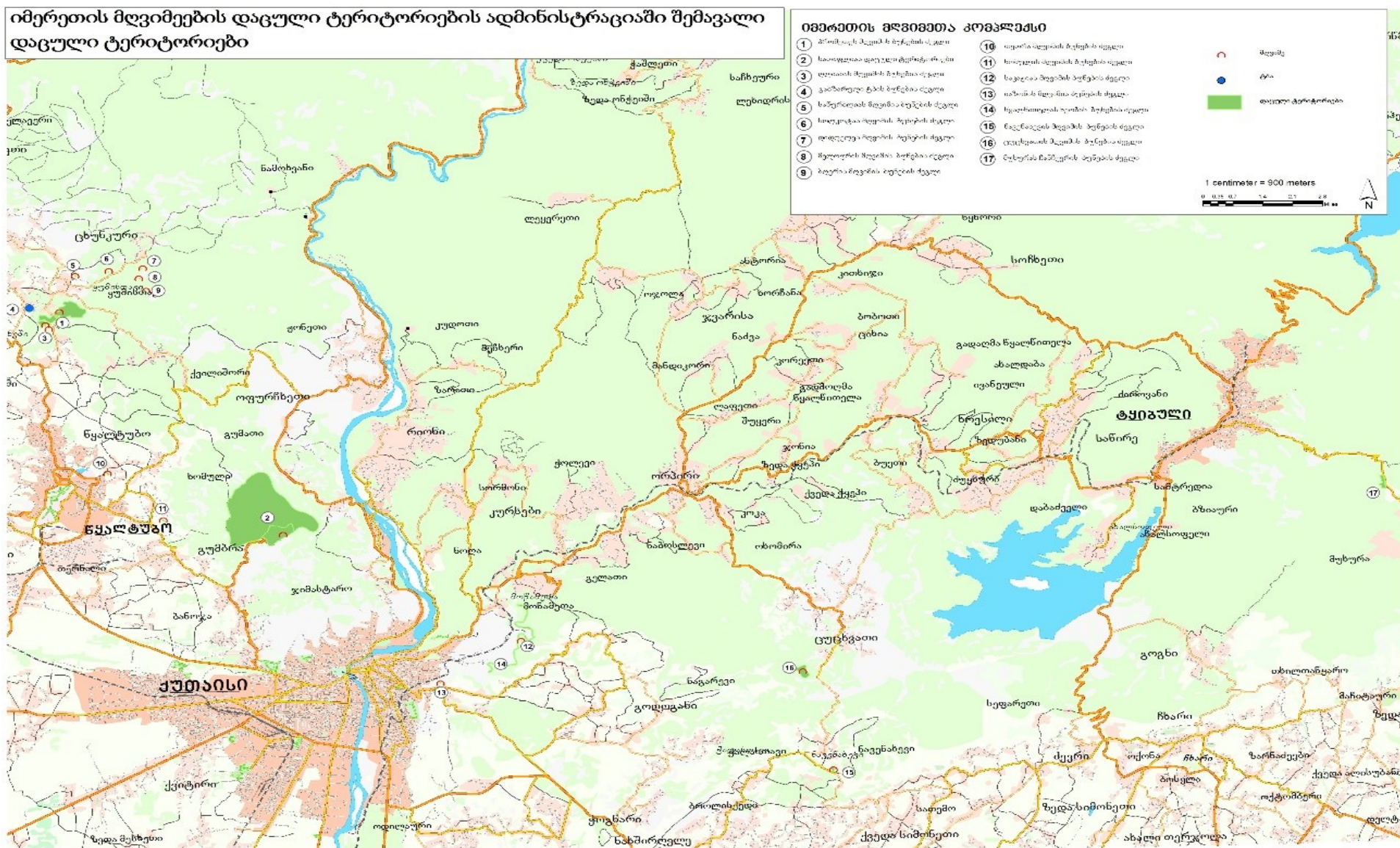
დანართი 7. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ფაუნის სახეობების სიები.

დანართი 8. „ზურმუხტის ქსელით“ დაცული ტერიტორია.

დანართი 1. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა საქართველოს მასშტაბით.

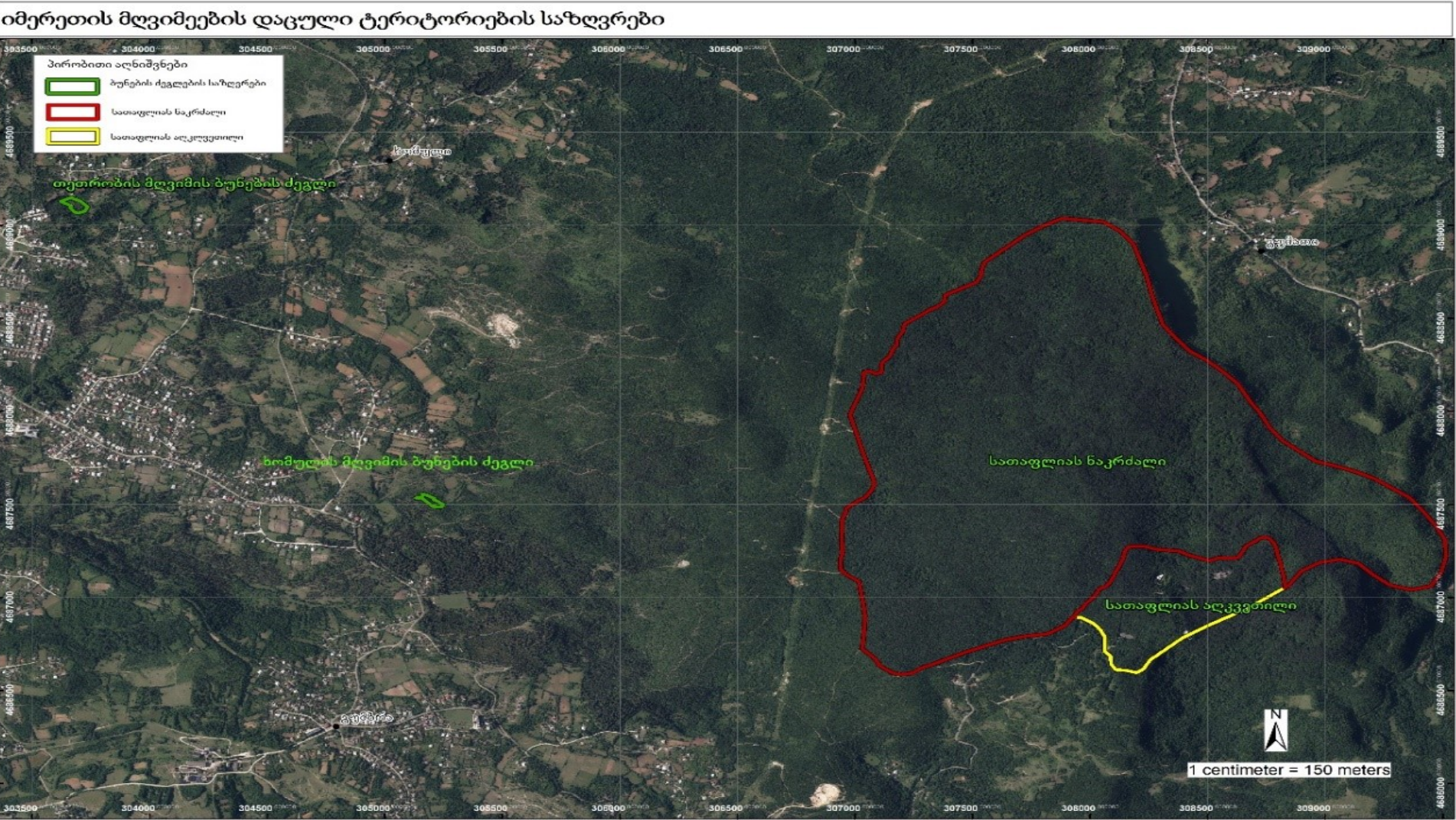

დანართი 2. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა რეგიონის მაშტაბით

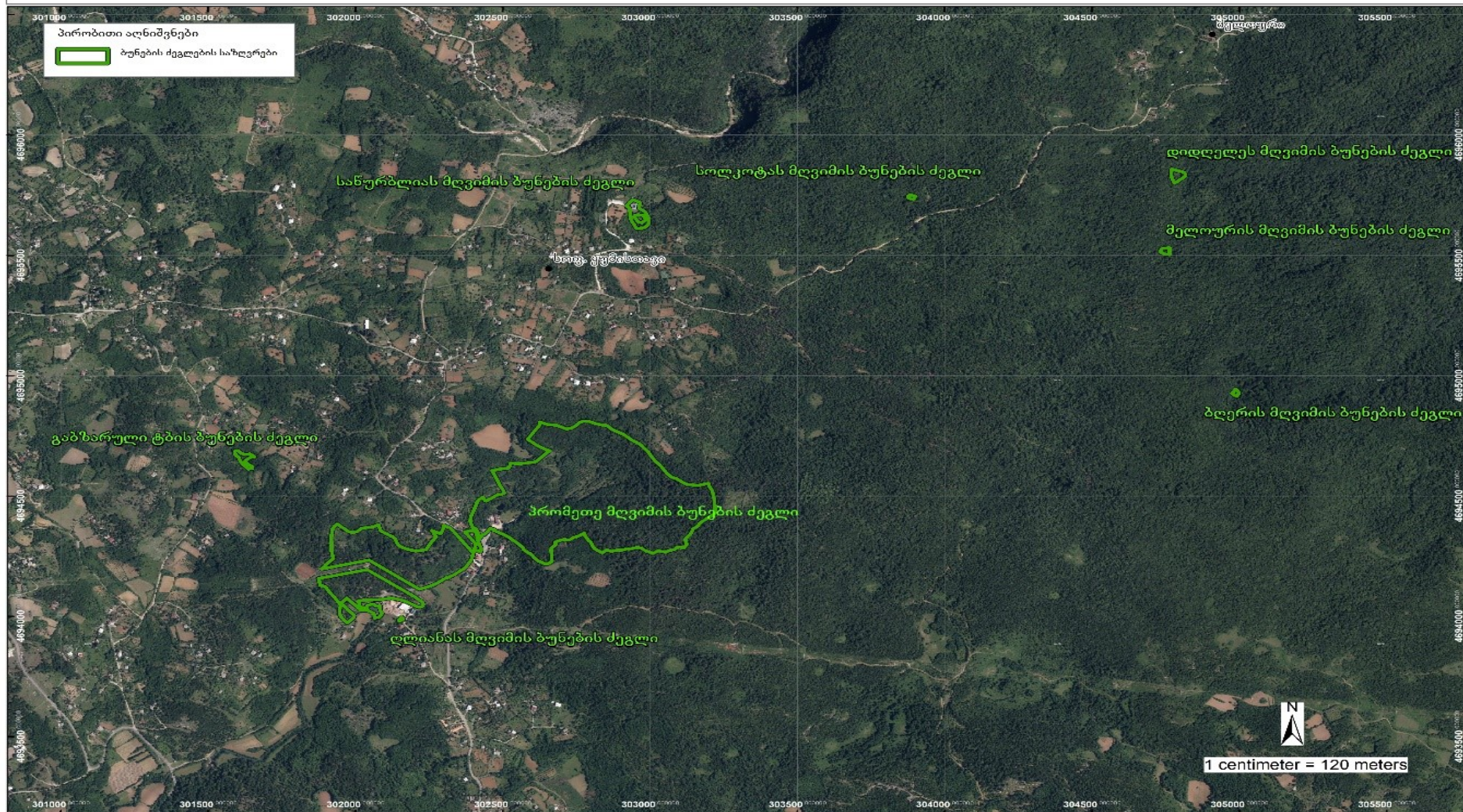
დანართი 3. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების საზღვრები:

ა)

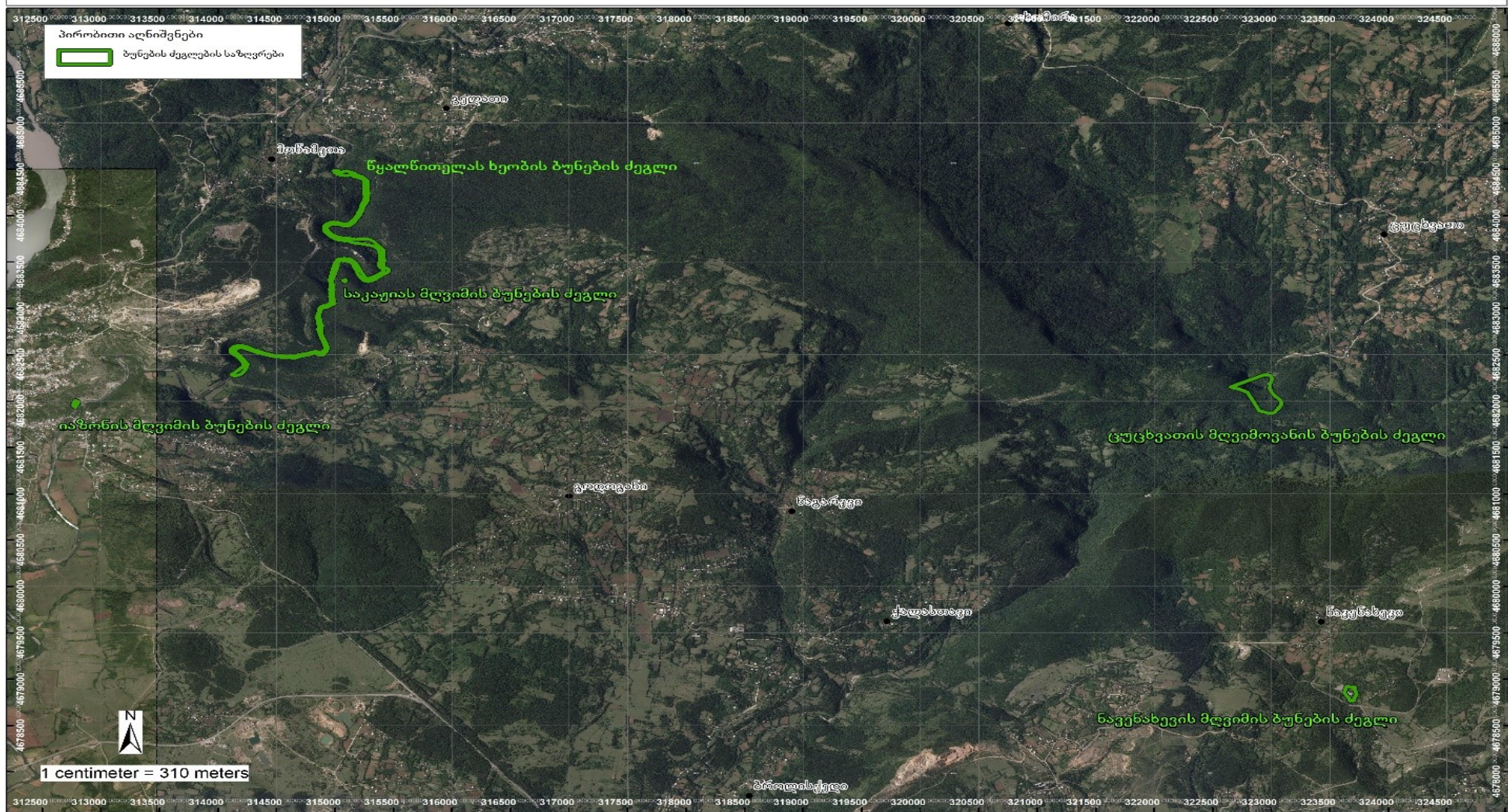
ბ)

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების საზღვრები

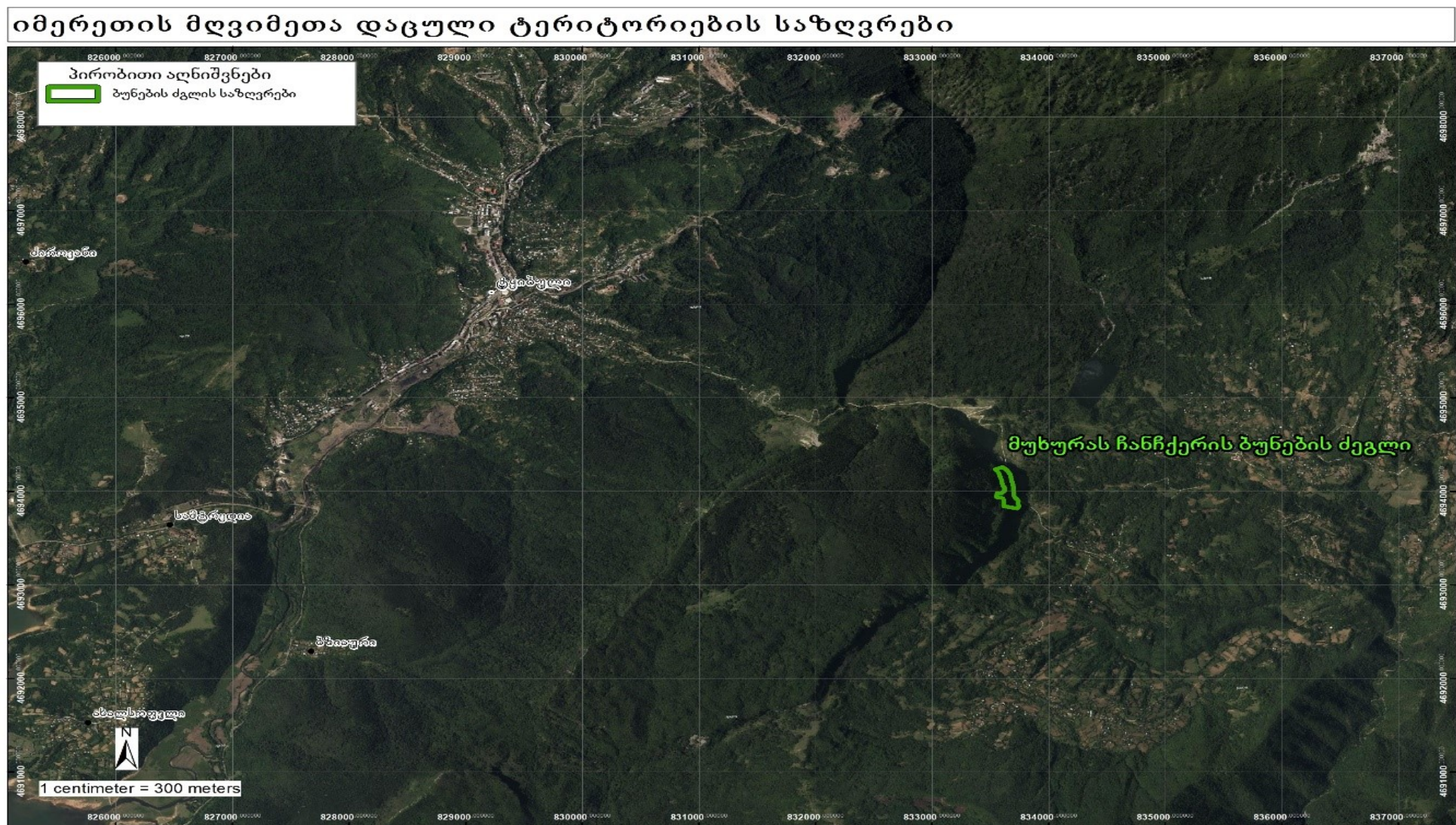

8)

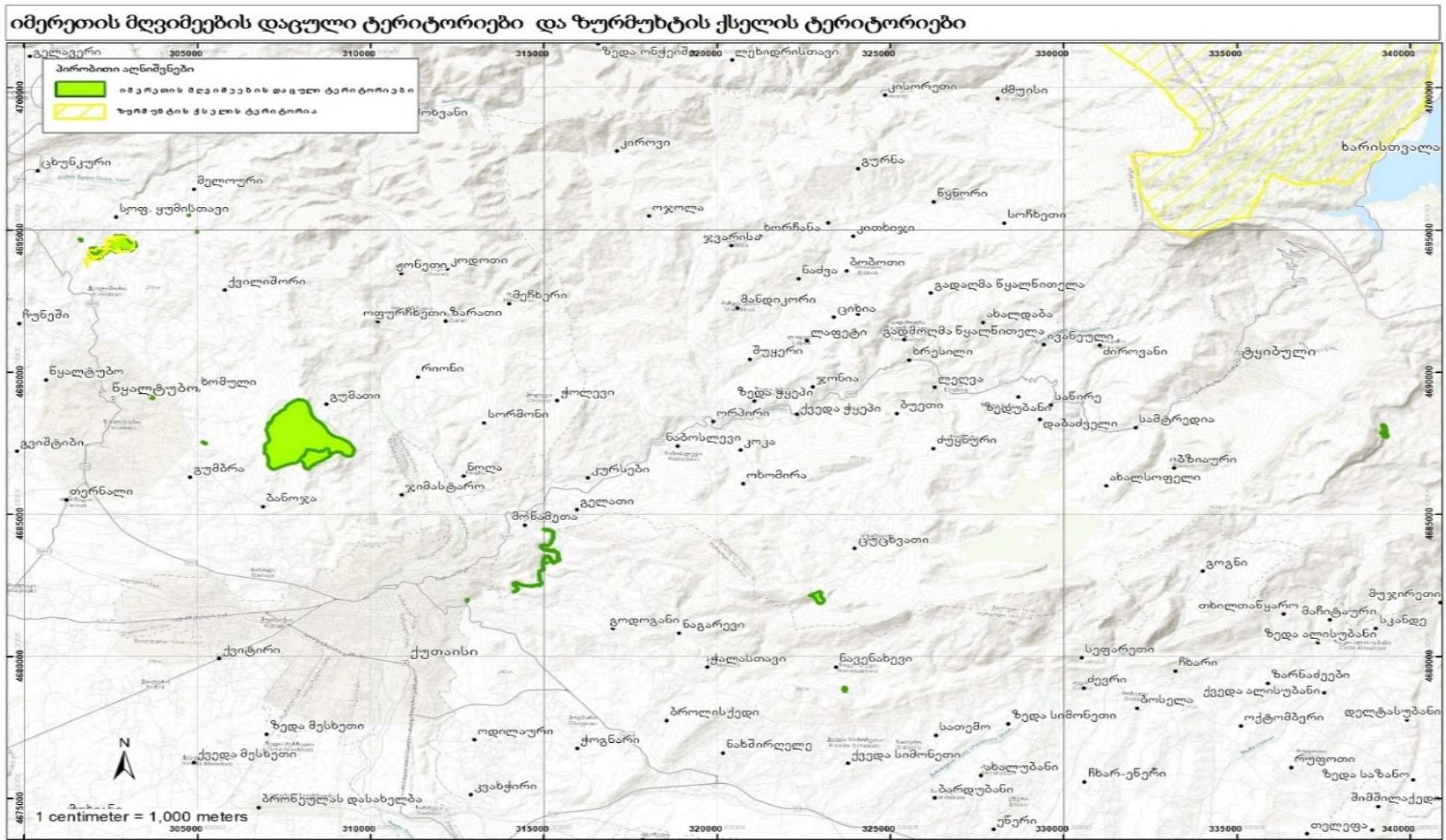
იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების საზღვრები

৯)

დანართი 4. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები და ზურმუხტის ქსელის რუკა

დანართი 5. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ფლორის/მცენარეების სია

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველო ენდემი	კავკას. ენდემი 1	საქართველო წითელი ნუსხა	IUCN -ის წითელი ნუსხა
<i>Abies nordmanniana</i> (Steven) Spach	–		X		
<i>Acer campestre</i> L.	ჩვეულებრივი ნეკერჩხალი				
<i>Acer ibericum</i> M. Bieb.	–		X		
<i>Acer laetum</i> C.A.Mey.	ქორაფი				
<i>Acer platanoides</i> L.	ლექა				
<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	მთის ბოკვი				
<i>Adiantum capillus-veneris</i> L.	ვენერას თმა				LC
<i>Aegopodium podagraria</i> L.	მარიამსხალა				
<i>Allium ursinum</i> L.	ღანძილი				
<i>Alnus barbata</i> C.A.Mey.	ჩვეულებრივი მურყანი		X		
<i>Alnus incana</i> (L.) Moench	ნაცარა მურყანი				
<i>Amelanchier ovalis</i> Medik.	–				
<i>Arum albispathum</i> Steven ex Ledeb.	ნიჟკა				
<i>Aruncus vulgaris</i> Raf.	მეკენძალა				
<i>Athyrium filix-femina</i> (L.) Roth	–				
<i>Berberis vulgaris</i> L.	ჩვეულებრივი კოწახური				
<i>Buxus colchica</i> Pojark.	კოლხური ბუჩა				
<i>Calamintha menthifolia</i> Host	–				
<i>Carex cuspidata</i> Host	ისლი				
<i>Carex digitata</i> L.	ისლი				
<i>Carex divulsa</i> Stokes	ისლი				
<i>Carex griotetii</i> Roem.	ისლი				
<i>Carex muricata</i> L.	ისლი				
<i>Carex pallescens</i> L.	ისლი				
<i>Carex pendula</i> Huds.	ისლი				
<i>Carex polyphylla</i> Kar. & Kir.	ისლი				
<i>Carex remota</i> L.	ისლი				LC
<i>Carex sylvatica</i> Huds.	ისლი				
<i>Carpinus caucasica</i> Grossh.	კავკასიური რცხილა				
<i>Carpinus orientalis</i> Mill.	ჯაგრცხილა				
<i>Castanea sativa</i> Mill.	ჩვეულებრივი წაბლი			VU	
<i>Celtis caucasica</i> Willd.	კავკასიური აკაკი				
<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	ბალი				
<i>Cerasus mahaleb</i> (L.) Miller	ბაღლოჯი				

<i>Chamaecytisus caucasicus</i> (Grossh.) Holub	–				
<i>Cicerbita pontica</i> (Boiss.) Grossh.	–				
<i>Circaea lutetiana</i> L.	თეთრძირა				
<i>Clematis vitalba</i> L.	კატაბარდა				
<i>Clinopodium umbrosum</i> (M. Bieb.) K. Koch	–				
<i>Clinopodium vulgare</i> L.	მოპიტნაო				

<i>Colutea orientalis</i> Mill.	ფუჭფუჭა				
<i>Cornus mas</i> L.	შინდი				
<i>Corylus avellana</i> L.	ჩვეულებრივი თხილი				LC
<i>Cotinus coggygria</i> Scop.	თრიმლი				
<i>Cotoneaster multiflorus</i> Bunge	ვაშლანა				
<i>Cotoneaster racemiflorus</i> (Desf.) K. Koch	–				
<i>Crataegus microphylla</i> K.Koch	წვრილფოთოლა კუნელი				
<i>Crataegus orientalis</i> M. Bieb.	კნაპა, კნაპი				
<i>Crataegus pentagyna</i> Willd.	შავი კუნელი				
<i>Cydonia oblonga</i> Mill.	კომში და ზია				
<i>Cystopteris fragilis</i> (L.) Bernh.	–				
<i>Dactylorhiza urvilleana</i> (Steud.) H. Baumann & Künkele	–				
<i>Daphne mezereum</i> L.	მაჯალვერი				
<i>Daphne pontica</i> L.	მელიქაური				
<i>Diospyros lotus</i> L.	ჩვეულებრივი ხურმა				LC
<i>Diphasium tristachium</i> Pursh	–				
<i>Dryopteris borrieri</i> (Newman) Oberh. & Tavel	ბორერის ჩადუნა				
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	ფშატი				
<i>Epilobium lanceolatum</i> Sebast. & Mauri	წყალნაწყენი				
<i>Epilobium montanum</i> L.	მთის წყალნაწყენი				
<i>Equisetum ramosissimum</i> Desf.	შვიტა				LC
<i>Equisetum sylvaticum</i> L.	შვიტა				
<i>Erythronium caucasicum</i> Woronow	კაბაჭრელა		X		
<i>Euonymus europaeus</i> L.	კოდობანა				
<i>Euonymus latifolius</i> (L.) Mill.	ტაბლაყურა				LC
<i>Euphorbia squamosa</i> Willd.	–				
<i>Fagus orientalis</i> Lipsky	აღმოსავლური წიფელი				
<i>Fragaria vesca</i> L.	მარწყვი				
<i>Frangula alnus</i> Mill.	ხეჭრელი				

<i>Fraxinus excelsior</i> L.	იფანი				
<i>Galanthus woronowii</i> Losinsk.	ვორონოვის თეთრყვავილა		X		
<i>Galeopsis bifida</i> Boenn.	–				
<i>Geranium columbinum</i> L.	ქათმისკუჭა				
<i>Geranium pyrenaicum</i> Burm.f.	–				
<i>Geranium robertianum</i> L.	უჟმურა				
<i>Geranium sylvaticum</i> L.	ტყის ნემსიწვერა				
<i>Gratiola officinalis</i> L.	–				
<i>Hedera colchica</i> (K.Koch) K.Koch	კოლხური სურო				
<i>Hedera helix</i> L.	ჩვეულებრივი სურო				
<i>Hippophaë rhamnoides</i> L.	ქაცვი				
<i>Hypericum androsaemum</i> L.	კორობელა				
<i>Hypericum hirsutum</i> L.	კრაზანა				
<i>Hypericum perforatum</i> L.	კრაზანა				

<i>Hypericum xylosteifolium</i> (Spach) N. Robson	კრაზანა		X		
<i>Ilex colchica</i> Pojark.	ბაძგი, ჭყორი				
<i>Impatiens noli-tangere</i> L.	უკადრისა				
<i>Iris colchica</i> Kem.-Nath.	კოლხური ზამზახი		X		
<i>Jasminum fruticans</i> L.	ჟასმინი				
<i>Lathraea squamaria</i> L.	ჩაწყობილა				
<i>Lathyrus roseus</i> Steven	არჯაკელი				
<i>Laurocerasus officinalis</i> M. Roem.	წყავი				
<i>Laurus nobilis</i> L.	დაფნა, კეთილშობილი დაფნა			VU	
<i>Ligustrum vulgare</i> L.	კვიდო				
<i>Lonicera caprifolium</i> L.	ჯიქა				
<i>Lonicera caucasica</i> Pall.	წერწა				
<i>Lonicera iberica</i> M.Bieb.	ქართული ცხრატყავა				
<i>Luzula forsteri</i> (Sm.) DC.					
<i>Malus orientalis</i> Uglitzk.	მაჟალო				
<i>Melissa officinalis</i> L.	ბარამბო				
<i>Mespilus germanica</i> L.	ზღმარტლი				
<i>Morus alba</i> L.	თუთა				
<i>Orchis purpurea</i> Huds.	ჯადვარი, ორქიდეა				
<i>Orobus hirsutus</i> L.	–				
<i>Orobus vernus</i> L.	ტყის ცერცველა				
<i>Ostrya carpinifolia</i> Scop.	უხრაგი			EN	

<i>Pachyphragma macrophyllum</i> (Hoffm.) N.Busch	ხახია		X		
<i>Padus avium</i> Mill.	შოთხვი				
<i>Paliurus spina-christi</i> Mill.	ძეძვი				
<i>Paris incompleta</i> M.Bieb.	ხარისთვალა		X		
<i>Periploca graeca</i> L.	ღვედკეცი				
<i>Petasites albus</i> (L.) Gaertn.	ბურეა				
<i>Philadelphus caucasicus</i> Koehne	უცვეთელა		X		
<i>Pinus sosnowskyi</i> Nakai	კავკასიური ფიჭვი				
<i>Platanthera chlorantha</i> (Custer) Rchb.	ორფოთოლა				
<i>Polygonatum glaberrimum</i> K.Koch	სვინტრი		X		
<i>Polygonatum multiflorum</i> (L.) All.	სვინტრი				
<i>Polygonatum orientale</i> Desf.	სვინტრი				
<i>Polypodium vulgare</i> L.	კილამურა				
<i>Polystichum aculeatum</i> (L.) Roth	–				
<i>Populus alba</i> L.	თეთრი ხვალა				
<i>Populus hybrida</i> M.Bieb.	ხვალა, ჭალის ვერხვი				
<i>Populus nigra</i> L.	ოფი				LC
<i>Populus tremula</i> L.	ვერხვი				
<i>Potentilla erecta</i> (L.) Räusch.	ოთხფურცელა მარწყვაბალახი				
<i>Potentilla imerethica</i> Gagnidze & Sokhadze	იმერული მარწყვაბალახი		X		
<i>Prunus divaricata</i> Ledeb.	ტყემალი				
<i>Prunus spinosa</i> L.	კვრინჩხი				

<i>Pteris cretica</i> L.	ტაბელა				
<i>Pterocarya pterocarpa</i> (Michx.) Kunth ex Iljinsk.	ლაფანი			VU	Lower Risk/least concern ver 2.3
<i>Punica granatum</i> L.	ბროწეული				
<i>Pyracantha coccinea</i> (L.) M.Roem.	ჩიტავაშლა				
<i>Pyrus caucasica</i> Fed.	პანტა				
<i>Pyrus georgica</i> Kuth.	ქართული ბერყენა				
<i>Pyrus salicifolia</i> Pall.	ბერყენა				
<i>Quercus hartwissiana</i> Steven	კოლხური მუხა				
<i>Quercus iberica</i> Steven ex M.Bieb.	ქართული მუხა				
<i>Quercus imeretina</i> Steven ex Woronow	იმერული მუხა		X		
<i>Quercus macranthera</i> Fisch. & C. A. Mey. ex Hohen.	მაღალმთის მუხა			VU	
<i>Quercus pedunculiflora</i> K.Koch	ყუნწიანი მუხა			VU	

<i>Rhamnus cathartica</i> L.	ხეშავი				
<i>Rhamnus imeretina</i> Booth, Petz. & Kirchn.	იმერული ხეჭრელი		☐		
<i>Rhododendron luteum</i> Sweet	იელი				
<i>Rhododendron ponticum</i> L.	პონტური შქერი				
<i>Ribes alpinum</i> L.	მთის მოცხარი, ლაბა				
<i>Ribes biebersteinii</i> DC.	კლდის მოცხარი		☐		
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	ეკლის ხე, ცრუაკაცია				LC
<i>Rosa canina</i> L.	ასკილი				
<i>Rosa gallica</i> L.	დამასკური ვარდი, კაზანლიკური ვარდი				
<i>Rubus caucasicus</i> Focke	მაყვალი				
<i>Rubus idaeus</i> L.	ჟოლო				
<i>Ruscus colchicus</i> Yeo	კოლხური მაყვალი				
<i>Ruscus ponticus</i> Woronow	თაგვისარა				
<i>Salix caprea</i> L.	მდგნალი				
<i>Salix pseudomedemii</i> E. Wolf	–				
<i>Salix viminalis</i> L.	მანეული				
<i>Salvia glutinosa</i> L.	შალამანდილი				
<i>Sambucus nigra</i> L.	დიდგულა				
<i>Sanicula europaea</i> L.	ქრისტესბეჭედა				
<i>Saxifraga cymbalaria</i> L.	–				
<i>Scilla bifolia</i> L.	ორფოთოლა ცისტვალა				
<i>Scilla siberica</i> Haw.	ცისტვალა				
<i>Scopolia carniolica</i> Jacq.	–				
<i>Scrophularia nodosa</i> L.	შავწამალა				
<i>Scutellaria altissima</i> L.	მუზარადა				
<i>Scutellaria galericulata</i> L.	მუზარადა				
<i>Selaginella helvetica</i> (L.) Spring	–				
<i>Smilax excelsa</i> L.	ეკალიჭი				
<i>Sorbus graeca</i> (Spach) Schauer	ამპურა				
<i>Sorbus torminalis</i> (L.) Crantz	თამელი				
<i>Spiraea hypericifolia</i> L.	კრაზანაფოთოლა გრაკლა				
<i>Stachys sylvatica</i> L.	ყვანჩალა				
<i>Staphylea colchica</i> Steven	კოლხური ჯონჯოლი		☐	VU	
<i>Staphylea pinnata</i> L.	ჩვეულებრივი ჯონჯოლი				
<i>Swida australis</i> (C.A.Mey.) Pojark. ex Grossh.	შინდანწლა				
<i>Tamarix smyrnensis</i> Bunge	იალლუნი				

<i>Tamus communis</i> L.	ძაღლის სატაცური, მიხელტა				
<i>Taxus baccata</i> L.	ურთხელი			VU	LC
<i>Thelypteris palustris</i> Schott	–				
<i>Tilia caucasica</i> Rupr.	ცაცხვი				
<i>Tilia cordata</i> Mill.	წვრილფოთოლა ცაცხვი				
<i>Ulmus carpinifolia</i> Gled.	–				
<i>Ulmus glabra</i> Huds.	თელა			VU	
<i>Vaccinium arctostaphylos</i> L.	მაღალი მოცვი				
<i>Vaccinium myrtillus</i> L.	მოცვი				
<i>Vaccinium vitis-idaea</i> L.	წითელი მოცვი				
<i>Veronica iberethica</i> Kem. -Nath.	იმერული ბოსტნის ია		□		
<i>Veronica magna</i> M.A.Fisch.	მკერვალა				
<i>Veronica nigricans</i> K.Koch	ბოსტნის ია				
<i>Veronica officinalis</i> L.	დედოფლისთითა				
<i>Viburnum lantana</i> L.	უზანი				
<i>Viburnum opulus</i> L.	მახველი				
<i>Viburnum opulus</i> L.	მახველა, მახველი				
<i>Viburnum orientale</i> Pall.	მოლოზანა				
<i>Viola odorata</i> L.	–				
<i>Viscum album</i> L.	ფითრი				
<i>Vitis sylvestris</i> C.C.Gmel.	უსურვაზი				
<i>Zelkova carpinifolia</i> (Pall.) K. Koch	ძელქვა				

დანართი 6. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების სოკოები

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართ. ენდემი	კავკას. ენდემი	საქართ. წითელი ნუსხა	IUCN -ის წითელი ნუსხა
<i>Agaricus silvaticus</i> Schaeff.	ტყის კამა				
<i>Amanita caesarea</i> (Scop.) Pers.	ნიყვი				
<i>Amanita citrina</i> Pers.	ბილწა სოკო				
<i>Amanita fulva</i> Fr.	წაბლისფერი ლივლივა				
<i>Amanita gemmata</i> (Fr.) Bertill.	ყვითელი ბილწა სოკო				
<i>Amanita muscaria</i> (L.) Lam.	ცადაყვანა				
<i>Amanita pantherina</i> (DC.) Krombh.	თავჭედილა				
<i>Amanita rubescens</i> Pers.	მარწყვიო				
<i>Amanita vaginata</i> (Bull.) Lam.	რუხი ლივლივა				
<i>Armillariella mellea</i> (Vahl) P. Karst.	მანჭკვალა				
<i>Astraeus hygrometricus</i> (Pers.) Morgan	მიწისვარსკვლავა				

<i>Boletus edulis</i> Bull.	დათვის სოკო				
<i>Boletus erythropus</i> Pers.	წითელფეხა მუხისძირა				
<i>Boletus luridus</i> Sowerby	მუხისძირა				
<i>Boletus satanas</i> Lenz	სატანას სოკო				
<i>Calocera viscosa</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Cantharellus cibarius</i> Fr.	მიქლიო (ქათამზარკალა)				
<i>Ceratocystis ulmi</i> (Buisman) C. Moreau	–				
<i>Cerrena unicolor</i> (Bull.) Murrill	–				
<i>Clithris quercina</i> (Fr.) P. Karst.	–				
<i>Clitocybe nebularis</i> (Batsch) P. Kumm.	მინდვრის სოკო				
<i>Clitopilus prunulus</i> (Scop.) P. Kumm.	ალუბლისძირა				
<i>Coccomyces dentatus</i> (J.C. Schmidt & Kunze) Sacc.					
<i>Collybia confluens</i> (Pers.) P. Kumm.	–				
<i>Collybia dryophila</i> (Bull.) P. Kumm.	გაზაფხულის მანჭკვალა				
<i>Conocybe tenera</i> (Schaeff.) Fayod	–				
<i>Coprinus disseminatus</i> (Pers.) Gray	–				
<i>Coprinus micaceus</i> (Bull.) Fr.	მგლის სოკო				
<i>Coriolus hirsutus</i> (Wulfen) Pat.	–				
<i>Coriolus pubescens</i> (Schumach.) Quél.	–				
<i>Coriolus versicolor</i> (L.) Quél.	–				
<i>Coriolus zonatus</i> (Nees) Quél.	–				
<i>Craterellus cornucopioides</i> (L.) Pers.	ძაბრა სოკო				
<i>Crepidotus applanatus</i> (Pers.) P. Kumm.	–				
<i>Crepidotus mollis</i> (Schaeff.) Staude	–				
<i>Cyathus striatus</i> (Pers.) Fr.	ჩიტისბუდა				
<i>Daedalea quercina</i> (L.) Pers.	–				
<i>Daldinia concentrica</i> (Bolton) Ces. & De Not.	–				
<i>Diatrype disciformis</i> (Hoffm.) Fr.	–				
<i>Diatrype stigma</i> (Hoffm.) Fr.	–				
<i>Exobasidium discoideum</i> Ellis	–				
<i>Fistulina hepatica</i> (Schaeff.) With.	ღვიძლა სოკო				
<i>Flammulina velutipes</i> (Curtis) Singer	ზამთრის სოკო				
<i>Fomes fomentarius</i> (L.) Fr.	–				
<i>Ganoderma applanatum</i> (Pers.) Pat.	–				
<i>Ganoderma lucidum</i> (Curtis) P. Karst.	–				
<i>Gymnosporangium clavariiforme</i> Dietel	ჟანგა				
<i>Gymnosporangium juniperi</i> S. Ito	ჟანგა				

<i>Gymnosporangium juniperinum</i> Shirai	ჟანგა				
<i>Gymnosporangium sabinae</i> (Dicks.) G. Winter	ჟანგა				
<i>Hebeloma crustuliniforme</i> (Bull.) Quél.	ცრუხრაშუნა				
<i>Helotium citrinum</i> (Hedw.) Fr.	–				
<i>Helotium herbarum</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Hericium coralloides</i> (Scop.) Pers.	ირმისბაწარა				
<i>Hericium erinaceum</i> (Bull.) Pers.	გულა სოკო				
<i>Heterosphaeria patella</i> (Tode) Grev.	–				

<i>Hirschioporus pargamensis</i> (Fr.) Bondartsev & Singer	–				
<i>Hydnum repandum</i> L.	ირმისტუჩა				
<i>Hymenochaete tabacina</i> (Sowerby) Lév.	–				
<i>Hypholoma fasciculare</i> (Huds.) P. Kumm.	მანჭკვალას მატყუარა				
<i>Hypholoma sublateritium</i> (Schaeff.) Quél.	ცრუმანჭკვალა				
<i>Hypoxylon coccineum</i> Bull.	–				
<i>Hypoxylon fuscum</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Inonotus cuticularis</i> (Bull.) P. Karst.	–				
<i>Irpex lacteus</i> (Fr.) Fr.	–				
<i>Kuehneromyces mutabilis</i> (Schaeff.) Singer & A.H. Sm.	ზაფხულის მანჭკვალა				
<i>Laccaria laccata</i> (Scop.) Cooke	მარტიო				
<i>Lachnum bicolor</i> (Bull.) P. Karst.	–				
<i>Lactarius insulsus</i> (Fr.) Fr.	–				
<i>Lactarius piperatus</i> (L.) Pers.	არყა				
<i>Lactarius subdulcis</i> (Pers.) Gray	–				
<i>Lactarius vellereus</i> (Fr.) Fr.	სავარცხელა				
<i>Lactarius volemus</i> (Fr.) Fr.	ჭექკეტა				
<i>Lactarius zonarius</i> (Bull.) Fr.	–				
<i>Laetiporus sulphureus</i> (Bull.) Murrill	ყვითელი აბედა				
<i>Lasiobotrys lonicerae</i> (Fr.) Kunze	–				
<i>Leccinum aurantiacum</i> (Bull.) Gray	ვერხვისძირა				
<i>Leccinum crocipodium</i> (Letell.) Watling	ბებერა სოკო				
<i>Leccinum griseum</i> (Quél.) Singer	რცხილისძირა				
<i>Lenzites betulina</i> (L.) Fr.	–				
<i>Leotia gelatinosa</i> Hill	–				
<i>Lepiota acutesquamosa</i> (Weinm.) P. Kumm.	ეკლებიანი ლეპიოტა				

<i>Lepiota clypeolaria</i> (Bull.) P. Kumm.	ვარისებრი ლეპიოტა				
<i>Lepiota naucina</i> (Fr.) P. Kumm.	წითელფირფიტა ლეპიოტა				
<i>Leptosphaeria doliolum</i> (Pers.) Ces. & De Not.	–				
<i>Leptosphaeria rusci</i> (Fr.) Sacc.	–				
<i>Lycoperdon perlatum</i> Pers.	ხორკლებიანი გუდაფშუკა				
<i>Lycoperdon pyriforme</i> Schaeff.	მსხლისებრი გუდაფშუკა				
<i>Macrolepiota procera</i> (Scop.) Singer	წეროსწვივა (მგზავრიო)				
<i>Macrolepiota rhacodes</i> (Vittad.) Singer	რბილობწითელა წეროსწვივა				
<i>Mamiania coryli</i> De Not.	–				
<i>Mamiania fimbriata</i> (Pers.) Ces. & De Not.	–				
<i>Marasmius alliaceus</i> (Jacq.) Fr.	სანელებელა				
<i>Marasmius androsaceus</i> (L.) Fr.	–				
<i>Massaria foedans</i> (Fr.) Fr.	–				
<i>Melampsora alli</i> Kleb.	–				
<i>Melampsora salicina</i> Desm.	–				
<i>Melampsora tremulae</i> Tul. & C. Tul.	–				
<i>Microsphaera alphitoides</i> Griffon & Maubl.	–				
<i>Microsphaera berberidis</i> (DC.) Lév.	–				
<i>Mycena alcalina</i> (Fr.) P. Kumm.	–				
<i>Mycena galericulata</i> (Scop.) Gray	ჩაჩისებრი მიცენა				
<i>Mycena polygramma</i> (Bull.) Gray	ფეხწიბოიანი მიცენა				
<i>Mycena pura</i> (Pers.) P. Kumm.	ლურჯი მიცენა				
<i>Mycosphaerella morifolia</i> (Pass.) Cruchet	–				
<i>Nectria cinnabarina</i> (Tode) Fr.	–				
<i>Nectria ditissima</i> Tul. & C. Tul.	–				
<i>Omphalina umbellifera</i> (L.) Quél.	–				
<i>Ophiobolus herpotrichus</i> (Fr.) Sacc.	–				
<i>Oudemansiella mucida</i> (Schrاد.) Höhn.	ლორწოვანი მანჭკვალა				
<i>Oudemansiella platyphylla</i> (Pers.) M.M. Moser	განიერფირფიტაიანი უდემანსიელა				
<i>Oudemansiella radicata</i> (Relhan) Singer	ფეხფესვა უდემანსიელა				
<i>Panellus stipticus</i> (Bull.) P. Karst.	–				
<i>Panus rudis</i> Fr.	ყველის სოკო				
<i>Panus tigrinus</i> (Bull.) Singer	–				
<i>Paxillus atrotomentosus</i> (Batsch) Fr.	შავფეხა ღორის სოკო				

<i>Paxillus involutus</i> (Batsch) Fr.	ღორის სოკო				
<i>Phallus impudicus</i> L.	ქვეყნის გული				
<i>Phellinus ferruginosus</i> (Schrad.) Pat.	–				
<i>Phellinus igniarius</i> (L.) Quél.	–				
<i>Phellinus ribis</i> (Schumacher) Quél.	–				
<i>Phellinus tremulae</i> (Bondartsev) Bondartsev & P.N. Borisov	–				
<i>Pholiota aurivella</i> (Batsch) P. Kumm.	ოქროსფერი ქერცლოვანა				
<i>Pholiota squarrosa</i> (Vahl) P. Kumm.	ქერცლოვანა				
<i>Phragmidium disciflorum</i> (Tode) J. James	–				
<i>Phragmidium rubi</i> (Pers.) G. Winter	–				
<i>Phragmidium rubi-ideae</i> (DC.) P. Karst.	–				
<i>Phyllactinia suffulta</i> (Rebent.) Sacc.	–				
<i>Phyllotopsis nidulans</i> (Pers.) Singer	–				
<i>Pleospora herbarum</i> P. Karst.	–				
<i>Pleurotus cornucopiae</i> (Paulet) Rolland	მაჩალო				
<i>Pleurotus ostreatus</i> (Jacq.) P. Kumm.	ხეთამხალი (კალმახა, ტყუბელა, წიფლის სოკო, ხის სოკო)				
<i>Pluteus atricapillus</i> (Batsch) Fayod	ირმის პლუტეუსი				
<i>Polyporus arcularius</i> Lázaro Ibiza	–				
<i>Polyporus coronatus</i> Rostk.	–				
<i>Polyporus picipes</i> Fr.	–				
<i>Polyporus squamosus</i> (Huds.) Fr.	ძერანა სოკო				
<i>Polyporus varius</i> Grev.	–				

<i>Psathyrella candolleana</i> (Fr.) Maire	–				
<i>Psathyrella hydrophila</i> (Bull.) Maire	–				
<i>Rhytisma acerinum</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Rhytisma punctatum</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Rosellinia necatrix</i> Berl. ex Prill.	–				
<i>Rozites caperatus</i> (Pers.) P. Karst.	ქამასებრი				
<i>Russula adusta</i> (Pers.) Fr.	მურა სოკო				
<i>Russula aeruginea</i> Lindbl. ex Fr.	მტრედო				
<i>Russula cyanoxantha</i> (Schaeff.) Fr.	ღვინო				
<i>Russula delica</i> Fr.	ცხენისკბილა				
<i>Russula emetica</i> (Schaeff.) Pers.	ზღავანა				
<i>Russula foetens</i> Pers.	მყრალი ხრაშუნა				
<i>Russula lepida</i> Fr.	წითელკაბა (წითლი)				
<i>Russula lutea</i> (Huds.) Gray	ფქვილი				

<i>Russula virescens</i> (Schaeff.) Fr.	ხახვილო				
<i>Russula xerampelina</i> (Schaeff.) Fr.	არომატული ხრამუნა				
<i>Sarcodon imbricatus</i> (L.) P. Karst.	ირემა სოკო				
<i>Schizophyllum commune</i> Fr.	–				
<i>Scleroderma aurantium</i> (L.) Pers.	ცრუ გუდაფშუკა				
<i>Septotinia populiperda</i> Waterman & E.K. Cash	–				
<i>Serpula lacrimans</i> (Wulfen) J. Schröt.	–				
<i>Sparassis crispa</i> (Wulfen) Fr.	ღაქაქო				
<i>Stereum hirsutum</i> (Willd.) Pers.	–				
<i>Stropharia aeruginosa</i> (Curtis) Quél.	ლურჯ-მწვანე სტროფარია				
<i>Tapesia fusca</i> (Pers.) Fuckel	–				
<i>Taphrina caerulescens</i> (Desm. & Mont.) Tul.	–				
<i>Taphrina ostryae</i> C.Massal.	–				
<i>Taphrina ulmi</i> (Fuckel) Johanson	–				
<i>Trametes gibbosa</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Tricholoma terreum</i> (Schaeff.) P. Kumm.	–				
<i>Tricholomopsis rutilans</i> (Schaeff.) Singer	–				
<i>Tubaria furfuracea</i> (Pers.) Gillet	–				
<i>Tympanis alnea</i> (Pers.) Fr.	–				
<i>Uncinula aceris</i> (DC.) Sacc.	ნაცროვანი სოკო				
<i>Uromyces coluteae</i> Arthur	გუდაფშუტა				
<i>Ustulina vulgaris</i> Tul. & C. Tul.	–				
<i>Valsa spinosa</i> (Pers.) Nitschke	–				
<i>Volvariella bombycina</i> (Schaeff.) Singer	–				
<i>Xerocomus chrysenteron</i> (Bull.) Quél.	აბრეშუმისებრი ვოლვარიელა				
<i>Xerocomus subtomentosus</i> (L.) Quél.	მწვანე ხავსის სოკო				
<i>Xylaria hypoxylon</i> (L.) Grev.	–				
<i>Xylaria polymorpha</i> (Pers.) Grev.	–				

დანართი 7. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ფაუნის სახეობების
სიები
ა) ძუძუმწოვრები:

ლათინური სახელწოდება	გამოყენებადი სინონიმი	ქართული სახელწოდება	საქართველო	კავკასი	საქართველო	IUCN - ის წითელი ნუსხა
<i>Apodemus mystacinus</i> ¹		ფართოკბილა თაგვი				LC
<i>Apodemus uralensis</i> ¹	<i>Apodemus sylvaticus</i>	მცირე თაგვი				LC
<i>Apodemus whiterbyi</i> ¹	<i>Apodemus fulvipectus</i>	სტეპის თაგვი				LC
<i>Arvicola amphibius</i> ¹	<i>Arvicola terrestris</i>	წყლის მემინდვრია				LC
<i>Barbastella barbastellus</i> ¹		ევროპული მაჩქათელა				NT
<i>Canis aureus</i> ¹		ტურა				LC
<i>Canis lupus</i> ¹		მგელი				LC
<i>Capreolus capreolus</i> ¹		შველი				LC
<i>Chionomys roberti</i> ¹		რობერტის მემინდვრია		X		LC
<i>Crociodura suoveolens gueldenstaedtii</i> ¹	<i>Crociodura gueldenstaedtii</i>	მცირე კბილთეთრა		endemic subspecies		LC
<i>Crociodura leucodon</i> ¹		თეთრმუცელა კბილთეთრა				LC
<i>Dryomys nitedula</i> ¹		ტყის ძილგუდა				LC
<i>Eptesicus serotinus</i> ¹		ჩვეულებრივი მეგვიანე				LC
<i>Erinaceus concolor</i> ¹		სამხრეთული თეთრგულა ზღარზი				LC
<i>Felis sylvestris</i> ¹		გარეული კატა				LC
<i>Glis glis</i> ¹	<i>Myoxus glis</i>	დიდი ძილგუდა				LC
<i>Lepus europaeus</i> ¹		კურდღელი				LC
<i>Martes foina</i> ¹		ქვის კვერნა				LC
<i>Martes martes</i> ¹		ტყის კვერნა				LC
<i>Meles meles</i> ¹		მაჩვი				LC
<i>Microtus majori</i> ¹	<i>Terricola majori</i>	ბუჩქნარის მემინდვრია				LC
<i>Miniopterus schreibersii</i> ¹		ჩვეულებრივი ფრთაგრძელი				NT
<i>Mus musculus</i> ¹	<i>Mus domesticus</i>	სახლის თაგვი				LC
<i>Myotis bechsteinii</i> ¹		გრძელყურა მლამიობი			VU	NT
<i>Myotis blythii</i> ¹		წვეტყურა მლამიობი				LC
<i>Myotis brandtii</i> ¹		ბრანდტის მლამიობი				LC

<i>Myotis emarginatus</i> ¹		სამფერი მლამიობი				LC
<i>Myotis mystacinus Kuhl.</i> ¹		ულვაშა მლამიობი				LC
<i>Myotis nattereri</i> ¹		ნატერერის მლამიობი				LC
<i>Neomys teres</i> ¹	<i>Neomys schelkownikowi</i>	ამიერკავკასიური წყლის ბიგა		X		LC
<i>Nyctalus lasiopterus</i> ¹		გიგანტური მელამურა				NT
<i>Nyctalus leisleri</i> ¹		მცირე მელამურა				LC
<i>Nyctalus noctula</i> ¹		წითური მელამურა				LC
<i>Pipistrellus nathusii</i> ¹		ტყის ღამორი				LC
<i>Pipistrellus pipistrelus</i> ¹		ჯუჯა ღამორი				LC
<i>Pipistrellus savii</i> ¹	<i>Hypsignathus savii</i>	სავის ღამორი				LC
<i>Plecotus auritus</i> ¹		რუხი ყურა				LC
<i>Plecotus austriacus</i> ¹	<i>Plecotus macrobullaris</i>	კავკასიური ყურა				LC
<i>Procyon lotor</i> ¹		ენოტი				LC
<i>Prometheomys schaposchnikovi</i> ¹		პრომეთეს მემინდვრია		X	VU	NT
<i>Rattus norvegicus</i> ¹		რუხი ვირთაგვა				LC
<i>Rattus rattus</i> ¹		შავი ვირთაგვა				LC
<i>Rhinolophus euryale</i> ¹		სამხრეთული ცხვირნალა			VU	NT
<i>Rhinolophus hipposideros Bechtein.</i> ¹		მცირე ცხვირნალა				LC
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> ¹		დიდი ცხვირნალა				LC
<i>Rhinolophus mehelyi</i> ¹		მეჭელის ცხვირნალა			VU	VU
<i>Sciurus anomalus</i> ¹		კავკასიური ციყვი		X	VU	LC
<i>Sciurus vulgaris</i> ¹		წითელი ციყვი				LC
<i>Sorex raddei</i> ¹		რადეს ბიგა		X		LC
<i>Sorex satunini</i> ¹	<i>Sorex caucasica</i>	კავკასიური ბიგა		X		LC
<i>Sorex volnuchini</i> ¹		პატარა ბიგა		X		LC
<i>Talpa caucasica</i> ¹		კავკასიური თხუნელა		X		LC
<i>Talpa levantis</i> ¹		თხუნელა				LC
<i>Vespertilio murinus</i> ¹		ჩვეულებრივი ღამურა				LC
<i>Vulpes vulpes</i> ¹		მელა				LC

ბ) ფრინველები:

ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება	საქართ. წითელი ნუსხა	IUCN - ის წითელი ნუსხა
<i>Accipiter brevipes</i>	კორცქვიტა	Levant Sparrowha	VU	LC
<i>Accipiter gentilis</i>	ქორი	Northern Goshawk		LC
<i>Accipiter nisus</i>	მიმინო	Eurasian Sparrowha		LC
<i>Aegolius funereus caucasicus</i>	ბუკიოტი	Boreal Owl	VU	LC
<i>Aegithalos caudatus</i>	თოხიტარა	Long- tailed Tit		LC
<i>Aquila clanga</i>	დიდი მყივანი არწივი	Greater Spotted Eagle	VU	VU
<i>Aquila heliaca</i>	ბეგობის არწივი	Eastern Imperial Eagle	VU	VU
<i>Aquilla nipalensis</i>	ველის არწივი	Steppe Eagle		LC
<i>Asio otus otus</i>				
<i>Athene noctua indigena</i>	ჭოტი	Little Owl		LC
<i>Bubo bubo</i>	ზარნაშო	Eurasian Eagle-owl		LC
<i>Buteo buteo</i>	ჩვეულებრივი კაკაჩა	Common Buzzard		LC
<i>Buteo lagopus</i>	ფეხბანჯგვლიანი კაკაჩა	Rough- legged Hawk		LC
<i>Buteo rufinus</i>	ველის კაკაჩა	Long- legged Buzzard	VU	LC
<i>Caprimulgus europaeus</i>	უფეხურა (ბოლოკარკაზი)	Eurasian Nightjar Eagle		LC
<i>Carduelis carduelis</i>	ჩიტბატონა	Eurasian Goldfinch		LC
<i>Carduelis carduelis chloris</i>	მწვანულა	European Greenfinch		LC
<i>Certhia familiaris</i>	ჩვეულებრივი მგლინავა	Eurasian Treecreeper		LC
<i>Circaetus gallicus</i>	გველიჭამია (ძერაბოტი)	Short-toed Snake		LC
<i>Circus aeruginosus</i>	ჭაობის ძელკორი	Western Marsh		LC
<i>Circus cyaneus</i>	მინდვრის ელკორი (მინდვრის ბოლობოჭედა)	Northern Harrier		LC
<i>Circus macrourus</i>	ველის ძელკორი	Pallid Harrier		NT
<i>Circus pygargus</i>	მდელოს ძელკორი	Montagu's Harrier		LC
<i>Coccothraust es coccothraustes</i>	კულუმბური	Hawfinch		LC
<i>Columba oenas</i>	გულიო	Stock Dove		LC
<i>Columba palumbus</i>	ქედანი	Common Wood Pigeon		LC
<i>Corvus corax</i>	ყორანი	Common Raven		LC
<i>Corvus corone</i>	რუხი ყვავი	Hooded crow		LC
<i>Cuculus canorus</i>	ჩვეულებრივი გუგული	Common Cuckoo		LC
<i>Dendrocopos major</i>	დიდი ჭრელი კოდალა	Great Spotted Woodpeck		LC

<i>Dendrocopos medius</i>	საშუალო ჭრელი კოდალა	Middle Spotted Woodpecker		LC
<i>Dendrocopos minor</i>	მცირე ჭრელი კოდალა	Lesser Spotted Woodpecker		LC
<i>Emberiza cia</i>	კლდის გრატა	Rock Bunting		LC
<i>Erithacus rubecula</i>	გულწითელა	European Robin		LC
<i>Falco columbarius</i>	ალალი	Merlin		LC
<i>Falco naumanni</i>	ველის კირკიტა	Lesser Kestrel	CR	LC
<i>Falco peregrinus</i>	შავარდენი	Peregrine Falcon		LC
<i>Falco subbuteo</i>	მარჯანი	Eurasian Hobby		LC
<i>Falco tinnunculus</i>	კირკიტა	Common Kestrel		LC
<i>Ficedula parva</i>	მცირე მემატლია	Red- breasted Flycatcher		LC
<i>Fringilla coelebs</i>	ნიბლია	Eurasian Chaffinch		LC
<i>Garrulus glandarius</i>	ჩხიკვი	Eurasian Jay		LC
<i>Hieraaetus pennatus</i>	ჩია არწივი	Booted Eagle		LC
<i>Jynx torquilla</i>	მაქცია	Eurasian Wryneck		LC
<i>Lanius collurio</i>	ჩვეულებრივი ღაჭო	Red- backed Shrike		LC
<i>Luscinia megarhynchos</i>	ჩვეულებრივი ბულბული	Common Nightingale		LC
<i>Milvus migrans</i>	ბერა	Black Kite		LC
<i>Motacilla alba</i>	წყალწყალა	White Wagtail		LC
<i>Motacilla cinerea</i>	ბძეწვია – რუხი ბოლოქანქარა	Grey Wagtail		LC
<i>Muscicapa striata</i>	ჭრელი მემატლია	Spotted Flycatcher		LC
<i>Oriolus oriolus</i>	მოლალური	Eurasian Golden Oriole		LC
<i>Otus scops</i>	წყრომი	Common Scops-owl		LC
<i>Pandion haliaetus</i>	შაკი	Osprey		LC
<i>Parus ater</i>	შავი წივწივა	Coal Tit		LC
<i>Parus caeruleus</i>	წიწკანა	Blue Tit		LC
<i>Parus major</i>	დიდი წივწივა	Great Tit		LC
<i>Parus palustris</i>	ჭაობის წივწივა	Marsh Tit		LC
<i>Passer domesticus</i>	სახლის ბუღურა	House Sparrow		LC
<i>Pernis apivorus</i>	კრაზანაჭამია	European Honey- buzzard		LC
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ჩვეულებრივი ბოლოცეცხლა	Common Redstart		LC
<i>Phylloscopus collybita</i>	ქედია ყარანა	Common Chiffchaff		LC
<i>Picus viridis</i>	მწვანე კოდალა	European green woodpecker		LC
<i>Prunella modularis</i>	ტყის ჭვინტაკა	Dunnock		LC
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	სტვენია	Eurasian bullfinch, common bullfinch or bullfinch		LC

<i>Saxicola Torquata, synonym Saxicola rubicola</i>	შავთავა ოვსადი	Common Stonechat		LC
<i>Sitta europaea</i>	ჩვეულებრივი ხეცოცია	Eurasian Nuthatch		LC
<i>Strix aluco</i>	ტყის ბუ	Tawny Owl		LC
<i>Sylvia atricapilla</i>	შავთავა ასპუჯაკა			LC
<i>Sylvia communis</i>	დიდი თეთრყელა ასპუჯაკა	Greater Whitethroat		LC
<i>Troglodytes troglodytes</i>	ჭინჭრაქა (ლობემძვრალა)	Eurasian wren		LC
<i>Turdus merula</i>	შაშვი	Common blackbird		LC
<i>Turdus philomelos</i>	წრიპა შაშვი	Song Thrush		LC
<i>Turdus viscivorus</i>	ჩხართვი	Mistle Thrush		LC
<i>Upupa epops</i>	ოფოფი	Eurasian Hoopoe		LC

გ) ქვეწარმავლები:

ლათინური სახელწოდება	გამოყენებადი სინონიმი	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართველოს წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა
<i>Anguis colchica</i>	<i>Anguis fragilis</i>	ბოხმეჭა	Colchis Slow worm		X		NE
<i>Coronella austriaca</i>		სპილენძა	Smooth snake				NE
<i>Darevskia praticola</i>	<i>Lacerta praticola</i>	მდელოს ხვლიკი	Meadow lizard				NT
<i>Darevskia derjugini</i>	<i>Lacerta derjugini</i>	ართვინის ხვლიკი	Artvin lizard		X		NT
<i>Darevskia rudis</i>	<i>Lacerta rudis</i>	ქართული ხვლიკი	Georgian lizard				LC
<i>Darevskia mixta</i>	<i>Lacerta mixta</i>	აქარული ხვლიკი	Ajarian lizard	X	X	VU	NT
<i>Emys orbicularis</i>		ჭაობის კუ	European marsh turtle				LR/NT
<i>Lacerta agilis</i>		მარდი ხვლიკი	Sand lizard				LC
<i>Lacerta media</i>	<i>Lacerta trilineata media</i>	სამუალო ხვლიკი	Three-lined lizard				LC
<i>Lacerta strigata</i>	<i>Lacerta viridis strigata</i>	ზოლებიანი ხვლიკი	Caspian green lizard				LC
<i>Natrix natrix</i>	<i>Natrix megaloccephala</i>	ჩვეულებრივი ანკარა	Ring snake				LR/LC
<i>Natrix tessellata</i>		წყლის ანკარა	Dice snake				LC
<i>Platyceps najadum</i>	<i>Coluber najadum</i>	წენგოსფერი მცურავი	Dahl's whip snake				LC

<i>Testudo graeca</i>		ხმელთაშუა ზღვისპირ- ეთის კუ	Mediterranean tortoise			VU	VU
<i>Vipera kaznakovi</i>		კავკასიური გველგესლა	Caucasian viper		X	EN	EN
<i>Vipera barani</i>		ბარანის გველგესლა	Baran's viper		X		NT
<i>Zamenis longissimus</i>	Elaphe longissima	ესკულაპის მცურავი	Aesculapian ratsnake				LC
<i>Zamenis hohenackeri</i>	Elaphe hohenackeri	ამიერკავკასიური მცურავი	Transcaucasian rat snake		X		NE

დ) ამფიბიები:

ლათინური სახელწოდება	სინონიმი (ხშირად გამოყენებული)	ქართული სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართველოს წითელი ნუსხა	IUCN -ის „წითელი ნუსხა“
<i>Bufo verrucosissimus</i>	<i>Bufo bufo verrucosissimus</i>	კავკასიური გომბეშო		X		NT
<i>Pseudipidalea viridis</i>	<i>Bufo viridis</i>	მწვანე გომბეშო				LC
<i>Hyla orientalis</i>	<i>Hyla arborea</i>	აღმოსავლური ვასაკა				LC
<i>Pelodytes caucasicus</i>		კავკასიური ჯვარულა		X		NT
<i>Pelophylax ridibundus</i>	<i>Rana ridibunda</i>	ტბორის ბაყაყი				LC
<i>Rana macrocnemis</i>	<i>Rana macrocnemis</i>	მცირე აზიური ბაყაყი				LC
<i>Triturus karelinii</i>	<i>Triturus cristatus karelinii</i>	კარელინის სავარცხლიანი ტრიტონი			LC	
<i>Lissotriton vulgaris lantzi</i>	<i>Triturus vulgaris lantzi</i>	ჩვეულებრივ ლანტის ტრიტონი			LC	
<i>Ommatotriton ophryticus</i>	<i>Triturus vittatus ophryticus</i>	მცირეაზიური ტრიტონი	ენდემური ქვესახეობა		NT	

ე) უხერხემლო ცხოველები:

ლათინური სახელწოდება	სინონიმი (ხშირად გამოყენებული)	ქართული სახელწოდება	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	საქართველოს წითელი ნუსხა	IUCN -ის წითელი ნუსხა
OLYGOCHAETA						
<i>Allobophora kintrishiana</i> ³		კინტრიშის ჭიაყელა	✓		EN	NE
<i>Dendrobaena faucium</i> ³		ხეობის ჭიაყელა		✓	VU	NE

<i>Eisenia transcaucasica</i> ³		ამიერკავკასიური ჭიაყელა		✓	VU	NE
MOLLUSCA						
<i>Helix buchi</i> ³		ბუხის ჰელიქსი		✓	VU	NE
<i>Caucasotachea caligera</i> ³				✓		NE
CRUSTACEA						
<i>Troglocaris kutaissiana</i> ¹		ქუთაისური მღვიმის კრევეტი	✓			DD
HEXAPODA, Lepidoptera						
<i>Acherontia atropos</i> ²	<i>Manduca atropos</i>	სფინქსი მკვდართავა			EN	NE
<i>Anthocharis damone</i> ²		ამიერკავკასიური აისი		✓	VU	NE
<i>Anthocharis gruneri</i> ²		გრუნერის აისი		✓	VU	NE
<i>Apocolotois smirnovi</i> ²		სმირნოვის მზოგელა			VU	NE
<i>Brahmea ledereri</i> ³	<i>Brahmaea certhia</i>	ლედერერის ბრამეა		✓	RE	NE
<i>Panaxia dominula</i> ²	<i>Callimorpha dominula</i>	დათუნელაქალბატონი			VU	NE
<i>Daphnis nerii</i> ²	<i>Deilephila nerii</i>	ოლენდრის სფინქსი			EN	NE
<i>Erebia hewistonii</i> ²		ჰევისტონის ხავერდულა			VU	NE
<i>Perisomena caecigena</i> ²		მკრთალთვალებიანი ფარშევანგთვალა			VU	NE
<i>Phassus shamil</i> ³	<i>Phassus shamyl</i>	კავკასიური წმინდადგახვიარა		✓	EN	NE
<i>Polyommatus daphnis</i> ²		ცისფერა მელეაგრი			VU	NE
<i>Saturnia pavonia</i> ²	<i>Eudia pavonia</i>	ლამის მცირე ფარშევანგთვალა			VU	NE
<i>Zerynthia caucasica</i> ¹	<i>Allancastris caucasica</i>	კავკასიური ზერინთია		✓	VU	VU
HEXAPODA, Coleoptera						
<i>Inotrechusinjaevae</i> ²		ინჯაევას ბზუალა		✓	CR	NE
<i>Inotrechus kurnakovi</i> ²		კურნაკოვის ბზუალა		✓	CR	NE
HEXAPODA, Hymenoptera						
<i>Bombus lapidarius</i> ²	<i>Bombus eriophorus</i>	ბაზი ერიოფორუსი			VU	NE
<i>Xylocopa violacea</i> ²		იისფერი ქსილოკოპა			VU	NE
HEXAPODA, Odonata						
<i>Calopteryx splendens mingrelica</i> ¹	<i>Calopteryx mingrelica</i>	სამეგრელოს ტურფა		Endemic subspecies	VU	LC

1 – ტექსტონომია ვებგვერდ -www.redlist.org-ის მიხედვით

დანართი 8. „ზურმუხტის ქსელით“ დაცული ტერიტორია

1. დამტკიცებული ტერიტორია: ღლიანას მღვიმე – GE0000043

ფართობი: 0.01 ჰა

C ტიპი	ტერიტორიის კოდი : GE0000043
კლასიფიკაცია	მონაცემი
ტერიტორიის წარდგენის თარიღი განსაკუთრებული კონსერვაციის საჭიროების მქონე ტერიტორიად (ზურმუხტი):	2016-01
ტერიტორიის კანდიდატად აღიარების თარიღი:	არ არის მონაცემები
ზურმუხტის ტერიტორიის გამოცხადება:	არ არის მონაცემები
ზურმუხტის ტერიტორიის დამტკიცება	2018-11
განსაკუთრებული კონსერვაციის საჭიროების მქონე ტერიტორიად გამოცხადების ეროვნული სამართლებრივი მითითება	წერილი N 9539/01 – საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

2. ტერიტორიის მდებარეობა

გრძედი	განედი	ტერიტორიის სიგრძე [კმ]:
42.5973	42.3725	0.7
ფართობი ჰექტარში	საზღვაო ფართობი [%]	ბიოგეოგრაფიული რეგიონ(ებ)ი
0.01	0.0	ალპური (100%)

3. ეკოლოგიური ინფორმაცია

ა) ჰაბიტატის ტიპები და მათი შეჯამება:

ბერნის კონვენციის რეზოლუცია 4-ს ჰაბიტატის ტიპი						ჰაბიტატის მდგომარეობა ტერიტორიაზე			
კოდი	F P	N P	დაფარუ- ლობა [ჰა]	გამოქვაბუ- ლი [რიცხვობრი- ვად]	მონაცე- მების ხარისხი	A B C D	A B C		
						წარმოდ- გენა	მსგავ- სი ფართ- ობი	კონსერ- ვაცია	გლობალ- ური მაჩვენებე- ლი
H1 ხმელეთის მიწისქვეშა მღვიმეები, მღვიმეთა სისტემები, მიწისქვეშა მდინარე- ები და				0	G	A	A	A	C

- **PF:** ჰაბიტატის ტიპებისთვის, რომლებსაც შეიძლება ჰქონდეთ როგორც არაპრიორიტეტული, ასევე პრიორიტეტული ფორმა, შეიყვანეთ "X" სვეტში PF;
- **NP:** იმ შემთხვევაში, თუ ჰაბიტატის ტიპი აღარ არსებობს საიტზე, ცხრილში შეიყვანეთ: "X" (არჩევითი)
- **დაფარულობა:** ათწილადი ღირებულების შეყვანა;
- **ქვაბული:** მოიცავს ჰაბიტატების A1.44, A3, A4 და H1 ტიპებს.: შეიყვანეთ ქვაბულების რაოდენობა, თუ დაახლოებითი ფართობი ცნობილი არ არის;
- **მონაცემთა ხარისხი:** G = „უარგი“ (მაგალითად: კვლევებზე დაყრდნობით); M = „საშუალო“ (ნაწილობრივ მონაცემებზე და კვლევებზე დაყრდნობით); P = ცუდი (უხეში გამოთვლით),

ბ) ბერნის კონვენციით დაცული, მე-6 რეზოლუციის სახეობები ჯგუფი: A = ამფიბიები, B = ფრინველები, F = თევზები, I = უხერხემლოები, M = ძუძუმწოვრები, P = მცენარეები, R = რეპტილიები

- **S:** იმ შემთხვევაში, თუ სახეობებზე მონაცემები არის სენსიტიური და ის არ უნდა იყოს ხელმისაწვდომი საჯაროდ, შეიყვანეთ – დიახ;
- **NP:** თუ სახეობა აღარ ბინადრობს მოცემულ საიტზე: x (არჩევითი);
- **ტიპი:** p=მუდმივი, r=რეპროდუქციული, c=კონცენტრაცია, w=გამოზამთრების (მცენარეთა და არა-იმიგრაციულ სახეობათათვის გამოიყენეთ **მუდმივი** (P);
- **ერთეული:** i=ინდივიდი, p=წყვილად ან სხვა ერთეულებად, დამოკიდებულად რიცხოვნობის სტანდარტიზებულ ერთეულებზე და კოდებზე, მე-12 და მე-17 მუხლების გათვალისწინებით (ფრინველთა და ჰაბიტატების დირექტივები);
- **სიხშირის კატეგორიები (Cat.):** C=საერთო, R= იშვიათი, V=მაღიან იშვიათი, P=არსებული – შევავსოთ თუ მონაცემის ხარისხი არის არასრულფასოვანი (DD) რიცხოვნობის მონაცემთან ერთად;
- **მონაცემთა ხარისხი:** G = „კარგი“ (მაგალითად: კვლევებზე დაყრდნობით); M = „საშუალო“ (ნაწილობრივ მონაცემებზე და კვლევებზე დაყრდნობით); P = ცუდი (უხეში გამოთვლით) DD = არასრულფასოვანი მონაცემი (გამოიყენეთ მხოლოდ ეს კატეგორია, თუ უხეში გამოთვლითაც კი არ გვაქვს სავარაუდო რიცხოვნობის მონაცემი, დატოვეთ გრაფა ცარიელი. გრაფა „სიმრავლის კატეგორიები“ მაინც უნდა იყოს შევსებული.

სახეობები					რიცხოვნობა ზურმუხტის საიტზე						ტერიტორიის შეფასება			
ჯგუფი	კოდი	სამეცნიერო სახელწოდება	სენსიტიურობა	აღარ ბინადრობს	ერთეული	ზომა		ერთეული	Cat.	მონაცემის ხარისხი	A B C D	A B C		
						მინიმალური	მაქსიმალური		C/R/V/P		რაოდენობა	კონსერვაცია	Iso.	გლობ. მაჩვენებლები
M	1308	ევროპული მაჩქათელა (<i>Barbastella barbastellus</i>)			p	0	0		P		C	A	C	C
I	1088	მუხის დიდი ხარაბუზა			p	0	0		P		C	B	C	C

		<u>(Cerambyx cerdo)</u>												
R	12 20	<u>ჭაობის კუ</u> (<u>ქვესახეობა-</u> <u>აღმოსავლე-</u> <u>თი</u>) <u>Emys</u> <u>orbicularis</u>			p	0	0		P		C	B	C	C
I	10 42	<u>ორფერი</u> <u>ნემსიელაპია</u> (<u>Leucorrhinia</u> <u>pectoralis</u>)			r	0	0		C		C	B	C	C
I	10 43	<u>ჩვეულებრივ</u> <u>ი ლინდენია</u> (<u>Lindenia</u> <u>tetraphylla</u>)			r	0	0		C		C	B	C	C
I	10 60	<u>მჟაუნას</u> <u>მრავალთვა-</u> <u>ლა</u> (<u>Lycaena</u> <u>dispar</u>)			r	0	0		P		C	B	C	C
M	13 10	<u>ჩვეულებრივ</u> <u>ო</u> <u>ფრთაგრძელ</u> <u>ო</u> (<u>Miniopterus</u> <u>schreibersii</u>)			p	0	0		P		C	A	C	C
M	13 07	<u>ყურწვეტა</u> (<u>წვეტყურა</u>) <u>მლამიობი</u> (<u>Myotis blythii</u>)			w	0	0		P		B	A	C	C
M	13 06	<u>ბლაზის</u> <u>ცხვირნალა</u> (<u>Rhinolophus</u> <u>blasii</u>)			c	0	0		P		A	A	C	C
M	13 05	<u>სამხრეთული</u> <u>ცხვირნალა</u> (<u>Rhinolophus</u> <u>eurvale</u>)			c	1500	3000	i	P		A	A	C	C
M	13 03	<u>მცირე</u> <u>ცხვირნალა</u> (<u>Rhinolophus</u> <u>hipposideros</u>)			r	0	0		P		C	A	C	C
I	10 87	<u>ალპური</u> <u>ხარაბუზა</u> (<u>Rosalia</u> <u>alpina</u>)			p	0	0		R		C	B	C	C

A	11 71	<u>აღმოსავლური სავარცხლიანი ტრიტონი</u> (<i>Triturus karelinii</i>)			p	0	0		V		C	C	C	C
R	20 08	<u>კავკასიური გველგესლა</u> (<i>Vipera kaznakovi</i>)		X		0	0							

4. ტერიტორიის მდებარეობა – პრომეთეს მღვიმე

გრძელი	განედი	ტერიტორიის სიგრძე [კმ]:
42.599	42.376	1.46
ფართობი ჰექტარში	საზღვაო ფართობი [%]	ბიოგეოგრაფიული რეგიონ(ებ)ი
41	0.0	აღმოსავლური (100%)

კოდი

დაფარულობა (%)

GE03	100.0
------	-------

5. ტერიტორიის მართვა

ა) მართვის გეგმა:

არსებობს რეალური მენეჯმენტის გეგმა:

X	დიახ	
	მომზადების პროცესში	
	არა	

ბ) დამტკიცებული ტერიტორია: პრომეთეს მღვიმე – GE0000039

ფართობი: 41 ჰა

C ტიპი	ტერიტორიის კოდი :
	GE0000039
კლასიფიკაცია	მონაცემი
ტერიტორიის წარდგენის თარიღი განსაკუთრებული კონსერვაციის საჭიროების მქონე ტერიტორიად (ზურმუხტი):	2016-01
ტერიტორიის კანდიდატად აღიარების თარიღი:	არ არის მონაცემები

ზურმუხტის ტერიტორიის დამტკიცება	2018-11
განსაკუთრებული კონსერვაციის საჭიროების მქონე ტერიტორიად გამოცხადების ეროვნული სამართლებრივი მითითება	წერილი N9539/01 – საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

6. ეკოლოგიური ინფორმაცია

ა) ჰაბიტატის ტიპები და მათი შეჯამება:

ბერნის კონვენციის რეზოლუცია 4-ს ჰაბიტატის ტიპი						ჰაბიტატის მდგომარეობა ტერიტორიაზე			
კოდი	F P	NP	დაფარუ- ლობა [ჰა]	გამოქვა- ბული [რიცხო- ბრივად]	მონაცემების ხარისხი	A B C D	A B C		
						წარმო- დგენა	მსგავსი ფართობი	კონს- ერვა ცია	გლობალური მაჩვენებელი
H1 ხმელეთის მიწისქვეშა მღვიმეები, მღვიმეთა სისტემები, მიწისქვეშა მდინარეები და წყალსატევები				0	G	A	A	A	C

- **PF:** ჰაბიტატის ტიპებისთვის, რომლებსაც შეიძლება ჰქონდეთ როგორც არაპრიორიტეტული, ასევე პრიორიტეტული ფორმა, შეიყვანეთ "X" სვეტში PF;
- **NP:** იმ შემთხვევაში თუ ჰაბიტატის ტიპი აღარ არსებობს საიტზე, ცხრილში შეიყვანეთ: "X" (არჩევითი);
- **დაფარულობა:** ათწილადი ღირებულების შეყვანა;
- **ქვაბული:** მოიცავს ჰაბიტატების A1.44, A3, A4 და H1 ტიპებს. : შეიყვანეთ ქვაბულების რაოდენობა თუ დაახლოებითი ფართობი ცნობილი არ არის;
- **მონაცემთა ხარისხი:** G = "კარგი" (მაგალითად: კვლევებზე დაყრდნობით); M = „საშუალო“; (ნაწილობრივ მონაცემებზე და კვლევებზე დაყრდნობით); P = ცუდი (უხეში გამოთვლით).

ბ) ბერნის კონვენციით დაცული, მე-6 რეზოლუციის სახეობები ჯგუფი: A = ამფიბიები, B = ფრინველები, F = თევზები, I = უხერხემლოები, M = ძუძუმწოვრები, P = მცენარეები, R = რეპტილიები

- **S:** იმ შემთხვევაში, თუ სახეობებზე მონაცემები არის სენსიტიური და ის არ უნდა იყოს ხელმისაწვდომი საჯაროდ, შეიყვანეთ – დიახ;
- **NP:** თუ სახეობა აღარ ბინადრობს მოცემულ საიტზე: x (არჩევითი);
- **ტიპი:** p=მუდმივი, r=რეპროდუქციული, c=კონცენტრაცია, w=გამოზამთრების (მცენარეთა და არა იმიგრაციულ სახეობათათვის გამოიყენეთ მუდმივი (P));
- **ერთეული:** i=ინდივიდი, p=წყვილად ან სხვა ერთეულებად, დამოკიდებულად რიცხოვნობის სტანდარტიზებულ ერთეულებზე და კოდებზე, მე-12 და მე-17 მუხლების გათვალისწინებით (ფრინველთა და ჰაბიტატების დირექტივები);
- **სიხშირის კატეგორიები (Cat.):** C=საერთო, R= იშვიათი, V=ძალიან იშვიათი, P=არსებული – შევასოთ თუ მონაცემის ხარისხი არის არასრულფასოვანი (DD) რიცხოვნობის მონაცემთან ერთად;
- **მონაცემთა ხარისხი:** G = „კარგი“ (მაგალითად: კვლევებზე დაყრდნობით); M = „საშუალო“ (ნაწილობრივ მონაცემებზე და კვლევებზე დაყრდნობით); P = ცუდი (უხეში გამოთვლით) DD = არასრულფასოვანი მონაცემი (გამოიყენეთ მხოლოდ ეს კატეგორია, თუ უხეში გამოთვლითაც კი არ გვაქვს სავარაუდო რიცხოვნობის მონაცემი, დატოვეთ გრაფა ცარიელი. გრაფა „სიმრავლის კატეგორიები“ მაინც უნდა იყოს შევსებული.

სახეობები					რიცხოვნობა საიტზე						ტერიტორიის შეფასება			
ჯგუფი	კო-დი	სამეცნიერო სახელწოდება	სენ-სი-ტი ურობა	აღარ ბინადრობს	ერთე-ული	ზომა		ერთე-ული	Cat.	მონაცემის ხარისხი	A B C D	A B C		
						მინი-მა-ლური	მაქსი-მა-ლური		C/R / V/P		რაოდენობა	კონსერვაცია	Is o	გლობ. მაჩვენებლები
M	13 08	ევროპული მაჩქათელა (<i>Barbastella barbastellus</i>)			p	0	0		P	M	C	A	C	C
I	10 88	მუხის დიდი ხარაბუზა (<i>Cerambyx cerdo</i>)			p	0	0		P		C	B	C	C
R	12 20	ჭაობის კუ (ქვესახეობა აღმოსავლეთი) <i>Emys orbicularis</i>			p	0	0		P		C	B	C	C
I	10 42	ორფერი ნემსიყლაპია (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)			r	0	0		C		C	B	C	C
I	10 43	ჩვეულებრივი ლინდენია (<i>Lindenia tetraphylla</i>)			r	0	0		C		C	B	C	C
I	10 60	მჟაუნას მრავალთვალა (<i>Lycaena dispar</i>)			r	0	0		P		C	C	C	C
M	13 10	ჩვეულებრივი ფრთაგრძელი (<i>Miniopterus schreibersii</i>)			p	0	0		P	P	C	A	C	C
M	13 07	ყურწვეტა (წვეტყურა) მლამიობი (<i>Myotis blythii</i>)			w	0	0		P	M	B	A	C	C
M	13 06	ბლაზის ცხვირნალა (<i>Rhinolophus blasii</i>)			c	0	0		P	M	A	A	C	C
M	13 05	სამხრეთული ცხვირნალა (<i>Rhinolophus euryale</i>)			c	1500	3000	i	P	G	A	A	C	C

M	13 03	<u>მცირე ცხვირნალა</u> (<u>Rhinolophus hipposideros</u>)			r	0	0		P		C	A	C	C
I	10 87	<u>ალპური ხარაბუზა</u> (<u>Rosalia alpina</u>)			p	0	0		R		C	B	C	C
A	11 71	<u>აღმოსავლური სავარცხლიანი ტრიტონი</u> (<u>Triturus karelinii</u>)			p	0	0		V		C	C	C	C
R	20 08	<u>კავკასიური გველგესლა</u> (<u>Vipera kaznakovi</u>)		X		0	0							

7. ტერიტორიის მართვა

ა) ტერიტორიის მართვაზე პასუხისმგებელი ორგანო

ორგანიზაცია: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სააგენტო

ბ) მართვის გეგმა:

არსებობს რეალური მენეჯმენტის გეგმა:

	დიახ
	მომზადების პროცესში
X	არა